

МІСТ ПОЄДНУЄ

тижневик

МІСТ

№ 9

(№1440)

WEEKLY

Delivered to the Post Office

on February 26, 2026

Україна

США

Канада

Гаряча фаза війни триває п'ятий рік

Із росіянами неможливо домовитись — їх можна тільки зупинити на полі бою

Читайте с. 9

ГОВОРИЛИ-БАЛАКАЛИ

Відбулися тристоронні перемовини щодо закінчення війни

с. 4

ДО 2027 РОКУ

Перспективи та перепони для членства України в ЄС

с. 8

Over \$2,000 in Bonuses

ЗАПРОШУЄМО НА РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ЛІТНІМИ ЛЮДЬМИ

З нами Ви можете заробляти більше! Ви також можете доглядати за своїми близькими та рідними.

☎ 215-302-9292

■ Євген Клен

У Женеві (Швейцарія) 17—18 лютого ц. р. провели тристоронні перемовини між Україною, Сполученими Штатами та Російською Федерацією (РФ) щодо припинення російсько-української війни. Після їхнього закінчення Стів Віткофф, спеціальний представник президента США, заявив про досягнення «значного прогресу». Він наголосив, що третю серію провели за вказівкою Дональда Трампа. Дипломат також висловив подяку Швейцарії за гостинність, після чого відзначив успіх президента Сполучених Штатів у вирішенні «конфлікту». «Ми пишаємося тим, що працюємо під його керівництвом, щоб зупинити вбивства у цьому жахливому конфлікті. Обидві сторони погодилися поінформувати своїх лідерів і продовжити роботу над досягненням угоди», — сказав Віткофф.

Натомість Барак Равід, журналіст Axios, посилавшись на обізнані джерела, написав, що мирні перемовини між Україною, РФ і США в Женеві зайшли в глухий кут першого ж дня.

КОМЕНТАРІ

Говорили-балакали

Відбувся черговий раунд тристоронніх перемовин щодо закінчення війни в Україні

Причиною він назвав позицію Володимира Медінського, глави російської делегації, який представив вимоги Кремля.

«У нас немає часу на все це лайно. Нам потрібно вирішувати і закінчувати війну», — прокоментував Axios результати зустрічі Володимир Зеленський. Він відзначив, що Вашингтон і Київ домовилися винести будь-яку угоду на референдум українського народу. Однак якщо ця угода передбачає, що українська сторона просто введе війська з Донбасу, пожертвувавши суверенітетом і громадянством людей, які там живуть, то її відхилить, запевнив український лідер.

ЕКСПЕРТИ

Президент України підкреслив, що емоційно народ не пробачить владі або міжнародним партнерам відмову від власних громадян і земель. «Це частина нашої країни, усі ці громадяни, прапор, земля», — заявив він, проте додав, що український народ прийме угоду, яка заморозить теперішню лінію фронту на Донбасі.

Але найкращий спосіб досягти прориву у питанні території — це особиста зустріч президентів України та РФ. Зеленський повідомив, що доручив своїй команді організувати таку зустріч у Женеві. Він нібито готовий обговорити виведення військ, але закликав Москву відвести свої війська на еквівалентну відстань і

відхилити претензії РФ на суверенітет над цією зоною.

Також глава української держави назвав несправедливим, що Дональд Трамп продовжує публічно закликати Україну, а не РФ іти на поступки заради миру. «Сподіваюся, що це лише його тактика, а не рішення», — зауважив він і подякував президентові Сполучених Штатів за його миротворчі зусилля.

Однак Москва наполягає, що окупує весь Донбас або шляхом перемовин, або силою. «Українці самі хочуть передати окуповані території», — з якогось дива вирішив Путін. А за словами Марії Захарової, речниці Міністерства закордонних справ

РФ, будь-який крок, що може привести до врегулювання ситуації, має велике значення. Вона в традиційній кремлівській манері звинуватила Київ у начебто «бажаннях» зірвати мирний процес. Водночас навіть словом не обмовилася про російські атаки по Україні та цинічні вимоги, які висуває Москва.

Тим часом Департамент зовнішньої розвідки Естонії підготував доповідь про міжнародну безпеку, в якій констатував, що Кремль лише вдає зацікавлення в мирних перемовинах з Україною, сподіваючись відновити двосторонні відносини зі США й офіційно закріпити поразку Києва. «Прагнучи до статусу «великої держави», Росія намагається

підірвати теперішній міжнародний порядок, заграючи з так званою глобальною більшістю та чинячи тиск на сусідні країни. РФ і Китай прагнуть змінити глобальний баланс сил на свою користь. Хоча й не довіряють одна одній, обидві країни вважають, що від співпраці вони виграють більше, ніж утратять», — зазначили в документі.

Своєю чергою П'єтро Паролін, державний секретар Ватикану, висловив занепокоєння щодо закінчення війни в Україні: «Щодо України панує значний песимізм. Нам не здається, що з обох боків є реальні зрушення в напрямі миру, і трагічно, що після чотирьох років ми все ще перебуваємо на цьому етапі. Хочеться сподіватися, що діалоги в Женеві принесуть певний прогрес, але, на мій погляд, надії та очікувань небагато».

Відтак Володимир Зеленський заявив, що наступний раунд тристоронніх перемовин України, США і РФ також має відбутися у Швейцарії. Він вважає це правильним, адже ця війна триває саме у Європі. «Крім американців, участь у них братимуть і європейці, що надзвичайно важливо», — акцентував український президент.

Віталій Портников, відомий український журналіст:

— Багато хто вважає факт проведення таких перемовин уже прогресом і заслугою Дональда Трампа. Але реальний сенс мають перемовини, які обіцяють результат. Ці перемовини ґрунтуються на бажанні сторін досягти миру тоді, як Путін намагається затягувати час. Можна сказати, що ми дуримо самі себе, коли намагаємося знайти в путінських «сигналах» щось позитивне. Коли перемовини ще тільки починалися, на чолі російської делегації несподівано опинився Ігор Костюков, начальник Головного управління Генерального штабу Збройних сил РФ. Якщо військові обговорюватимуть деталі розведення військ, контролю над припиненням вогню тощо, це може означати, що в

Путіна серйозні наміри. Хоча я від початку процесу не міг утворювати, як взагалі значення мають усі ці деталі, коли відсутнє найголовніше — політична воля щодо припинення агресії чи хоча б припинення вогню, повного або навіть часткового. Тепер диктатор повернув до столу перемовин Медінського, якому знову довірив керівництво російською делегацією. І тепер ті самі люди, які намагалися знайти в появі адмірала Костюкова позитивний сигнал, переконують, що Медінський — це добре. Його поява буцімто означає, що військові вже про все домовилися, а тепер настав час обговорювати політичні рішення. Я б не шукав чорну кішку в темній кімнаті — тим більше, що її там немає і ніколи не було. Авжеж, Путін бере участь у «миротворчій виставі» для Трампа, але

в нього ніколи не було намірів завершувати цю війну шляхом перемовин. А чого справді зараз прагне володар Кремля, нещодавно озвучив Михайло Галузін, заступник міністра закордонних справ РФ, який запропонував запровадити в Україні «зовнішнє управління» для проведення виборів та обрання керівництва, із яким Москва зможе домовитися про мир. Ми чудово розуміємо, що в цих словах ледве прихована ідея демонтажу української державності шляхом перетворення України на «протекторат ООН» із можливістю російського пропагандистського тиску та політичної підтримки проросійських сил. Російська мова, російська Церква і проросійська банда — ось російський рецепт для остаточного знищення України. Й усього цього

вони намагаються досягти саме «дипломатичним» шляхом. Російські війська вже чотири роки поспіль не можуть установити контроль над усією Донеччиною, тож Путін використовує перемовини для того, щоб Вашингтон переконав Київ вивести свої війська з неокупованої частини Донбасу. А тепер нова ідея — під акомпанемент розмови про «вибори» позбавити Україну суверенітету. То що, не проводити перемовини взагалі? Звісно, немає жодного сенсу в перемовинах, єдиний результат яких — створити для президента США можливість стверджувати, що процес триває і мир дуже близько. Та насправді такі перемовини не наближають, а лише віддаляють мир, бо дають можливість Білому дому утриматися від більшого тиску на РФ під приводом побоювань

«заблокувати» імітований «мирний процес». І саме як процес віддалення досягнення миру їх і варто розглядати.

Віктор Ягун, директор Агенції реформування сектору безпеки:

— Перемовини в Женеві — не про мир, а про рамки майбутнього балансу сил. Кремль намагається перевести дискусію з безпеки на легітимність української влади через тезу про «зовнішнє управління», а це класична операція політичної делегітимізації жертви агресії, яку РФ уже застосовувала у Молдові, Грузії та Сирії. Важливо, що сама поява цієї вимоги означає, що воєнних успіхів Москва не бачить і переходить до дипломатичного саботажу. В Україні є головний тренд — управлінська мобілізація держави. Посилення захисту енергосистеми

після ударів, підготовка до енергетичного «Рамштайну», інтеграція військових у координацію енергетики, цифровізація логістики, перехід від кризового менеджменту до системної воєнної економіки. Зараз ситуація навколо України визначається трьома факторами: Москва не може виграти воєнним шляхом і переходить до політичної делегітимізації України; Захід будує довгу архітектуру стримування з Україною як ключовим елементом; Київ переходить до моделі воєнної держави з акцентом на стійкість інфраструктури й управління ресурсами. Це означає, що в найближчі 6—12 місяців відбудуться не швидкі угоди, а змагання ресурсів і витривалості, де вирішальними чинниками залишаться стабільність українського запілля та єдність коаліції.

МІСТ

The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc.

President Rostyslav Kisil

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation.

The publisher may not have the same standards with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.

Видає корпорація «Міст Медіа». Виходить щочетверга (52 рази в рік). Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бєсяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор: Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.
Адміністрація: 600 Markley Street, Port Reading, NJ 07064. Tel.: 1 732 634 1517
E-mail: newspaper.usa@meest.com
Сайт: <https://weekly.meest.com/us>

Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342, 1 732-634-1517

Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:

classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: \$85/year,
\$55/half of year.

Ціна одного числа договірна.

Поштова доставка

у США: \$85/рік, \$55/пів року.

Please, pay your subscription to:

Чеки й грошові перекази висилати:

Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних агенцій та інтернет-порталів Zaxid.net, UHIAN, Укрінформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТСН, «Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

■ ПЕТРО ЙОСИП

Олександр Сирський, головнокомандувач Збройних сил України (ЗСУ), минулого тижня провів робочу нараду з командирами підрозділів десантно-штурмових військ і штурмових полків щодо оперативної ситуації в Запорізькій і Дніпропетровській областях. Особливу увагу зосередили на взаємодії між підрозділами, питаням управління в умовах високої інтенсивності боїв. «Ворог продовжує діяти агресивно, намагаючись нав'язати нам свою ініціативу. Однак наші підрозділи зберігають стійкість і контроль над ключовими рубежами», — зазначив генерал і додав, що головна мета — тримати російського агресора в постійній напрузі, завдавати йому втрат, не допускати просування вперед — обрана тактика вже дає результат.

➤ **Успіхи ЗСУ**

Усього за п'ять днів лютого ц. р. сили оборони України відвоювали в російських загарбників 201 кв. км території. Про це повідомили в американському Інституті вивчення війни (ISW). Там відзначили, що площа звільнених українськими силами територій майже дорівнює загальному здобуткам російських військ за весь грудень 2025-го. Це досягнення стало найбільшим у межах короткотривалих дій України з початку контрнаступу в червні 2023 року. Імовірно, цим успіхам посприяли нещодавні обмеження доступу окупаційних військ до Starlink. Найбільший прорив українських сил відбувся приблизно за 80 км на схід від Запоріжжя, на територіях, що залишилися під окупацією із літа 2025-го. Крім того, українські військові повернули собі контроль над ділянками на Харківському, Костянтинівському, Покровському та Новопавлівському напрямках.

Іван Тимочко, український військовий експерт, указав, що пік можливостей армії Російської Федерації (РФ) на полі бою почав спадати: «Сили оборони України контратакують на 25 % лінії фронту. Натомість російська армія опини-

Часткові контратаки ЗСУ

Вони стали можливі й завдяки вимкненню окупантам Starlink

лися на максимумі своїх можливостей».

Фахівець назвав чотири причини цього: неможливість компенсувати втрати шляхом контрактів прихованої мобілізації; технологічного прориву в РФ не передбачається; Європа й Америка демонструють готовність тиснути на Москву; Китай заявив, що підтримує територіальну цілісність України. «У Кремля, крім фронту в Україні, ще будуть доволі серйозні політичні баталії там, де не очікували», — запевнив він.

І пояснив, що будь-яка операція тактичного рівня потребує кількох чинників підготовки, адже необхідно перемістити велику кількість техніки, особового складу, логістики тощо. «І це відбувається в час, коли росіянам вимкнули Starlink. Проте можна говорити лише про контрудари, а не про наступальну операцію», — зауважив експерт.

Цікавий випадок нещодавно стався на Північно-Слобожанському напрямку. Двоє військових РФ здалися в полон, а потім через гучномовець звернулися до своїх колег також скласти зброю. Про це поінформувала 158-ма окрема механізована бригада ЗСУ. Таким чином ще п'ятеро російських військових поповнили обмінний фонд і здобули шанс вижити. У бригаді назвали цей випадок унікальним для фронту й закликали інших росіян здаватися.

Зі свого боку підрозділи сил оборони України завдали ударів по низці об'єктів російських військ на тимчасово окупованих територіях України та на території РФ, сповістив Генеральний штаб ЗСУ. Поблизус. Лобанового в

Криму зазнав ураження склад пально-мастильних матеріалів ворога. Біля населеного пункту Балочки в Запорізькій області уразили склад матеріально-технічного забезпечення, а під Любимівкою під удар потрапив район зосередження військової техніки росіян. Крім того, у районі Гуляйполя сили оборони завдали удару по місцю скупчення особового складу підрозділу «Рубікон». Неподальк населеного пункту Третяки Донецької області українські військові накрили вогнем зенітно-ракетний комплекс «Оса». Ще один зенітно-ракетний комплекс, «Тор», підбили поблизу с. Воскресенського на тимчасово окупованій частині Херсонської області.

➤ **Апетити Кремля**

В ISW також відмітили, що претензії РФ, що перешкоджають підписанню мирної угоди, виходять за межі територіальних зазіхань. Аналітики звернули увагу на те, що Олексій Журавльов, заступник голови Комітету оборони Державної думи, який часто виступає в ролі рупора справжніх дипломатичних і воєнних цілей Кремля, знову оголосив, що Росія не буде задоволена лише капітуляцією України в Луганській, Донецькій, Запорізькій і Херсонській областях і що Москва прагне додатково домогтися зміни «русофобського» і «неонацистського» уряду в Києві.

Водночас кремлівські чиновники заявили, що післявоєнна Україна повинна бути «дружною» до РФ, маючи на увазі, що Москва буде задоволена лише Україною, яку очолює проросій-

ський уряд, що проведиме проросійську політику.

Крім того, кремлівські чиновники не раз відкидали значні західні гарантії безпеки для України й демонстрували свою прихильність до досягнення воєнних цілей РФ збройним шляхом, якщо цього не вдасться зробити дипломатично.

Свою чергою Марко Рубіо, державний секретар США, сказав, що перемовини про припинення війни звузилися до найскладніших питань, але Сполучені Штати не впевнені, чи серйозно Москва налаштована на припинення війни. Він зізнався, що США не знають, на яких умовах РФ готова завершити війну і чи зможе Білий дім знайти умови, прийнятні для України й на які погодиться Кремль.

Бен Годжес, колишній командувач Армії Сполучених Штатів у Європі, також не вірить у швидкий мир. На його думку, війна в Україні навряд чи закінчиться 2026-го. Генерал наголосив, що росіянам потрібно змусити погодитися на перемир'я. «Та я не бачу, щоб Вашингтон чинив на них такий тиск, на жаль», — визнав він. Генерал додав, що росіяни також не поважають Європу настільки, щоб її слухати. Тому продовжать воювати проти України, поки на Москву не чинитимуть справді потужного тиску.

Bloomberg акцентувала на тому, що Путіну потрібен час, а не мир. Адже вже очевидно, що диктатор тягне час. Його представники навіми не затягують перемовини, «видаючи достатньо примирливих звуків, аби відбити поновлений тиск США, поки російські ракети та безпілотні

літальні апарати (БПЛА) бомбардують Україну». Експерти підкреслили: якщо Білий дім хоче досягти тривалого врегулювання, доведеться зробити продовження війни ще дорожчим для РФ.

Після чотирьох років війни РФ контролює лише п'яту частину території України й має мізерні територіальні здобутки, отримані надто великою ціною. За різними оцінками, 1,2 млн російських солдатів загинули, зазнали поранень або зникли безвісти. Близько 40 % федеральних коштів РФ відправляють на армію, виснажуючи російську економіку та скорочуючи її робочу силу. Додатковий тиск на Путіна матиме сумні наслідки, тому його перемовники так старанно працюють над тим, щоб цьому запобігти.

➤ **Вирішальний 2026-й**

Натомість українські військові не чекають того, що бойові дії незабаром припиняться. Юрій Федоренко, командир 429-ї окремої бригади безпілотних систем «Ахіллес» ЗСУ, передбачає, що 2026-го — навесні, влітку, восени — відбудуться ключові бої російсько-української війни. Найгарячішими відтинками стануть стик Донецької області з Харківською, а також Запоріжжя.

І лише на 2027 рік військовий прогнозує поетапне згасання інтенсивності: «Перша половина 2027-го, імовірно, сформує максимальні передумови для підписання мирної угоди. Але не раніше. Тобто 2026 рік із погляду інтенсивності ведення бойових дій буде найскладнішим за весь період повномасштабної війни, але й вирішальним».

Армін Паппергер, генеральний директор німецького збройового концерну Rheinmetall, також не очікує припинення воєнних дій і настання миру в Україні цього року. «Росія в цьому не зацікавлена», — констатував він і додав, що Україна повинна продовжувати отримувати підтримку, а необхідне обладнання для цього вже є.

Девід Петреус, колишній директор ЦРУ, стверджує, що Україна завдає значних утрат росіянам, але без суттє-

вого посилення зовнішнього тиску російська влада не буде готовою до зупинки війни. Він зазначив, що під час мирного процесу ні російські перемовники, ні керівництво РФ не продемонстрували готовності до компромісу. Навпаки, вони підтверджують максималістські вимоги. «Проте, — вважає генерал, — у якийсь момент росіяни підуть на поступки. Умовою для цього є збільшення тиску на російську воєнну економіку, скорочення доходів, а також припинення постачання Китаєм компонентів для російського військово-промислового комплексу. Тоді Росія потребуватиме припинення бойових дій так само сильно, як і Україна. І для цього, без сумніву, знадобляться додаткові зусилля».

Серед засобів тиску він назвав посилення санкцій із боку США, скорочення закупівель російської нафти Індією та вичерпання коштів російського Фонду національного добробуту. За словами експерта, ці ресурси конвертувалися для підтримки воєнного виробництва, що цього року мають вичерпатися. Він прогнозує, що за сумою обставин уже 2026-го, хоча й пізніше, може з'явитися перспектива того, що РФ визнає: їй необхідне припинення бойових дій.

Ще одним чинником генерал указав великі втрати окупантів, яких продовжує завдавати Україна. Схоже, що щомісяця українські війська знищують або завдають поранень приблизно такій самій кількості російських військових, яку РФ набирає, а це значне досягнення. «На лінії фронту росіяни платять надзвичайно високу ціну за кожен додатковий сантиметр священної української території. Не думаю, що вони зможуть і надалі платити таку ціну, навіть якщо їхньому керівництву байдуже щодо кількості вбитих і тяжкопораних», — наголосив Петреус.

Також він відзначив нарощування виробництва дронів. Нагадав, що торік Україна виготовила 3,5 млн БПЛА, а цього року планує 7 млн. Також розширили виробництво української крилатої ракети «Фламінго», що має створити додатковий тиск на ворога.

■ ПЕТРО ЙОСИП

Попри війну Україна веде активну експорту економічну політику.

➤ Соняшникова олія

Утрати Україною валютної виручки від зупинки експорту соняшникової олії через обстріли російських окупантів 2026 року перевищать 500 млн USD. Таким прогнозом поділився Олександр Захарчук, завідувач відділу інвестиційного та матеріально-технічного забезпечення Інституту аграрної економіки. Фахівець оприлюднив дані для порівняння: обсяг експорту олії до повномасштабного вторгнення Російської Федерації (РФ) становив 6,1 млн т 2020-го, а наступного року — 4,6 млн т. 2025-го експорт склав усього 3,5 млн т. «За прогнозами на 2025/2026 маркетинговий рік, тобто з 1 вересня 2025-го по 1 вересня 2026 року, експорт соняшникової олії залишиться на рівні 3,2—3,5 млн т навіть за умови часткового відновлення «зернового коридору» через Босфор, оскільки інфраструктурні портові потужності втрачено майже наполовину», — повідомив експерт і додав, що неспровокована російська агресія проти України порушила установлені логістичні маршрути для вітчизняних аграріїв, значно збільшивши їхні операційні витрати.

Своєю чергою Богдан Духницький, провідний науковий співробітник відділу аграрного ринку та міжнародної інтеграції Інституту аграрної економіки, зазначив, що експорт соняшникової олії морем у результаті російських обстрілів фактично зупинився. «Станом на середину січня ц. р. постачання через морські порти фактично припинилися. Тривале збереження такої негативної тенденції містить у собі цілу низку ризиків. Серед них — недоотримання валютної виручки експортерами соняшникової олії, додатковий тиск на зовнішньоторговельний баланс і курс гривні, а також диспропорції на внутрішньому ринку, коли через обмеження закордонного збуту можуть скорочуватись закупівлі насіння со-

Про експорт харчової продукції з України

няшнику та змінюватись попередньо заплановані структури посівних площ», — пояснив він.

➤ Кукурудза

Ціни на українську кукурудзу в портах продовжують зростати. Основними причинами є підвищення попиту й обмежена пропозиція від фермерів. Крім того, перевезення зерна автотранспортом ускладнили морози. Відтак експортні ціни на кукурудзу зросли на 2—3 USD за 1 т і зараз становлять приблизно 207—211 USD за 1 т з доставкою до портів.

Проте загальний урожай перевищив показники попереднього року — намолочено близько 29 млн т проти 26,8 млн т у попередньому сезоні. У січні ц. р. Україна експортувала 2,9 млн т кукурудзи. Основними покупцями стали Туреччина, Італія, Іспанія, Єгипет і Туніс. Загалом за сезон уже вивезли 8,8 млн т, тоді як торік за цей період поставили 12,86 млн т.

На світових ринках ціни на ф'ючерси куку-

рудзи тримаються на рівні близько 168 USD за 1 т і за місяць знизилися на 3—4 %. Це відбувається навіть на тлі активного експорту й повідомлень про можливе постачання до Китаю та Індії. Наразі частка української кукурудзи на ринку Європейського Союзу (ЄС) скоротилася до 26 %, а ціни на міжнародних тендерах дещо знизилися, що може понизжити весняне підвищення цін для українських продавців.

➤ Соя

На українському експортному ринку сої фіксують зростання цін, що відбувається на тлі позитивної динаміки на світових біржах. Одним із ключових чинників стала інформація про можливе збільшення закупівель сої Китаєм у США — до 20 млн т.

Теперішні політичні фактори можуть мати більший вплив на ринок, ніж суто економічні, що формує висхідний ціновий тренд. Попит на українську сою з боку експортерів також поси-

лого кордону. Ціни пропозицій з боку трейдерів зросли до 420—435 USD за 1 т залежно від пункту перетину. Підвищення цін спостерігають і на внутрішньому ринку. Активний попит і конкуренція між переробниками та трейдерами за обмежені обсяги сировини підтримують подорожчання.

Раніше аналітики повідомляли, що через зниження врожаю сої в Україні пропозиція залишається обмеженою. Це спричиняє утримання високих цін і загострює боротьбу між експортерами та переробними компаніями. На експортному напрямі ціни попиту на сою — у межах 435 USD за 1 т, а в окремих контрактах сягають навіть 440 USD за 1 т.

➤ Яйця

Експорт українських яєць 2025 року приніс країні 201,9 млн USD, що майже втричі перевищує показник 2024-го. Такі дані оприлюднив Союз птахівників України. Там указали, що торік Україна експортувала 2,05 млрд яєць,

що на 65,6 % більше, ніж 2024-го. Найактивнішими покупцями українських яєць були країни Європи та Близького Сходу: Іспанія (16,4 %), Велика Британія (11,9 %), Чехія (10,3 %), Польща (10 %), Хорватія (8,7 %), Ізраїль (7,8 %). Що ж стосується яєчних продуктів, торік українські виробники експортували їх 8,2 тис. т на 47,8 млн USD, що на 2,6 % більше за обсягами та на 40,3 % в грошовому еквіваленті, порівнюючи з 2024 роком. Основними покупцями стали: Латвія (24 %), Італія (23,8 %), Польща (17,2 %) та Данія (12,6 %).

Частка ЄС у структурі експорту українських яєць та яєчних продуктів сягнула 73,4 % і 92,6 % відповідно. У Союзі птахівників роз'яснили, що це стало можливим після скорочення виробництва яєць у ЄС через епізоотичні проблеми, що підвищило ціни й попит на українську продукцію.

➤ Набіл

Молокопереробні заводи в Україні нині знижують ціни та скорочують обсяги закупівель сировини на фермах, що може зупинити роботу молочарів або змусити їх піти з ринку. Про це поінформувала Ганна Лавренюк, генеральний директор Асоціації виробників молока (АВМ). «Молочним фермам з 1 лютого знизили ціну на 0,5—1 грн/кг, тобто діапазон цін на екстрагатунок опустився до 14—13,5 грн/кг. Крім того, окремі заводи скоротили обсяги закупівлі молока через перебої енергопостачання, труднощі зі збутом готової продукції, тиском імпортного набілу в торговельних мережах», — констатувала вона.

Погіршення умов праці виробників молока та ферм через обстріли ворога збігається із загальносвітовим трендом на здешевлення молочної сировини й продуктів її переробки. Галузь охопила найбільша за останні 30 років криза, під прицілом якої опинилися ключові молочні регіони — Європа, Америка та Нова Зеландія.

Відновлення попиту на тваринні й молочні білки варто чекати не раніше як на початку осені, тож деякі малі та середні ферми в Україні

розглядають варіанти тимчасової зупинки виробництва. «Деякі господарства кажуть, що чекають до березня: якщо з ринку не буде позитивних сигналів про відновлення, прийматимуть рішення про те, щоб не сіяти кукурудзу на силос, а договувати худобу залишками кормів 2025 року й припинити роботу молочної ферми», — наголосила Лавренюк.

Водночас Георгій Кухіашвілі, аналітик АВМ, відзначив, що до 2030 року виробництво молока в ЄС може скоротитися на 10 млн т. Із цього обсягу до 2 млн т потенційно може бути замінено молочною продукцією українського виробництва. У четвертому кварталі 2025-го у Європі відбулося різке зростання виробництва молока-сировини. Наразі склади в ЄС перенасичені молочною продукцією. «Достатній рівень опадів, збільшення кормової бази й тепла осінь посприяли тому, що обсяги надано в ЄС у четвертому кварталі, за попередніми оцінками, зросли на 6 %. Це суттєве підвищення показника за останні роки», — сказав експерт.

Проте відмітив, що таке збільшення надодів — радше виняток, ніж тенденція. Згідно з базовим прогнозом, ЄС очікує щорічне падіння виробництва молока в межах 1—1,5 %, що створить додаткові можливості для українських аграріїв.

За попередніми оцінками глобальної мережі досліджень у галузі молочної промисловості IFCN, світове виробництво молока торік зросло на 2,6 %, що вдвічі перевищує середній показник останніх п'яти літ, а це викликало здешевлення продукції. «У четвертому кварталі відбулося різке зниження цін на молоко-сировину через надлишкову пропозицію біржових товарів унаслідок збільшення надодів у США, Новій Зеландії, Європі, Південній Америці та обвалу цін на молочні продукти, у т. ч. вершкове масло, — розповів Кухіашвілі. — Тож зростання цін на набіл у світі має відбутися не раніше як у другому півріччі 2026 року. Нижчі ціни стримуватимуть виробництво, унаслідок чого відновиться висхідний ціновий тренд».

Міжнародна рейтингова агенція S&P Global Ratings підвищила кредитний рейтинг України після успішного завершення реструктуризації боргових зобов'язань, прив'язаних до економічного зростання. Про це інформує Bloomberg. Рейтинг України підвищили до рівня CCC+ із категорії вибіркового дефолту. Прогноз стабільний. В S&P зазначили, що подальша реструктуризація

невеликої частини боргу, яка все ще перебуває у стану дефолту, не матиме суттєвого впливу на здатність і готовність України виконувати інші боргові зобов'язання. Рішення ухвалили після аналогічного кроку агенції Fitch Ratings, що в грудні 2025-го також вивела Україну зі статусу вибіркового дефолту. Реструктуризація передбачала ліквідацію так званих ВВП-варантів — інструменту, який, за

словами українського міністра фінансів Сергія Марченка, був би «токсичним» для післявоєнного відновлення економіки. Обмін підтримало близько 99 % власників варантів. Українські облігації з нульовим купоном (безвідсоткові) із погашенням 2035-го та 2036 року зросли приблизно на три центи за долар, що зробило їх одними з найкращих активів серед країн, що розвиваються.

■ Євген Клен

Дональд Трамп минулого тижня знову висловив думку, що Російська Федерація (РФ) нібито готова укласти мирну угоду й Володимирові Зеленському потрібно поспішати. «Інакше він утратить чудову нагоду. Тому повинен діяти», — заявив президент США.

➤ Малоймовірний сценарій

Проте Роман Костенко, секретар Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки, стверджує, що завершення російсько-української війни цього року буде можливе лише в разі якихось форс-мажорних подій усередині самої РФ або критичних утрат ворога на фронті. «Якщо не віддамо території, то 2026 рік — малоймовірний сценарій. Але якщо віддамо, то це щонайбільше зупинить рашистів на місяць, вони перекинуть свої війська на інший напрямок і все почнеться знову», — спрогнозував він.

При цьому політик не виключив якогось «чорного лебедя» на кшталт смерті Путіна, що змусить РФ змінити свої наміри. Ще однією можливістю для завершення війни цього року він вважає завдання російській армії таких утрат, від яких окупанти не зможуть оговтатися.

Також депутат припустив, що Кремль може запропонувати якимсь місячне перемир'я для того, щоби ввести всіх в оману, завести українців у виборчий процес: «Потім, коли в нас розпочнуться вибори, ми відкриємо кордони, скасуємо військовий стан, вони вдарять із новою силою. Це якщо в нас гарантії не буде. Ось такий підступний мир, припускаю, може бути».

А Зеленський висловив сподівання, що війна в Україні може завершитися наступного року завдяки посиленій дипломатичній роботі та зусиллям його команди. «Мирне врегулювання бойових дій залишається ключовим пріоритетом для держави, — підкреслив він в інтерв'ю телеканалу France 2. — Ми зробимо все, що зможемо. Моя

Рада б душа в земний рай

Але затятість кремлівського карлика українців туди не пускає

команда зараз веде перемовини».

Глава держави зазначив, що Україна не має наміру приймати ультиматуми РФ, яка паралельно з дипломатичними заявами продовжує агресію проти українського населення, використовуючи як зброю не лише ракети, а й морози. Він наголосив, що чим більше РФ убиває цивільного населення, тим далі відсуває перспективу реальних домовленостей.

Український лідер чітко дав зрозуміти, що погодження на будь-яку форму капітуляції чи прийняття вимог Кремля, зокрема щодо відведення українських військ із Донбасу, є неприйнятним. Він назвав це «червоними лініями» для України. Навіть замороження фронту на наявних позиціях президент розцінює як

значний компроміс для держави, однак готовий до діалогу про це заради збереження незалежності.

Зеленський також прокоментував ініціативу Еммануеля Макрона, президента Франції, щодо відновлення діалогу з диктатором. На його думку, такі перемовини можуть бути корисними лише за висунення жорстких умов, оскільки теперішній рівень тиску на Кремль є недостатнім. Тож Путін використовує ці дискусії радше для приниження реальних рішень.

Українські військові також не вірять у перемовини та що РФ обмежиться захопленням лише Донеччини. «Війна не завершиться і навряд чи буде навіть зупинена ані цього року, ані 2027-го», — сказали

офіцери Збройних сил України журналістам «Української правди».

➤ Поступки і час

Проте Кіт Келлог (*на фото*), колишній спеціальний представник президента США з питань України та Росії, упевнений, що час працює на користь Києва. На його переконання, Кремль наразі намагається знайти «найкращий можливий вихід» із війни, у якій РФ уже зазнала поразки.

Генерал заявив, що, попри майже щоденні атаки російських військових на енергетичну інфраструктуру України, мети, поставленої перед початком війни, Кремлю досягти не вдалося. Він відмітив, що уявлення Путіна про перемогу значно розходяться з реальністю:

КОМЕНТАР ЕКСПЕРТА

Віктор Ягун, директор Агенції з реформування сектору безпеки:

— Російсько-українська війна остаточно переходить у фазу інституційного виснаження, де вирішує не один наступ і не один раунд перемовин, а здатність держави тримати мобілізацію, економіку та коаліції. У матеріалах Jamestown і CSIS уже майже не обговорюють, хто просунувся на кілька кілометрів. Там рахують баланс поповнення і втрат. Коли західна розвідка каже, що втрати РФ перевищують приплив контрактників, це не публіцистика і не пропа-

ганда. А індикатор того, що російська система входить у режим структурної мобілізації, де якість особового складу падає, логістика розтягується, а управління деградує. Звідси ж повідомлення про зламани комунікації, проблеми зі зв'язком через обмежене використання Starlink. Паралельно змінюється і тональність Заходу. The Atlantic написав, що Путін не розумів, наскільки комфортно була для нього довоєнна система. The Washington Post запевняє, що майбутнє Кремля буде похмурим, якщо США і Європа діятимуть разом. Це вже

не дискусія про те, чи потрібно стримувати РФ. А дискусія про темп і масштаб такого стримування. Відтак Москва посилюватиме приховану мобілізацію, диверсії та інформаційні операції у Європі, намагаючись зламати політичну міцність коаліції. А Захід збільшуватиме військову підтримку України, хоча й обережно, без різких кроків. Україна остаточно стає центральним військово-політичним активом європейської безпеки, і тема експорту української зброї стає елементом нової оборонної архітектури НАТО.

«Визначення перемоги диктатором не є моїм визначенням. Уважаю, що він зазнав невдачі. Гадаю, уся Росія зазнала невдачі. Коли ж зима закінчиться і дні стануть довшими, це буде краще для України, ніж для РФ у довготривалій перспективі».

Генерал також припустив, що його участь у процесі перемовин могла бути небажаною для Кремля через його проукраїнську позицію. Російська сторона могла вважати його надто упередженим і неприйнятним для участі в таких перемовинах.

Своєю чергою Володимир Горбач, виконавчий директор Інституту трансформації Північної Євразії, застеріг, що запропонований Дональдом Трампом план мирного врегулювання, що складається з 20 пунктів, по суті передбачає розподіл України та можливі територіальні втрати. За його словами, сам характер такого перемовного процесу свідчить про загрозу відмови Києва від частини українських територій. «А якщо йдеться про розподіл України, то це означає територіальні втрати», — наголосив він.

Експерт зауважив, що навіть якщо Україна юридично не визнає ці території втраченими й надалі вважатиме їх тимчасово окупованими, то фактичний контроль над ними залишатиметься за ворогом.

Фахівець також попередив, що поступки територіями в обмін на мир або абстрактні гарантії безпеки нездатні забезпечити тривалого результату. «Поступки територіями в обмін на мир чи на якісь ефемерні гарантії безпеки не приведуть до стійкого, а тим більше до справедливого миру. Стійкий мир може настати лише тоді, коли буде справедливим, — пояснив він. — А без справедливого покарання агресора справедливий мир ніколи не настане».

➤ Технологічне домінування

Водночас у процесі відлучення від Starlink окупантів на території України запровадили обов'язкову верифікацію терміналів. «Це рішення було правильним і вплине на можливості російських окупантів, — не сумнівається Марія

Берлінська, керівниця проекту Victory Drones фонду Dignitas. Вона вказала, що це вже позначилося на певних штурмових діях російських військ на лінії фронту. Волонтерка наголосила, що зараз росіяни намагаються дроновим терором «випусти нас із нашої землі». Рашисти прагнуть створити умови, за яких українці почнуть масово виїжджати, оскільки немає енергетики, вдома холодно, немає можливості дітей водити в школу. «Постійний страх — умовно, як у Херсоні зараз, коли навіть не можеш до крамниці сходити нормально. Вороги використовують цю тактику. З одного боку, тиснуть на фронті. З другого — намагаються інформаційно розколоти українців, атомізувати. А ще створюють постійний дронний терор, який лише наростатиме», — роз'яснила вона.

На думку Берлінської, 2026 рік стане початком ери автономних систем і роботів. Росіяни будуть тероризувати не лише прифронтові міста України. Поняття фронту стане розмитим. «Адже умовно, і Тернопіль, і Вінниця, і Луцьк, і Рівне, і Хмельницький, і навіть Чернівці теж можуть опинитися під атаками автономних систем. Приміром, дрон-матка принесла кілька дронів, а потому відбувається атака на якийсь бензовоз, аби заправки не працювали, чи на якийсь магазин. Вони намагаються тримати людей у постійному страху», — поділилася Марія. І підкреслила, що найважливіше питання, що стоїть зараз, — інженерне прогнозування: «Ми рухаємося в тумані війни. І питання електронної зброї, питання радарів, автономності роботів і багато чого іншого — ми зараз відповідаємо на них регресивно, ворог часто нав'язує нам цю гру. Так сталося і з дронами на оптоволокну, хоча ми першими їх застосовували. Це одне із завдань, яке, як бачу, могло б бути достойним рівня міністра оборони — мати таку команду інженерного прогнозування, щоб рухатись не в тумані війни, а чітко знати, куди треба йти. І що нам уже потрібно робити, щоб випередити ворога хоча б на пів року, на рік. Тоді встоїмо й тоді перемажемо».

■ МИРОСЛАВА БЗІКАДЗЕ

Україна прагне вступити до Європейського Союзу до 2027 року. Але багато залежить насамперед від позиції європейських країн. Зрештою, усе це вже відбувалося і раніше, коли туди приєднувалися нові країни.

➤ Путін хоче заблокувати процес

Напочатку лютого ц. р. Володимир Зеленський заявив, що Україна зробить усе для підготовки вступу до ЄС до 2027-го, і наголосив, що хоче конкретної дати: «Якісь чутки поширилися, але я до них поки що ставлюся дуже обережно. Чому? Бо вважаю, що Україна зробить усе, щоб технічно бути готовою до вступу до 2027 року. Принаймні головні речі ми зробимо».

Президент також висловив переконання, що якщо в договорі, який Україна підпише зі США і Російською Федерацією (РФ), не буде дати, то Путін потім зробить усе, щоб заблокувати процес вступу. «І навіть не своїми руками, а руками тих чи інших представників Європи. Ми з вами стаємо свідками відповідних речей, коли кластери не відкриваються тощо, проблеми виникли з кандидатством. Була ціла хвиля складнощів і нашої боротьби. Але, тим не менше, ми отримали кандидатство. Із кластерами складніше», — сказав він. Український лідер підкреслив, що для Києва важлива конкретика щодо ЄС, оскільки це гарантії безпеки для держави: «Це конкретика, із конкретною датою, а мій підпис на плані завершення війни гарантує українцям, що буде конкретна дата нашого вступу».

Глава української держави відзначив, що ця дата попередня, і не обов'язково це має бути 1 січня 2027 року. Мовляв, Україна буде технічно готова вступити й тоді, але також є питання до готовності партнерів. Тому важливо, щоб мирну угоду підписували не лише Україна, РФ та США, але і Європа.

➤ Домашнє завдання виконане

Водночас, як відмітив Георгій Тихий, речник

ІНФОРМАЦІЯ

До Європейського Союзу (раніше — Європейська економічна спільнота) нині входять 27 країн, які приєдналися до унії в різні роки: Австрія (1995), Бельгія (1957), Болгарія (2007), Греція (1981), Данія (1973), Естонія (2004), Ірландія (1973), Іспанія (1986), Італія (1957), Кіпр (2004), Латвія (2004), Литва (2004), Люксембург (1957), Мальта (2004), Нідерланди (1957), Німеччина (1957), Польща (2004), Португалія (1986), Румунія (2007), Словаччина (2004), Словенія (2004), Угорщина (2004), Фінляндія (1995), Франція (1957), Хорватія (2013), Чехія (2004) і Швеція (1995). А Велика Британія перебувала в ЄС в 1973—2020 рр.

режності, зважаючи на масштаби української економіки, зокрема аграрного сектору. «Це можна зробити в креативний спосіб, але це надзвичайно складний і делікатний процес, який не варто сприймати як даність. Вступ України не має спричинити дисбалансу у Євросоюзі», — переконує прем'єр.

Своєю чергою Каю Каллас, глава зовнішньої політики Європейського Союзу, також схиляється до думки, що в ЄС наразі немає консенсусу щодо дати вступу України до блоку: «У мене таке відчуття, що держави-члени не готові назвати конкретну дату. Попереду ще багато роботи».

Reuters зазначила, що дату вступу до ЄС, указану в 20-пунктному мирному плані, більшість урядів ЄС вважає нереалістичною, як і будь-яку іншу фіксовану дату. Вони апелюють до того, що вступ до ЄС — це, мовляв, процес, що ґрунтується на «заслугах і досягненнях». Він просувається, коли є прогрес в адаптації законодавства кандидата до стандартів ЄС.

Едгарс Рінкевичс, президент Латвії, підтримує позицію Каллас, але він також дуже скептично поставився до можливого укладення мирної угоди між Україною та РФ. Зокрема, ЄС нібито проявляє креативність, коли це було потрібно, але зараз є й багато інших кандидатів на членство.

Фрідріх Мерц, канцлер Німеччини, теж сказав, що не бачить шансів на якнайшвидший вступ України до Європейського Союзу. «Приєднання 1 січня 2027 року виключено. Це неможливо», — заявив він після консультацій між лідерами СДПН і ХДС/ХСС у канцелярії в Берліні. Політик роз'яснив, що кожна країна, яка бажає вступити до ЄС, повинна відповідати Копенгагенським критеріям. Цей процес зазвичай займає кілька років. Водночас він акцентував, що для України важливо мати перспективу, яка прокладе шлях до вступу. Однак це довготривалий процес. «Ми можемо поступово зближувати Україну з Євросоюзом. Це завжди можливо, але настільки швидкий вступ просто недоцільний», — резюмував канцлер.

До 2027 року

Перспективи та перепони для членства України в ЄС

Міністерства закордонних справ України, вступ до Євросоюзу залишається для Києва пріоритетною метою, тож країна вже виконала необхідні кроки для початку перемовного процесу. Попри формальні затримки робота над процедурами вступу триває. Коли з'явиться можливість офіційно закріпити результати, увесь пройдений шлях буде підтверджений. Це дозволяє не втрачати час через політичні перепони. «Я певен, що це тимчасове явище. Вступ України до ЄС — це вже фактично сформована реальність. У Брюсселі й інших столицях унії це розуміють і вже прораховують кількість депутатів від України у Європейському парламенті, зміни в інституціях, механіку роботи. Процес незворотний, він уже на своїх рейках», — додав дипломат.

Він також переконаний, що наразі важливо розробити механізм прискореного вступу України до ЄС, навіть якщо деякі питання потребують додаткових опрацювань: «Головне — політично закріпити статус України як члена Євросоюзу, бо це унеможливить спроби РФ відокремити країну від європейського простору й матиме принципове значення для безпеки та стабільності держави».

➤ Варіанти є завжди

Євросоюз і справді вже готує низку варіантів для залучення членства України в майбутню мирну угоду. Але воно може бути поступовим і передбачати надання Києву попереднього захисту. Джерела Bloomberg розповіли, що серед варіантів, які оцінюють, є надання Україні попереднього захисту на час вступу до ЄС, а також негайного доступу до деяких прав членства. Аналізують ще інші варіанти, що передбачають подовження існуючого шляху доступу або запровадження перехідного періоду й поступового членства в ЄС.

Крім того, за словами джерел агенції, блок надасть Україні чіткий графік кроків, які вона повинна зробити для просування офіційної процедури. «Майбутній вступ Києва до ЄС є частиною обговорен-

ня мирної угоди», — стверджував представник Європейської комісії у відповідь на запит Bloomberg.

Агенція нагадала, що проєкт 20-пунктного мирного плану України передбачає її вступ до ЄС 2027 року, при цьому Київ отримає деякі переваги членства у проміжний період.

➤ Не має бути дисбалансу

Однак, як заявили Марта Кос, єврокомісар із розширення, та Андрей Пленкович, прем'єр-міністр Хорватії, на Українському ланці в Мюнхені (Німеччина), організованому Фондом Віктора Пінчука, Україна аж ніяк не зможе стати членом Євросоюзу з 1 січня 2027 року за поточною методологією. Тож Брюссель розглядає можливість застосування «геополітичного підходу» для пришвидшення процесу.

П Р Я М А М О В А

Андрій Добрянський, представник Українського конгресового комітету Америки: — Зараз наша держава може опинитися на місці інших країн Сходу Європи, коли вони приєднувалися до Євросоюзу. Коли країни Східної Європи вступили до ЄС, то в деяких західних країн були хвилювання через те, що їхні робочі місця «підуть» на Схід через дешевшу робочу силу. Те саме буде і з Україною. Там дешевше фермерство. Та й усе дешевше. Тій же Угорщині, Польщі, Словаччині нині важливо думати над тим, як змінять свою економіку зі вступом України до ЄС. Вони можуть сконцентруватися на конкретних галузях, як це свого часу зробили країни Заходу Європи. Гадаю, що Україна стане членом ЄС незалежно від того, буде війна 2027 року чи ні. Хоча, звісно, не хотілося б, аби війна тривала до 2027-го.

Зокрема, Кос пояснила, що теперішні правила вступу, які діють десятиліттями, не дозволяють реалізувати приєднання України у найближчі два роки. Водночас вона визнала необхідність пошуку нових рішень. «На основі поточної методології розширення ЄС вступ України в унію 1 січня 2027 року не є можливим. Але ми маємо знайти, як подолати розрив між процесом вступу, що ґрунтується на досягненнях країн-кандидатів, та геополітичними викликами», — констатувала єврокомісар.

За її словами, питання виходить за межі звичайної процедури розширення. «Ідеться про щось значно більше, про об'єднання Європи. Якщо все зробимо правильно, то вперше зможемо отримати справді об'єднану Європу», — сподівається політик.

А Андрей Пленкович зазначив, що стандартний шлях потребує схвалення кожного кроку всіма країнами-членами, що є тривалим процесом, проте ситуація може змінитися за наявності політичної волі: «Швидкий підхід до вступу можливий, але це потребуватиме політичного рішення, щоб сказати: те, як ми робили раніше, уже в минулому, а що ми робимо зараз — це геополітичний підхід, «Великий вибух».

Проте хорватський лідер закликав до обе-

■ Ігор Голод

24 лютого виповнилася четверта річниця початку широкомасштабного вторгнення РФ в Україну.

➤ Провал бліцкригу

Широкомасштабне вторгнення Російської Федерації (РФ) називають також «гарячою фазою» збройної агресії проти України, яка розпочалася 27 лютого 2014 року. Спецпризначенці Головного розвідувального управління Генерального штабу Збройних сил РФ захопили тоді адміністративні будівлі в Сімферополі та Криму.

А 24 лютого 2022-го о п'ятій годині ранку кремлівський диктатор оголосив так звану спеціальну воєнну операцію в Україні з метою її нібито демілітаризації та денацифікації. Уже за кілька хвилин почалися ракетні удари по всій території України. Загарбники вторглися з території РФ, Білоруси й тимчасово окупованого Криму на харківському, херсонському, чернігівському та сумському напрямках, просуваючись у бік Києва, але не змогли зламати опір українців. Уже в березні-квітні того року сили оборони України відкинули окупантів від столиці й звільнили Київщину, Чернігівщину та Сумщину. У вересні деокупували й східну Харківщину, а в листопаді — правобережжя Херсонщини.

Відтоді загарбники ведуть зтяжний наступ головно на Донбасі, водночас намагаючись змусити Україну до капітуляції ракетними обстрілами її цивільної інфраструктури. Росій-

Гаряча фаза війни триває п'ятий рік

Із росіянами неможливо домовитись — їх можна тільки зупинити на полі бою

ська влада провела мобілізацію, що дозволило швидко поповнити армію необхідною кількістю особового складу, і почала переведення економіки на «воєнні рейки».

Однак після провалу бліцкригу війна трансформувалася у фазу позиційних боїв на виснаження, у ході яких безпілотні літальні апарати стали дешевшою альтернативою артилерії. Олександр Сирський, головнокомандувач Збройних сил України (ЗСУ), констатував 18 січня ц. р. в інтерв'ю виданню «Лівий берег»: «Ворог має перевагу над нами в особовому складі, озброєнні, військовій техніці, боеприпасах, інших ресурсах».

➤ Бойові втрати

Агенція Bloomberg процитувала Джона Гілі, міністра оборони Великої Британії, який повідомив із послан-

ням на дані розвідки: «Чисельність російської групи військ в Україні стабільно тримається на позначці близько 712 тис. осіб». Але за 12 років збройної агресії ворогу вдалося окупувати лише 19,2 % теренів України. А за чотири роки «гарячої фази» війни — менше ніж 12 %.

«Від початку 2024 року російські війська просунулися менш ніж на 1,5 % української території», — наголосив Сет Джонс, американський експерт із питань безпеки, в інтерв'ю Радіо Свобода. «Один кілометр окупованої української землі коштує їм 170 убитих або пораних настільки, що вони не повернуться», — стверджував Володимир Зеленський у розмові з The Atlantic. «Росія втратила від початку повномасштабного вторгнення в Україну близько 1,3 млн військових — убитих і пораних», — заявив ко-

респондентці Deutsche Welle один чиновник НАТО високого рангу.

«На полі бою загинуло 55 тис. українських захисників», — сказав своєю чергою президент України Le Monde. Водночас, за його словами, залишається значна кількість зниклих безвісти воїнів. Натомість західні аналітичні центри оцінюють, що бойові втрати України могли бути значно вищими — між 100 тис. і 140 тис. полеглих.

Тим часом РФ усе ще має більший загальний мобілізаційний резерв. За оцінками Служби зовнішньої розвідки України, 25 млн осіб. Мобілізаційний резерв України, за оцінкою, поширеною часописом The Financial Times, — близько 1—1,2 млн осіб. Щоправда, як указала Bloomberg із посиланням на американський Інститут вивчення війни, у січні ц. р. армія РФ утратила приблизно на

9 тис. осіб більше, ніж спромоглася мобілізувати.

➤ «Ніхто не може прорахувати»

Та все ж в Україні дужче прагнуть завершення війни. Адже руйнуються її міста й гинуть у т. ч. цивільні громадяни, тоді як в РФ населення не відчуває безпосереднього впливу й поразка не позбавить її незалежності.

Коли ж нарешті може завершитися ця кривава бійня? Під час спілкування із журналістами на Мюнхенській конференції з безпеки Зеленський відзначив: «Сподіваюся, що ми зможемо завершити цю війну протягом року».

Ці сподівання виглядають аж надто оптимістичними на тлі показників, які оголосив генерал Сирський: «4,5 млн — уже підготовлений мобілізаційний ресурс, який ворог безпосередньо може залучити для поповнення своїх частин. 2026-го росіяни планують рекрутувати 409 тис. особового складу». «Немає жодних ознак того, що росіяни збираються зупинитися», — визнав він.

На запитання: «Стратегічний перелом у війні на нашу користь можливо в 2026 року?» — головнокомандувач відповів: «За умов досягнення переваги в технологіях, вигреші змагання економік, підтримці наших партнерів і союзників, створенні власного виробництва».

А втім, у британській телерадіокорпорації Бі-бі-сі слушно зауважили: «Головна таємниця війни на виснаження, яку ведуть РФ та Україна, полягає в тому, що ніхто не може прорахувати, коли ж саме станеться цей переламний момент і знесилений супротивник впаде під тяжкістю

власних проблем. Занадто багато змінних у цьому рівнянні. Москва і Київ, вочевидь, розраховують, що першим «втомиться воювати» саме опонент».

➤ РФ зупиняться не хоче

Стосовно ж мирних перемовин між Україною, США та РФ Роман Костенко, секретар Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки, відмітив: «Ми не за продовження війни, але з росіянами неможливо домовитись — їх можна лише зупинити на полі бою і зробити так, щоб вони далі не просувались. Це все, що можна вдіяти. Усе інше призведе до подальшої ескалації».

«Будь-яка зупинка без залізобетонних гарантій безпеки буде використана ворогом для перегруповання та нового, ще потужнішого удару за якийсь час. РФ не має наміру зупинитися. І вона навмисно висуває такі умови, які б для нас було нереально виконати, таким чином продовжуючи війну. Бо в них є більш стратегічні цілі, ніж просто Донецька область. Вони прагнуть повернути у сферу впливу спершу Україну, а потім і всю Східну Європу, — пояснив депутат. — Тож перемовини зараз Україні не вигідні. Якщо ми витримаємо до весни, розклад сил зміниться. Наше завдання — зупинити ворога на полі бою, довести його втрати до 50 тис. щомісяця та збивати 80—90 % дронів ще на перетині кордону. Тоді не РФ диктуватиме умови з вимогами віддати території, а Україна говоритиме: поверніть нам атомну електростанцію, Кінбурнську косу та Нову Каховку».

КОМЕНТАРІ ЕКСПЕРТІВ

Майкл Кофман, старший науковий співробітник Фонду Карнегі за міжнародний мир: — Тактика Росії не дозволяє їй досягати значних результатів на полі бою. Путін зробив ставку на те, що постійний тиск на широкому фронті зрештою призведе до краху з українського боку. Але те, як воюють російські сили, не спричинить значних оперативних проривів. Попри те, що РФ формально виконує плани з набору близько 35 тис. осіб на місяць, більшість новобранців іде лише на заміну втрат. Тенден-

ції набору дедалі частіше свідчать про те, що Москві буде складно витримувати наступальний тиск.

Іван Тимочко, український військовий експерт: — Російська армія уже на максимумі своїх можливостей. Пік їхніх можливостей уже почав спадати.

Дмитро Жмайло, виконавчий директор Українського центру безпеки: — Росія робить ставку на піхоту, однак нові тактики, зокрема інфільтрація крізь наші позиції, коштують їй іще більших утрат.

Щоби стримати наступ, нам потрібно досягти щодобового показника знищення російської піхоти на рівні близько 2 тис. осіб, аби темпи наших дій перевищували темпи їхнього поповнення. Отже, шанс вистояти 2026 року в нас є.

Денис Попович, український військовий оглядач: — Ця зима стала випробуванням саме для запілля. Обстріли, знеструмлення, холод у квартирах — ворог намагається зламати суспільство та змусити нас до капітуляції. Але цей козир ми вже виби-

ємо з його рук. Попри концентрацію резервів, чисельність окупаційних військ тримається на приблизній позначці 710 тис. Це дозволяє лише перекривати втрати, але не створювати потужний кулак для стратегічного прориву. Тенденції війни свідчать: захопити Донбас за цей сезон ворогам не вдасться. А перенести війну на 2027 рік завадить економіка — проблеми там накопичуються, як снігова куля. Коли черговий наступ захлинеться, прийде розуміння, що час домовлятися. Мій прогноз залишається в силі: цей

момент настане навесні—влітку 2026-го.

Костянтин Машовець, експерт Центру військово-політичного дослідження: — Кремль, вочевидь, протягом цього року здійснить ще одну (причому, імовірно, останню в цій війні) спробу завершити її силовим способом на потрібних йому умовах. Якщо й вона зірветься, як і попередні, тоді справді отримаємо реальні шанси на завершення війни.

Олександра Матвійчук, українська правозахисниця:

— Українська лавреатка Нобелівської премії миру. І в мене є запитання: чому рік перемовин Трамп став найсмертоноснішим для цивільних в Україні від початку повномасштабного вторгнення? Кількість полеглих і пораних зросла на 31 %, порівнюючи з попереднім роком. Чому Путін не дозволяв собі таких жорстоких ударів по цивільній інфраструктурі за президента Байдена, якого Трамп називає «слабким», а тепер цілком знищує мирні міста і не звертає уваги на «сильного Трампа»?

■ Євген Клен

Воєнна економіка Російської Федерації (РФ) різко зупинилася. Скорочення витрат на такі важливі сфери, як охорона здоров'я та виробництво авіаційних запчастин, уже дають свої негативні ефекти. Британська The Telegraph написала, що темпи зростання валового внутрішнього продукту РФ знизилися із 4,9 % 2024-го до 1 % 2025 року, і прогнози вказують на те, що така тенденція збережеться до кінця 2026 року.

➤ Протест утечею

Бура негативних економічних тенденцій настає в найневідповідніший момент для Путіна, коли в нього немає жодних перемог на полі бою, а втрати зростають із кожним днем. При цьому вже з'явилися ознаки того, що пересічні росіяни відтепер не захищені від економічних наслідків війни. Навіть допомогу солдатам урізали, щоб фінансувати нові хвилі призову і збільшити витрати на ультранационалістичну пропаганду. Повсюдні скорочення мають руйнівні економічні наслідки, а старіння населення, травматизація в ході війни і скорочення бюджету охорони здоров'я ще дужче погіршують ситуацію.

У міру загострення цих проблем диктатор не може цілковито заглушити тривожні дискусії про майбутнє російської економіки. Хоча тривога з приводу економічних проблем РФ навряд чи викличе заворушення, невдоволення проявляється іншими способами. Від початку вторгнення в Україну в лютому 2022-го з РФ утекло від 500 тис. до 1 млн російських громадян. Це найбільша хвиля еміграції з часів більшовицької революції 1917 року.

Хоча Путін раніше покладалася на самозаспокоєність Заходу, яка забезпечувала його воєнну машину життєво важливими ресурсами, зростаюча координація дій, спрямованих на скорочення доходів РФ від продажу нафти, зриває цю стратегію. У таких умовах продовження війни Путіним неминуче призведе до

Чорному золоту — чорну смерть

прямого зниження рівня життя російського народу.

➤ Низка банкрутств

Додаткові санкції та військова підтримка України можуть змусити Путіна піти на мирну угоду раніше, ніж очікувалося. Посилення американських санкцій, що обвалило ціни на російську нафту до 40 USD за барель і нижче, породило низку банкрутств деяких нафтових компаній (НК) в РФ.

Так, подати заяву про банкрутство нафтової групи First Oil планує державний банк ВТБ. Ця компанія накопичила близько 6 млрд RUB боргів, розплатитися за якими не може. На її балансі є кілька невеликих родовищ зі сумарними нафтовими запасами 14 млн т, а видобуток становить 500 тис. т на рік. Становище First Oil погіршилося ще за часів пандемії коронавірусу. А нові американські санкції, що змусили нафтовиків продавати сировину зі знижками до 30 USD за барель, добила бізнес.

А наприкінці 2025 року під процедуру банкрутства потрапила НК «Янгпур». Трохи раніше за позовами податкової служби збанкрутували Астраханська нафтова компанія та НК «Горний». У січні ц. р. близько 7 млрд RUB із власників останньої зажадав

Московський кредитний банк.

Володимир Чернов, аналітик Freedom Finance, заявив, що становище російських НК погіршується: експортний вигодою скорочується, особливо у проєктів із високою собівартістю. За даними Росстату, половина компаній, що видобувають нафту й газ у країні, уже збиткові: за січень—листопад 2025-го сумарно вони спрацювали в мінус на 575 млрд RUB. Ті ж компанії, що ще залишаються в прибутку, скоротили його обсяг більш ніж удвічі — до 3 трлн RUB за 11 місяців.

Падіння експортних доходів і висока ключова кредитна ставка перетворюються для нафтовиків на вибухонебезпечний коктейль. За даними Центробанку РФ, фінансові установи були змушені реструктуризувати для галузі 2,7 трлн RUB. За обсягом і часткою реструктуризації (майже 20 %) нафтогазовий сектор став лідером в економіці. «Добувна галузь скорочується в кризу й останні санкції прискорять цей процес», — запевнив Крейг Кеннеді, експерт Центру досліджень Росії і Європи в Гарварді.

За ціни бареля близько 40 USD половина родовищ в РФ стали збитковими, а в плюс залишаються лише ті, що мають податкові пільги. За оцінками Reuters, на кожному барелі збиткові

НК втрачають близько 5 USD.

➤ Люди закінчуються

Крім того, різко зросли втрати окупаційної армії у війні проти України, що дедалі відчутніше ускладнює досягнення цілей, проголошених Путіним. За словами Майкла Кофмана, старшого наукового співробітника Фонду Карнегі за міжнародний мир, теперішня тактика РФ не дозволяє їй досягати значних результатів на полі бою. «Путін зробив ставку на те, що постійний тиск на широкому фронті зрештою призведе до краху з українського боку. Але те, як воюють російські сили, ніяк не приведе до значних оперативних проривів», — зауважив він.

Аналітики зазначили, що темпи російського просування на ключових ділянках фронту становлять лише від 15 до 70 м на день. Згідно зі звітом Центру стратегічних і міжнародних досліджень, це повільніше, ніж у більшості воєн за останні 100 літ. При цьому загальні втрати РФ оцінюють щонайменше у 325 тис. убитих. Володимир Зеленський повідомив, що Росія щомісяця втрачає десятки тисяч військових.

А за даними української аналітичної групи Frontelligence Insight, рівень дезертирства в П Р Я М А М О В А

російській армії досяг найвищого показника за чотири роки війни. Колишній український офіцер, який очолює цю групу, відзначив, що російські командири штовхають війська до наступу будь-якою ціною: «Вони витрачають свої ресурси за межі розумного, що призводить до втрат, яких часто можна уникнути».

Окрему роль у зростанні втрат відіграє інтенсивне використання безпілотних літальних апаратів (БПЛА). За даними латвійської розвідки, дрони спричиняють до 70—80 % убитих і поранених з обох сторін. «Поранений солдат може швидко стати обтяжливим, коли десятки БПЛА постійно спостерігають або атакують, а евакуація залишається надзвичайно ризикованою», — пояснив український ексфіцер.

Попри те, що РФ формально виконує плани з набору близько 35 тис. осіб на місяць, більшість новобранців іде лише на заміну втрат. За словами д-ра Кофмана, ця тенденція свідчить про глибокі проблеми. «Тенденції набору дедалі частіше вказують на те, що РФ буде складно витримувати наступальний тиск», — поділився він.

Аналітики сходяться на думці, що фінансова мотивація ще дозволяє Кремлю підтримувати чисельність армії, однак ресурс цієї моделі обмежений. «Закінчуються люди, для яких ці гроші виправдані», — підсумував Майкл Кофман.

➤ Без компромісів

Відмова володаря Кремля від західних гарантій безпеки для України є гіршою перешкодою для майбутньої мирної угоди, ніж позиція Києва щодо передавання своїх територій окупантові. Про це заявили в американському Інституті вивчення війни (ISW).

Аналітики наголосили, що Кремль постійно намагається зобразити Україну як головну заваду на шляху до миру, щоби приховати власну відмову йти на поступки та брати участь у добросовісних переговорах. Крім того, Москва постійно гальмує та затягує мирний процес і подвоює зусилля над досягненням початкових воєнних цілей диктатора.

А вони передбачають повне виведення Збройних сил України з територій Луганської, Донецької, Запорізької та Херсонської областей; відмову Києва від своїх прагнень до членства в НАТО та зобов'язання щодо нейтралітету; демілітаризацію і «денацифікацію» України; міжнародне визнання незаконних анексій РФ чотирьох українських областей і Криму в міжнародних угодах; скасування всіх західних санкцій.

Водночас Україна запропонувала значні поступки деяким вимогам Москви у своєму прагненні до миру — за умови, що Київ отримає гарантії безпеки. «Кремль намагається відвернути увагу від того факту, що відмова РФ від компромісу є головною перешкодою на шляху до миру. Москва брехливо наполягає на тому, що небажання України йти на територіальні поступки без гарантій безпеки є єдиною завадою на шляху до миру, тим самим перемикаючи тиск США з РФ на Україну», — відмітили в ISW.

Аналітики вважають, що Кремль, імовірно, бачить можливість маніпулювати процесом переговорів під орудою Сполучених Штатів, перетворивши це на ще один засіб, за допомогою якого РФ може досягти своїх незмінних воєнних і політичних цілей, яких їй не вдалося домогтися за чотири роки війни.

Вимога країни-агресора щодо виведення військ із Донбасу без попередніх умов і відмова від припинення вогню для проведення переговорів є ще одним свідченням того, що Кремль не прийме нічого, крім повного задоволення своїх вимог.

Ба більше, Москва постійно подвоює власні довоєнні вимоги, що виходять за межі України й містять ультиматуми НАТО. РФ також прагнути досягти цих цілей воєнним шляхом, а якщо не зможе, то дипломатичним. «Кремль прагне балансувати між демонстрацією сили своєму населенню і союзникам та залученням США до переговорів до статного мірою, щоб уникнути додаткового тиску Вашингтона, продовжуючи досягати своїх воєнних і політичних цілей в Україні», — додали в ISW.

Володимир Зеленський, президент України:

— Агресор РФ затягує переговори, намагаючись нормалізувати стосунки зі Сполученими Штатами і добитися пом'якшення санкцій. Однак у «фюрера» не так багато часу. Зараз лише Європа дає кошти та допомогу Україні. Водночас тільки США можуть зупинити Путіна.

Проте Вашингтон надсилає більше сигналів Києву, що саме він має йти на компроміси, аби закінчити війну. Але це неправильно. Як я бачу, Сполучені Штати дають більше сигналів, що компроміси має робити Україна, а не Росія. Це неправильна позиція. Світ пішов на один «найбільший компроміс», оскільки ні володар Кремля, ні його поплічники

досі не перебувають за ґратами. Це найбільший компроміс, на який світ уже пішов, але це просто неприпустимо. «Фюрер» не відмовився від намірів захопити всю територію Донбасу. Поки тиску не буде достатньо, він гратиме. Однак Україна переможе Путіна, попри складну зиму та численні втрати. Я молодший за нього, а це важливо.

■ ВІКТОР ШВЕЦЬ

Багато аналітиків і політиків на Заході недооцінювали рішучість Путіна у війні, а також припускали, що економічні санкції швидко приведуть до колапсу й зупинки війни. Це виявилось хибним прогнозом, натомість твердження, що «Путін може виграти» війну, залишається предметом гострих суперечок, а тому Захід продовжує надавати підтримку Україні, уважаючи її перемогу (чи принаймні недопущення перемоги РФ) критично важливою для європейської безпеки.

➤ Недооцінка диктатора

Якщо говорити про помилки, то необхідно визнати, що Захід недооцінив політичної волі диктатора та його готовності йти на великі жертви й переоцінив ефект санкцій у короткотривалій перспективі, не врахував стійкості російської економіки, а також мав переконання, що Україна швидко впаде, що врешті-решт призвело до повільного й недостатнього постачання озброєнь та допомоги Україні на початку війни.

Зараз війна вже перейшла чотирирічну межу, і «перемога» Російської Федерації (РФ), особливо у первісному вигляді, виглядає не просто проблематичною через стійкість ЗСУ та західної допомоги, а нереальною. Багато хто на Заході продовжує вважати, що їхня мета — не дати РФ перемогти й забезпечити Україні умови для перемовин із позиції сили. Віра в легку перемогу Росії була помилкою, але й віра у її неминучу поразку також не є домінуючою.

Чотири роки війни теж багато навчили Путіна. Він збагнув, що перемогти Україну, застосовуючи звичайні правила ведення війни, практично неможливо. Тому шукає інші комбінації, які повинні, за його задумом, забезпечити таку омріяну перемогу. Диктатор уторопав, що покладається лише на військову силу було якщо не помилкою, то стратегічним прорахунком. Тепер розраховує, що поєднання воєнного тиску та внутрішньої

Що найдужче заважає перемогти Путіна?

Україну підписати угоду на умовах Москви до того, як РФ сама опиниться зі серйозними проблемами.

Володар Кремля розглядає політичну дестабілізацію України як критичний інструмент для досягнення своїх максималістських цілей. РФ може використувати внутрішні потрясіння в Україні для підриву державності та легітимності влади. Для Кремля головна мета — не просто захоплення територій, а досягнення колапсу української державності.

➤ Вплив на Трампа

Путіну вдалося нав'язати Дональду Трампу один із головних факторів для дестабілізації ситуації в Україні — тезу про нелегітимність української влади і про необхідність провести спершу президентські, а згодом і парламентські вибори в умовах воєнного стану.

Очевидно, що Кремль розглядає перемовини не як мету, а як тактичний інструмент для п

Д О С Л О В А

Метью Вітакер (на фото), посол США при НАТО, нещодавно заявив, що КНР надає вирішальну підтримку російській агресії в Україні. Він вважає, що Пекін міг би покласти край війні одним телефонним дзвінком до Москви. Кіт Келлог, колишній спеціальний представник президента США, також каже, що якби Пекін припинив допомагати Москві, тоді війна в Україні могла б закінчитися хоч завтра. Володимир Зеленський своєю чергою переконаний, що Пекін на зацікавлений у завершенні війни РФ проти України. На всі ці закиди відповів Ван І, міністр закордон-

них справ КНР. «Китай не є стороною, безпосередньо залученою до війни Росії проти України. Тому Пекін не має вирішального впливу на її завершення, — запевнив він. За словами глави китайського зовнішньополітичного відомства, роль

репочинку чи фіксації вигідного статус-кво на тлі внутрішньої втоми українського суспільства. Скориставшись політичним паралічем, який, за прогнозами російських аналітиків, може охопити Україну, РФ планує 2026 року повністю окупувати Донбас, Запорізьку область та, можливо, відрізати Україну від Чорного моря, установивши контроль над лівобережжям Дніпра.

Путіну надзвичайно важливо значно послабити згуртованість українського народу і його бажання захищати свою країну та спробувати розділити українське суспільство, сформувавши певної його частини протестні настрої. Деякі аналітики кажуть, що диктатор не має причин відмовлятися від своїх вимог: щоб Україна поступилася останніми 20 % Донецької області, які вона ще контролює; щоб усі окуповані території були визнані міжнародною спільнотою як російські; щоб українська армія була урізана до межі своєї нездатності і щоб членство Украї-

ни в НАТО було забуте назавжди.

Є кілька можливих варіантів розвитку подій. Трамп може спробувати змусити Україну піти на перемир'я на умовах, неприйнятних для її народу. Це може позбавити Україну життєво важливих розвідданих США, необхідних для виявлення російських дронів і завдання ударів по енергетичних об'єктах.

Інший варіант розвитку подій полягає в тому, що війна може просто затягтися, і російські війська повільно просуваються на схід.

Нова стратегія національної безпеки адміністрації Трампа передбачає, що РФ уже не загрожує існуванню США, і наполягає на «відновленні стратегічної стабільності». Фіола Гілл, старший науковий співробітник Центру з вивчення США та Європи в Інституті Брукінгса, яка працювала в Раді національної безпеки США під час першого терміну Трампа, стверджує, що найбільшою перевагою Путіна є те, що багато хто вважає Україну подоланою.

Пекіна полягає у сприянні мирним перемовинам і заохоченні діалогу між сторонами. Також він наголосив, що, оскільки війна відбувається на європейському континенті, Європа має повне право брати участь у перемовинах.

➤ Санкції недостатньо

Є ще й санкції. Безумовно, економіка РФ страждає. Інфляція — 8 %, кредитна ставка — 16 %, економічне зростання сповільнилося, дефіцит бюджету зростає, реальні доходи падають, споживчі податки зростають. «Зараз російська економіка здатна фінансувати війну значно меншою мірою, ніж на початку 2022 року», — вказали автори доповіді для Peace & Conflict Resolution Evidence.

Однак поки що нічого, схоже, не змінило позиції Кремля. Не в останню чергу тому, що бізнес знайшов способи обійти обмеження, приміром, перевозючи нафту за допомогою танкерів «тіньового флоту».

Том Кітінг, директор Центру фінансів і безпеки в RUSI, відзначив, що заяви Заходу про санкції були плутаними і містили надто багато лазівок. За його словами, РФ оминє нещодавні санкції США щодо двох нафтових гігантів, «Лукойлу» і «Роснафти», просто перемаркувавши нафту, як таку, що постачається компаніями, на які санкції не поширюються. Експерт переконаний, що якщо Захід справді хоче завдати удару по воєнній економіці, то має запровадити ембарго на всю російську нафту і повністю реалізувати вторинні санкції щодо країн, які її купують.

Теоретично санкції можуть вплинути і на громадську думку. Опитування, проведене Центром вивчення громадської думки в РФ у жовтні 2025-го, засвідчило, що 56 % респондентів зазначили: почувуються «дуже втомленими» від конфлікту, порівнюючи зі 47 % роком раніше. Проте експерти погоджуються, що більшість російського суспільства продовжує підтримувати стратегію Путіна.

Мік Раян, науковий співробітник Центру стратегічних і міжнародних досліджень Австрії, упевнений, що глибокі удари — це не панацея. «Це надзвичайно важливі воєнні дії, але їх недостатньо, щоб змусити Путіна сісти за стіл перемовин або допомогти Україні виграти війну», — зауважив він.

А за словами Сідхарта Каушала, старшого

наукового співробітника з військових питань в аналітичному центрі Королівського інституту об'єднаних служб (RUSI) Великої Британії, серія глибоких ударів справді здатна завдати серйозної шкоди енергетиці та воєнній інфраструктурі РФ, а також призвести до виснаження її запасів ракет протиповітряної оборони.

Водночас Україна могла б значно підсилити свої можливості за рахунок мобілізації, зменшивши призовний вік. Вона залишається другою за величиною армією у Європі (після РФ) і найтехнічнішою, проте їй складно утримувати лінію фронту завдовжки 800 миль. Фіона Гілл констатує, що Україна просто засвоїла урок історії та руйнівного впливу Першої світової війни на європейські імперії ХХ ст., які занепали, не зумівши відновити зростання населення.

Непередбачуваним гравцем є Китайська Народна Республіка (КНР). Сі Цзіньпін — один із небагатьох світових лідерів, кого Путін слухає. Воєнна промисловість РФ значною мірою залежить від постачання з КНР товарів подвійного призначення, як-от електроніка або обладнання, яке можна використовувати як у цивільних, так і у воєнних цілях. Якщо Пекін вирішить, що продовження війни вже не відповідає його інтересам, це матиме значний вплив на позицію Москви.

Сполучені Штати не вдаються до жодних спроб спонукати чи примусити КНР чинити тиск на Москву. Але якщо РФ піде на ескалацію, якщо світові ринки будуть дестабілізовані, якщо США запровадять вторинні санкції проти КНР за споживання дешевих російських енергоносіїв, то й думка Пекіна може змінитись.

Наразі ж Путін переконаний, що перебуває у вигідному становищі, оскільки час на його боці. На думку аналітиків, що довше триває цей конфлікт, то дужче впаде моральний дух українців, тим швидше розколюються їхні союзники і тим більше території РФ нагарбає на Донбасі. «Або ми збройно ці території, або українські війська покинуть ці території», — сказав Путін нещодавно. І ніхто цього наразі не змінить.

Різанина в Судані

■ ІВАН ЗАТОРСЬКИЙ

Управління Організації Об'єднаних Націй (ООН) із прав людини оприлюднило доповідь про наслідки наступу озброєної банди «Сили швидкої підтримки» (RSF) на місто Ель-Фашир у регіоні Дарфур (Судан). За даними міжнародних спостерігачів, лише впродовж трьох днів наприкінці жовтня 2025-го в місті вбили понад 6 тис. цивільних осіб, що стало однією з найкривавіших сторінок у сучасній історії Судану.

Напад на Ель-Фашир, який тривав кілька днів, став останнім оплотом регулярної армії в Дарфурі, супроводжувався хвилею неконтрольованого насильства, яке Фолькер Тюрк, верховний комісар ООН, назвав «шоковим за своєю жорстокістю». Офіційна доповідь на 29 сторінок детально описує численні факти масових страт без суду, систематичного сексуального насильства та викрадень людей задля викупу.

Слідчі наголосили, що більшість атак була мотивована етнічною приналежністю жертв, що дає підстави класифікувати ці дії як потенційний геноцид і злочини проти людяності.

Крім прямих убивств, бойовики RSF та арабські загони «Джанджавід», їхні союзники, застосовували тортури й практику насильницьких викрадень. Генерал воєнізованих формувань Мохаммед Хамдан Дагало раніше визнавав окремі випадки зловживань з боку своїх підлеглих, проте ООН підкреслює, що масштаби звірств свідчать про цілеспрямовану стратегію залякування та знищення населення.

Події в Дарфурі свідки описують як «сцени з фільму жахів», де безкарність агресора підживлює нові цикли насильства. ООН закликала світову спільноту до негайного втручання, оскільки відсутність належної реакції на попередні злочини призвела до повної руйнації правопорядку та масового винищення цивільного населення в регіоні.

Суданська армія

Олександр Мунтяну і Юлія Свириденко

Кишинів прощається з Москвою та зближується з Києвом

■ ПЕТРО ЙОСИП

Кишиневу доведеться сплатити борги обсягом 100 тис. EUR, накопичені у Співдружності Незалежних Держав (СНД), перед виходом із цієї організації. Таке число оприлюднив Михайл Попшой, міністр закордонних справ Молдови. «Якщо хочемо дотримуватися міжнародного права і жити спокійно, гадаю, нам потрібно погасити цю заборгованість. Хоча варто визнати, що ми роками не отримували жодної вигоди від участі в СНД і цих внесків. Але рахунки потрібно сплатити ще до нашого виходу, — сказав він. — Це не захмарна сума, але значна».

Глава молдовського зовнішньополітичного відомства зазначив, що парламент Молдови може вже незабаром денонсувати угоди, що є основою участі в СНД. Вихід з організації відбудеться через 12 місяців після публікації рішення в офіційному оповіщенні

СНД про рішення держави. На тлі повномасштабної війни Російської Федерації (РФ) проти України Молдова почала поступовий вихід з СНД і за попередні роки денонсувала десятки угод, підписаних у рамках організації. Загалом Кишинів підписав 283 угоди в межах СНД, із них 71 вже денонсовано, а 60 перебувають у процесі денонсації.

Водночас Україна та Молдова обговорили можливість збільшити обсяг молдовського газу, який зберігають в українських сховищах, повідомила Юлія Свириденко, глава українського уряду. «Ми дуже цінуємо те, що молдовські компанії зберігають резерви газу в українських підземних сховищах. Україна може запропонувати вигідні умови, адже тарифи на зберігання газу в нас є чи не найнижчі у Східній Європі», — наголосила вона.

Під час її зустрічі Олександром Мунтяну, прем'єр-міністром Молдови, також ішлося про перспективні інфраструктурні проекти, зо-

крема, розвиток мостового сполучення через Дністер. Домовилися і щодо продовження роботи над спрощенням процедур та розвитком прикордонної інфраструктури, що має прискорити проходження прикордонного й митного контролю і сприяти розвитку торгівлі та транзиту. «Наші уряди також налаштовані на предметну й регулярну взаємодію в економічній сфері, і для цього вже створено дієвий інструмент — Міжурядову українсько-молдовську змішану комісію з питань торговельно-економічної співпраці. Крім того, бачимо великий потенціал для співпраці у форматі «трикутника» Україна—Молдова—Румунія. Нам важливо підтримувати цей зв'язок і розвивати консультації в тристоронньому форматі у сфері енергетики, транспорту, логістики, враховуючи безпекові виклики в нашому регіоні», — додала прем'єр-міністр України.

Крім того правоохоронні органи України та Молдови у межах

спільної слідчої групи проводять кримінальне розслідування щодо підготовки фізичної ліквідації кількох публічних осіб в Україні. Про це поінформувала Генеральна інспекція поліції Молдови (IGP). Там заявили, що злочинними діями керують російські спецслужби. Кримінальні дії проводять працівники Управління боротьби з організованою злочинністю та службовці кримінального переслідування Національної слідчої інспекції спільно з прокуратурою Прокуратури з боротьби з організованою злочинністю та в особливих справах і за підтримки співробітників поліції з бригади Fulger.

Усі дії проводяться в межах спільної слідчої групи, сформованої з молдовських та українських правоохоронних органів, за фактом підготовки фізичної ліквідації кількох публічних осіб в Україні, злочинної діяльності, керованої російськими спецслужбами. В IGP заявили, що подробиці повідомлять після завершення процесуальних дій.

■ ОЛЕГ САДОВИЙ

Генеральна прокуратура Казахстану задовольнила запит Москви щодо екстрадиції Юлії Ємельянової (на фото), активістки та колишньої працівниці штабу Олександра Навального в Санкт-Петербурзі. Проте це рішення ухвалили з порушеннями, оскільки запит росіянки на отримання притулку в республіці ще розглядається. «Ще в жовтні 2025 року прокуратура гарантувала, що питання екстрадиції не розгляда-

Казахстан видає РФ політичних утікачів

тимуть до завершення всіх адміністративних процедур, пов'язаних із наданням притулку», — заявили в Антивоєнному комітеті Російської Федерації (РФ).

Ємельянову затримали в аеропорту Алмати у вересні 2025-го. Тоді повідомляли, що активістка перебуває у міждержавному розшуку «за підозрою у вчиненні майнових злочинів». Вона покинула Росію в липні 2022 року після того, як до суду в Петербурзі передали кримінальну справу проти неї

за статтю про крадіжку. Активістку звинуватили в нібито викраденні стільникового телефону вартістю 12 тис. RUR у таксиста, який підвозив її додому. Правозахисники назвали цю справу сфабрикованою. «Казахстан став категорично небезпечною країною для росіян. Це щонайменше четвертий випадок із початку 2026-го, коли людей намагаються видати в прискореному порядку, оминаючи процесуальні норми та позбавляючи права на захист», — за-

значила Маргарита Кучушева, юрист проекту «Консульство АК».

До цього Астана погодилася видати РФ Мансура Мовлаєва, чеченського активіста й критика Рамзана Кадірова, який утік із Чечні та був заарештований за запитом російських правоохоронців в Алмати. Також із Казахстану видали Олександра Качкуркіна, уродженця Криму, який проживав в Алмати. За даними правозахисників, він покинув окупований півострів з політичних

міркувань і працював DevOps-інженером та IT-розробником. На нього склали два протоколи за адміністра-

тивними справами й депортували до Росії, де чоловіка звинуватили в «державній зраді».

■ Ігор Голод

Індійська берегова охорона затримала танкери, причетні до контрабанди російської нафти.

➤ Злочинний синдикат

Минулого тижня агенція Bloomberg повідомила, що Берегова охорона Індії (ICG) провела першу для себе операцію проти «тіньового флоту» (ТФ) контрабандистів нафти — затримала у водах біля Мумбая три російські танкери. ICG переконувала, що «розкрила міжнародну мережу контрабанди нафти», кораблі якої часто змінювали свою ідентичність.

«Цей злочинний синдикат використовує морські перевезення в міжнародних водах для переміщення дешевої нафти з охоплених конфліктами регіонів для завантаження в танкери, ухиляючись від сплати мит прибережним державам, — розповіли в ICG. — Ці кораблі, відомі тим, що часто змінюють назви та прапори, притягнули до Мумбая для подальших юридичних дій. Це посилює роль Індії у сфері морської безпеки та захисту міжнародного порядку, що ґрунтується на правилах».

Ці правила проігнорувало близько 1,5 тис. танкерів ТФ, які перевозять російську, іранську та венесуельську нафту по всьому світу, маскуючи її сфабрикованою документацією та підробленою реєстрацією суден. За даними часопису Financial Times, кожен шостий танкер планети входить до «тіньового флоту» Російської Федерації (РФ), дозволяючи їй обходити санкції та заробляти гроші на ведення війни проти України. «Це 17 % від усіх наявних танкерів. Значна частина «тіньових» кораблів числиться за низкою підставних компаній в Індії, на Маврикії, в Об'єднаних Арабських Еміратах, інших юрисдикціях», — відмітили у FT.

Відтак Служба зовнішньої розвідки України (СЗР) розказала: «На початку 2026 року кількість активних танкерів ТФ РФ зменшилася на дев'ять одиниць. У січні зафіксували 138 танкерів, які використовували для експорту нафти й

Військові наближаються до танкера перед його захопленням

До полювання на «тіньовий флот» долучилася Індія

Трамп переконав Моді не сприяти агресії проти України

нафтопродуктів. Із них 117 — із ядра ТФ, проти 96 з них запроваджені санкції».

«Із 1 до 31 січня ц. р. танкери ТФ вивезли з РФ 14,320 млн т (104,424 млн барелів) нафти, що на 1,417 млн т менше, порівнюючи з попереднім місяцем, — уточнили в СЗР. — Найбільше — 51 рейс — танкери ТФ здійснили до Китайської Народної Республіки (КНР), доставивши 4,99 млн т сировини. Це на 0,398 млн т більше, ніж попереднього місяця. Водночас спостерігається зниження на 2,271 млн т обсягів нафти, відправленої до Індії. Туди було 29 рейсів із 3,222 млн т».

Водночас інформаційна агенція Reuters констатувала: «Індійські нафтопереробні заводи перестали купувати російську нафту і, як очікується, не відновлять закупівлі заради торговельної угоди зі США. Більшість великих індійських переробників із березня ц. р. відмовилася від закупівель російської нафти. Лише три компанії, які раніше запланували на березень постачання, отримують ці партії, але вони не приймають пропозицій від трейдерів

про нові відвантаження російської нафти в березні та квітні».

➤ Спрацював інструмент тиску

В Індії формально не визнали, що зректися російської нафти їх спонукало рішення Дональда Трампа від 6 серпня 2025-го підвищити торговельні мита на індійські товари із 25 % до 50%. Та президент США, обґрунтовуючи у своєму указі потребу підвищення мит, прямо зазначив, що Індія «є найбільшим покупцем енергоносіїв у Росії поряд із КНР, тоді як усі прагнуть, щоб РФ припинила вбивства в Україні».

Тобто глава Білого дому навіть не приховував, що високі мита — інструмент зовнішньополітичного тиску, пов'язаного з енергетичними закупівлями Індії в РФ. І цей інструмент спрацював — 15 жовтня президент США оголосив, що Нарендра Моді, прем'єр-міністр Індії, запевнив його у відмові від російської нафти.

Reuters також стверджувала з посиланням на представника Міністерства фінансів США: «Багато китайських та індійських компаній

усвідомлює наслідки санкцій (запроваджених 22 жовтня Трампом проти російських нафтових гігантів «Роснефть» і «Лукойл» і понад 30 їхніх дочірніх компаній. — Ред.). Вони обережно ставляться до ризиків, визнають важливість відносин із Заходом і рухаються до виконання вимог».

А Bloomberg відзначила: «Підсанкційний танкер Furia, який прямував до Індії з майже 730 тис. барелів російської нафти марки Urals, змінив курс і зараз стоїть у Балтійському морі. Це може свідчити про відмову замовника від сировини з Росії на тлі запроваджених США санкцій проти нафтових гігантів «Роснефть» та «Лукойл».

Крім того, агенція поінформувала: «Через санкції США проти провідних російських нафтовидобувних компаній «Роснефть» і «Лукойл», які набули чинності, у морі може залишитися майже 48 млн барелів російської нафти, тому десятки танкерів будуть змушені шукати альтернативні пункти призначення. Після запровадження нових обмежень індій-

Д О С Л О В А

Група із 14 європейських країн виступила з відкритим застереженням танкерам ТФ у Балтійському та Північному морях, підвищуючи ризики для кораблів, які загрожують безпеці мореплавства. У відповідь Микола Патрушев, помічник кремлівського диктатора, попередив, що Москва нібито залучить проти цього Військово-морські сили (ВМС). «Будь-які спроби морської блокади нашої країни є абсолютно нелегальними з погляду

міжнародного права, та й поняття ТФ, яким представники ЄС розмащують на кожному розі, є юридичною фікцією. Як перший крок ми залучимо загальноприйняті політико-дипломатичні та правові механізми. Якщо мирним шляхом урегулювати ситуацію не вдасться, то блокаду буде проривати військово-морський флот», — пригрозив він. Патрушев покаржився, що НАТО «фактично створює багатонаціональну групу,

орієнтовану на наступальні дії», водночас Фінляндія оснащує свій ВМС корветами з ударним озброєнням, що дістає північно-західних регіонів РФ. Проте країни Заходу наголошують, що за допомогою танкерів ТФ РФ обходить санкції на експорт нафти. Ці кораблі часто зареєстровані в юрисдикціях із низьким рівнем контролю або через складні ланцюги підставних компаній і не розкривають маршрути перевезень та вантаж.

ські нафтопереробні заводи взяли активно шукати альтернативні джерела постачання, бронюючи нафтові танкери для завантаження сировиною з Близького Сходу».

Це прокоментував Ігор Ліпсіц, доктор економічних наук: «В РФ досі було два великих покупці — Індія та КНР. Вони забирали більше як 80 % усього експорту. Якщо зараз відпаде Індія, то невідомо, чи захоче Китай перехопити весь обсяг, який ішов на Індію. Китаю величезна кількість нафти не потрібна, тому що КНР теж змінює свою енергетику і переходить на електро-транспорт».

➤ Посилять тиск?

У США обіцяють, що посилять тиск на експорт нафти з РФ. Радіо Свобода вказало: «Двопартійна група американських законодавців представила новий законопроект, спрямований проти того, що вони називають головним фінансовим «рятівним колом» Кремля — експорту російської нафти».

«Законопроект Decreasing Russian Oil Profits Act of 2026, оприлюднений республіканцем Майклом Мак-Колом із Техаса, передбачає запровадження цільових санкцій проти будь-якої іноземної фізичної чи юридичної особи, причетної до купівлі, імпорту або сприяння торгівлі сировиною нафтою та нафтопродуктами російського походження, — конкретизували журналісти. — Як стверджують американські законодавці, документ має закрити постійні лазівки в чинному санкційному режимі та обмежити здатність Москви фінансувати війну в Україні».

А сенатор Шелдон Вайтгаус анонсував наступні агресивні кроки США: «Час безкарного експорту нафти в обхід санкцій добігає кінця. Захід готовий перейти від паперових заборон до реальних силових дій у морі. На нещодавній Мюнхенській конференції з безпеки союзники України нарешті дійшли згоди, що без знищення ТФ РФ зупинити фінансування агресії неможливо». «Ми повинні бути готові зробити те, що було зроблено з танкером тіньового флоту Венесуели: висадитися на корабель

та захопити його, якщо це буде необхідно. Знищення тіньового флоту змусить Путіна сісти за стіл перемовин не на його умовах, а на умовах справедливості», — наголосив сенатор.

Своєю чергою український дипломат Олег Шамшур пояснив: «Переконавши президента США під час саміту на Алясці відмовитися від узгодженої з європейцями вимоги щодо припинення вогню на користь мітичних «мирних перемовин», Путін не виконав жодної з даних Трампу обіцянок. Останній не може не розуміти, що це шкодить його репутації як усередині Сполучених Штатів, так і зовні, його претензіям на те, щоби бути визнаним «директором всесвіту». Уражене самолікування спонукає президента США шукати засоби впливу на Путіна, щоби примусити останнього погодитися на припинення вогню у війні, яку американський лідер хоче зупинити за будь-яку ціну, отримати лаври миротворця та зосередитися на вирішенні важливіших для нього питань».

Американські посадовці й експерти не кажуть прямо, що санкції Сполучених Штатів проти Росії мають на меті також сприяти експорту нафти зі США. А втім, вони визнають існування цього «побічного економічного ефекту» санкцій.

Приміром, Девід Окслі, аналітик компанії Capital Economics, який спеціалізується на ринку енергоносіїв і макро-економічних прогнозах, зазначив: «Нові санкції можуть стати достатньо потужним шоком, щоби перевести світовий нафтовий ринок у дефіцит, що підсилить ціни і потенційно відкриває простір для інших виробників (наприклад американських) продавати більше».

Чи приєднається до зусиль США Європейський Союз (ЄС)? Politico відповіла: «ЄС близький до завершення роботи над 20-м пакетом санкцій проти РФ, і остаточне рішення очікують після ще двох зустрічей послів у форматі Соперер II. Однак Угорщина наполягає на вилученні зі санкційного списку посадовців з російських спортивних організацій, що може затримати затвердження пакета».

■ ПЕТРО ЙОСИП

Минулого тижня Дональд Трамп продовжив на рік санкції проти Російської Федерації (РФ), запроваджені у вересні 2018-го за окупацію українського Криму та в лютому 2022 року за визнання Москвою «незалежними державами» терористичних організацій «Донецька народна республіка» та «Луганська народна республіка».

➤ Карні і Трамп

Водночас президент США опинився в неприємному для себе становищі. Поки він займався своєю «Радою миру», Марк Карні (на фото), прем'єр-міністр Канади, сформував суперальянс зі 40 впливових держав. До нього увійшли 27 країн Європейського Союзу (ЄС), а також 12 країн Індо-Тихоокеанського регіону.

Під орудою Оттави нині відбуваються ефективні перемовини, здатні підірвати тарифи господаря Овального кабінету та зробити себе несприйнятливими до його тиску і примусу. У разі успіху ланцюжки постачання з таких віддалених країн, як Канада, Малайзія та Федеративна Республіка Німеччина (ФРН), можуть об'єднатися в один надпотужний потік.

У січні ц. р. глава канадського уряду виступив із вражаючою промовою на Всесвітньому економічному форумі в Давосі (Швейцарія), під час якої оголосив про кінець американського домінування, заявивши, що «угода для решти світу вже не працює». Американське лідерство колись було вигідним для інших, але тепер, на його думку, це вносить лише хаос. Політик передбачив, що країни-союзники диверсифікують свої економіки, і саме це зараз відбувається з новим торговим альянсом. А також указав, що згада на угода створить новий торговельний блок з 1,5 млрд людей.

У підсумку в скрутному становищі опиниться весь американський народ, який буде змушений спостерігати, як громадяни інших країн отримують легший і дешевший доступ до надійних товарів. «Ми

Складні завдання Трампу доводиться вирішувати, як зберегти рейтинг і репутацію

сподіваємося, що якщо все виявиться успішним, якщо ви побачите відчутні вигоди в різних сферах, то це також може спонукати інші країни приєднатися та об'єднатися в позитивному ключі», — сказав Клеменс Кобер, директор із торговельної політики, митних питань ЄС і трансатлантичних відносин Асоціації німецьких торгово-промислових палат. «Чим більше, тим краще», — додав він.

➤ Мерц, Макрон і Трамп

Крім економічних новацій, можуть з'явитися й безпекові. Після того як Вашингтон зробив крок до відмови захищати Європу, Фрідріх Мерц, канцлер ФРН, та Еммануель Макрон, президент Франції, обговорили ядерне стримування РФ власними силами. «Це буде повністю враховано в нашому спільному ядерному рішенні в межах НАТО, і в Європі не буде зон з різним рівнем безпеки», — запевнив глава німецького уряду.

Водночас він висловив думку, що створення спільної європейської ядерної системи все ж спонукатиме Європу відновити й відродити трансатлантичні зв'язки зі США. «Ми робимо це не для того, щоб відмовитися від НАТО. А робимо для того, щоб створити міцний, самодостатній європейський стрижень у межах Альянсу», — уточнив канцлер.

Тим часом опоненти ядерного сценарію нагадують про політичні

й репутаційні ризики. «Навіть обговорення ядерного статусу може спричинити «бурю нечуваних масштабів» із боку Москви, Варшави, Брюсселя», — застеріг Вольфганг Ішінгер, колишній посол ФРН у Сполучених Штатах. Проте інші експерти наполягають, що Берлін має інвестувати в «ядерну латентність» — забезпечити технологічну основу, що дасть змогу створити ядерну зброю за кілька місяців у разі загрози.

➤ Американці і Трамп

А тут ще й видання Axios повідомило, що рейтинг Трампа упав дуже різко. Про це свідчить нове опитування Economist/YouGov. Згідно з ним, майже 56 % американців повністю або частково не схвалюють роботу президента. Близько 47 % заявили, що описали б президента як «расиста», 24 % не назвали б його таким, а 29 % не мали думки з цього приводу.

Приблизно 49 % американців охарактеризували б Трампа як «корумпованого», 23 % так не думають, а 29 % не висловилися щодо цього. Також 46 % опитаних оцінили президента як «жорстокого», порівнюючи із 22 %, які не вважають його таким, а 32 % респондентів не визначились.

Це опитування вказує, що партія президента, імовірно, утратить місця в Палаті представників під час проміжних виборів, але республіканці стурбовані, що й Сенат також

може опинитися під загрозою. Рейтинг Трампа зараз нижчий, ніж був у Байдена на цьому етапі його каденції, і нижчий, ніж у самого Трампа на цьому етапі його попереднього перебування в Білому домі.

➤ Як виправити ситуацію?

Покращити ситуацію може лише якась переможна кампанія. Тож у лютому ц. р. США посилити свою військово-морську присутність біля берегів Ірану, відправляючи туди додаткові авіаносні ударні групи. Американський лідер назвав це «прекрасною армадою» для тиску на Тегеран. Ідеться про близько десяти військових кораблів США та майже 40 тис. військових, які «готові до швидких рішучих дій».

У відповідь РФ та Іран вирішили провести спільні військово-морські навчання, уже востанові починаючи з 2019 року. За словами Хасана Максудли, адмірала Військово-морських сил Ірану, їхня мета полягає у зміцненні безпеки на морі та поглибленні стосунків між військово-морськими силами двох країн.

Микола Патрушев, помічник Путіна, поінформував, що РФ, Іран і Китай відправили військові кораблі до Ормузької протоки для спільних навчань «Морський пояс безпеки-2026». А Дмитро Песков, пресекретар російського диктатора, запевнив, що навчання — планові.

Відтак Іран на кілька годин перекинув части-

ну Ормузької протоки, натякаючи, що може вчинити так і на довший час. Раніше Тегеран не раз погрожував перекрити протоку для комерційного судноплавства у разі нападу на країну. Такий крок може вплинути приблизно на п'яту частину світового постачання нафти та спричинити зростання цін на цю сировину.

Натомість у Білому домі розглянули можливість атаки на Іран. «Посадовці апарату національної безпеки доповіли президенту Трампу, що військові готові до потенційних ударів по Ірану», — повідомив CBS News, посилаючись на джерела в американському уряді.

Журналісти відзначили, що в адміністрації зараз тривають динамічні дискусії з приводу заходів проти іранського режиму, однак американський лідер іще не прийняв остаточного рішення чи завдавати удару. У Білому домі оцінюють ризики ескалації, а також політичні та військові наслідки утримання від потенційної атаки.

Співрозмовники CBS News також розповіли, що Пентагон тимчасово виведе частину американських контингентів із Близького Сходу до Європи або назад до Сполучених Штатів, аби забезпечити їх від потенційних ударів із боку Ірану у відповідь, якщо США розпочнуть свою операцію.

Телеканал зауважив, що Марко Рубіо, державний секретар США, планує приблизно через два тижні відвідати Ізраїль та обговорити подальші кроки стосовно іранського режиму з Біньяміном Нетаньягу, прем'єр-міністром країни.

Сам же Дональд Трамп вважає, що ситуація з укладанням угоди з Іраном щодо ядерної програми має прояснитися за десять днів. «Протягом багатьох років підтверджувалося, що не просто досягти суттєвої угоди, але нам потрібно виробити таку. Інакше відбудуться погані події», — застеріг він, маючи на увазі Іран.

Нині Стів Віткофф і Джаред Кушнер, спеціальні посланці президента США, ведуть активну роботу в цьому напрямі. Американський лідер відмітив, що вони мають хороші сто-

сунки з представниками Ірану. Він наголосив, що не можна допустити, щоб Іран мав доступ до ядерної зброї. «І їх про це зрозуміло повідомили, — резюмував президент. — Ми можемо ступити ще один крок, а може, і ні. Можливо, ми укладемо угоду».

Ця заява пролунала на тлі тривалих перемовин між США й Іраном, що відбуваються за посередництва третіх країн. Вашингтон наполягає на тому, щоб Тегеран узгодив нову ядерну угоду, яка відповідала б інтересам Сполучених Штатів та їхніх союзників, і припинив підтримку проксі-груп у близькосхідному регіоні.

У разі невдачі дипломатичних зусиль Трамп не виключає можливості застосування військової сили. Зараз він розглядає різні сценарії, у т. ч. обмежені удари по іранських об'єктах, щоб змусити Тегеран піти на поступки без розгортання тривалої війни на Близькому Сході. Такий підхід демонструє баланс між тиском на Іран і прагненням уникати повномасштабного конфлікту, але й створює тиск на міжнародну спільноту й Тегеран у контексті ядерної програми та регіональної безпеки.

Своєю чергою Ануар Ель Анун, речник Європейської комісії з питань закордонних справ, попередив, що в разі нападу США на Іран це матиме вкрай серйозні наслідки для стабільності на Близькому Сході. За його словами, дипломатії потрібно дати шанс для врегулювання тривалої суперечки між Вашингтоном і Тегераном щодо ядерної програми Ірану.

Та й навіть серед республіканців ідея прямого втручання у справи Ірану втрачає популярність. Головною причиною такого скептицизму є страх перед великою війною: близько 80 % опитаних побоюється, що конфлікт вийде за межі регіону, а 71 % упевнений, що удари спровокують Іран на атаки безпосередньо проти Сполучених Штатів. Таким чином, президент опинився перед складним вибором: виконати свою обіцянку й захистити «червону лінію» ціною власного рейтингу або відступити, ризикуючи репутацією рішучого лідера.

■ МИРОСЛАВА БЗІКАДЗЕ

Уранці 19 лютого в Інституті миру ім. Дональда Трампа у Вашингтоні (округ Колумбія) відбулося перше засідання Ради миру, створеної з ініціативи самого президента США. Захід розпочався з промови американського лідера, який повідомив про виділення більш ніж 7 млрд USD на відновлення Сектору Гази, відзначивши серед донорів такої допомоги Азербайджан, Казахстан та Узбекистан. «Думав, що легко закінчу війну Російської Федерації (РФ) та України, але це виявилось непросто», — визнав він.

➤ Без визначних лідерів

Про створення Ради миру господар Овального кабінету оголосив під час 56-го засідання Всесвітнього економічного форуму в Давосі (Швейцарія) 22 січня ц. р., повторивши свою віру в те, що мирної угоди про припинення вторгнення РФ до України «буде досягнуто дуже скоро». Трамп міг запевнив, що Рада миру не стане заміною Організації Об'єднаних Націй (ООН), це має бути новий орган для вирішення міжнародних конфліктів. Він сам став на її чолі не як президент США, а як особа. Однак критики побоюються негативного впливу нової організації на світовий лад.

При виборі адресатів своїх запрошень долучитися до нової організації Трамп урахував великий спектр потенційних членів. Серед них як багаторічні союзники США, зокрема, усі країни НАТО, а також Ізраїль і Саудівська Аравія, так і глобальні конкуренти, як-от Китай, РФ та Індія. Тож американському лідеру не можна закинути, що він оточує себе лише політичними «друзями» на кшталт аргентинського президента Хав'єра Мілея, угорського прем'єра Віктора Орбана чи турецького правителя Реджепа Тайіпа Ердогана. Запрошення отримали держави з лівими урядами, приміром Бразилія, В'єтнам чи Камбоджа, а також з ісламсько-консервативною владою, як-от Індонезія чи Пакистан.

Рада миру Трампа

Президент США впровадив новий інструмент особистого впливу

Відтак 19 лютого відбулося перше, установе засідання новоствореного органу. На нього приїхали делегації з більш ніж 20 країн. Серед них були: Хамад бін Іса Аль-Халіфа, король Бахрейну; Хакан Фідан, міністр закордонних справ Туреччини; Нікол Пашинян, прем'єр-міністр Вірменії; Ільхам Алієв, президент Азербайджану; Касим-Жомарт Токаєв, президент Казахстану; Шавкат Мірзієєв, президент Узбекистану, та інші світові лідери. У президії, крім Дональда Трампа, були віцепрезидент Джей Ді Венс, держсекретар Марко Рубіо та спеціальні посланці Трампа Стів Віткофф і Джаред Кушнер. Правда, не було серед них ні Володимира Зеленського, ні Путіна, ні білоруського диктатора Лукашенка, яких також запросили до столу.

На засіданні не було жодного представника провідних європейських країн. Ватикан теж відмовився від участі в Раді миру Трампа. «Святий Престол не братиме участі в Раді миру через її особливий характер, який, вочевидь, не є характером інших держав. Наше занепокоєння полягає в тому, що на міжнародному рівні саме ООН повинна керувати цими кризовими ситуаціями. Це один із моментів, на якому ми наполягаємо», — пояснив кардинал Паролін, державний секретар Ватикану.

Ігор Рейтерович, український політолог, відмітив, що відсутність Європи на цьому заході не була випадковістю. За його словами, це стало демонстративним сигналом Трампу щодо сумнівності формату й логіки нової ініціативи. Зокрема, історія з фінансовим внеском для участі в новій структурі виглядала радше

як комерційна модель доступу до впливу, адже пропозиція долучитися до Ради миру за значний грошовий внесок створює враження закритого клубу, де політична вага вимірюється внесками. Тож сам формат одразу ж поставив під сумнів серйозність цієї ініціативи.

У своїй промові на початку засідання Дональд Трамп підкреслив, що США дадуть Раді миру 10 млрд USD. Також на установчому засіданні дев'ять країн зобов'язалися виділити по 7 млрд USD на допомогу Сектору Гази, адже Рада миру на початку замислювалася саме як орган для управління Газою після війни, відповідно до мирного плану Трампа.

«Сьогодні важливий день. Ми наведемо лад у Газі та зробимо її успішною і безпечною. Із січня 2025-го я врегулював сім конфліктів. Я думаю, що легко закінчу війну Росії та України, але це виявилось непросто. США провели гарні переговори з Іраном, у них не повинно бути ядерної зброї», — хизувався господар Овального кабінету.

➤ Повний контроль над ООН

Згодом стало зрозуміло, що президент США бачить Раді миру не лише як орган для управління Сектором Гази, а новим міжнародним органом зі значно ширшими повноваженнями: «Рада миру практично контролюватиме діяльність ООН і стежитиме за її належним функціонуванням». Хоча не запропонував цілком ліквідувати ООН, усе ж заявив, що організацію необхідно зміцнити, щоб вона могла ефективніше розв'язувати світові проблеми, чого нібито не вдавалося зробити останніми роками.

Водночас Трамп відмітив, що ООН має величезний потенціал, а люди, які одразу відкидають організацію, не мають рації. Він сказав, що ООН дуже важлива, і висловив сподівання, що та зрештою реалізує свій потенціал, і це буде великий день.

Дональд Трамп також пообіцяв виділити фінансування ООН: «Ми забезпечимо хороши стан її об'єктів. Їм потрібна допомога, їм потрібна фінансова допомога. Ми допоможемо їм у фінансовому плані й забезпечимо життєздатність Організації Об'єднаних Націй».

➤ За мир у всьому світі

Як писав «Міст», іще на церемонії заснування Ради миру в січні ц. р. були присутні лідери з Бахрейну, Марокко, Аргентини, Вірменії, Азербайджану, Бельгії, Болгарії, Єгипту, Угорщини, Індонезії, Йорданії, Казахстану, Косова, Монголії, Пакистану, Парагваю, Катару, Саудівської Аравії, Туреччини, Об'єднаних Арабських Еміратів та Узбекистану. Усі вони погодилися приєднатися до Ради.

Серед інших країн, які заявили про готовність приєднатися, є Білорусь, Ізраїль та В'єтнам. Але ніхто з п'яти постійних членів Ради Безпеки (РБ) ООН, крім Сполучених Штатів, не відреагував на запрошення приєднатися. Нагадаємо, що, крім США, постійними членами РБ ООН є Велика Британія, Франція, Китай і РФ.

Водночас багато європейських країн отримали пропозицію відхилити, зокрема, Швеція, Норвегія та власне Франція.

➤ Без Росії ніяк

Першим головою Ради миру має стати

Дональд Трамп, який обійматиме цю посаду, доки не призначить наступника. Він може піти з посади лише добровільно або внаслідок недієздатності, що визначається одностайним голосуванням виконавчої ради.

Москва заявила, що готова сплатити внесок за постійне членство в Раді миру обсягом 1 млрд USD з активів, заблокованих за кордоном через повномасштабне вторгнення в Україну 2022 року. Путін згадав про цю пропозицію під час зустрічі з Махмудом Аббасом, лідером Палестинської автономії, у Москві 22 січня ц. р.

Україну також запросили приєднатися до Ради миру, але президент Зеленський заявив, що участь РФ є для цього перешкодою: «Запрошення ми отримали. Дипломати працюють над нами. Чесно кажучи, Росія є нашим ворогом, а Білорусь — їхній союзник. Для мене дуже складно уявити, як ми з Росією можемо бути разом у тій чи іншій раді. І це не стосується цієї Ради миру, просто Росія — це про «раду війни». І Мінськ, а саме режим Лукашенка, разом із ними».

➤ Що не так?

Однак Рада миру Трампа викликає у світі дедалі більше неспокою. Приміром, серед членів установчої виконавчої ради є колишній прем'єр-міністр Великої Британії, який підтримував вторгнення до Іраку 2003 року. Ще один неоднозначний момент: країни, які прагнуть отримати постійне місце в новій Раді миру, мають внести щонайменше 1 млрд USD.

Тож якщо одні країни поспішно прийняли запрошення Трампа приєднатися до Ради

миру, інші досі вагаються.

Одна з причин багатьох відмов — широкий мандат Ради миру, який вона сама собі присвоює. Усе почалося з того, що ООН доручила Трампу створити Раді миру для вирішення конфлікту в Секторі Гази. Але про обмеження діяльності організації близькосхідним конфліктом зараз уже ніхто й не згадує. У такий спосіб чинний президент США не лише самовільно розширює доволі вузький мандат ООН. Багато країн, що відмовилися приєднатися до Ради миру, побоюються, що дії Трампа можуть у довготривалій перспективі підірвати ООН і світовий лад, що ґрунтується на Статуті ООН.

Та основну проблему в питанні легітимності новоствореної Ради миру експерти з міжнародного права вбачають у зосередженні на Дональді Трампі. Як президент США, він, з одного боку, представляє свою країну в організації, але, як голова Ради миру, згідно зі статутом, він — фізична особа, незалежно від займаної ним посади. А обсяг влади у голови організації — широкий: без його згоди до Ради миру не приймають нових членів і не виганяють старих, не ухваляють жодних рішень, і навіть свого наступника він визначає сам.

Політолог Томас Єгер із Кельнського університету (Німеччина) так само називає роль Трампа в Раді миру «абсолютно неприйнятною». А тому не вірить, що організація зможе скласти серйозну конкуренцію ООН.

Водночас саме в цьому й полягає одна з проблем ООН. Саме великі держави надто часто не єдині у своїй позиції. Війни та конфлікти в Україні, Сирії, Лівії, Судані та Ємені — це лише деякі приклади останніх років.

Але Трамп спробував відкинути всі побоювання. «Щойно ця організація буде повністю сформована, ми можемо загалом робити все, що хочемо. І робитимемо це у співпраці з ООН», — сказав він, хоча раніше в розмові з журналістами у Вашингтоні зазначав, що Рада миру колись може замінити ООН. Але це, за його словами, може стати лише результатом, але не метою.

До Ірану таємно передали тисячі Starlink

■ WALL STREET JOURNAL

Адміністрація Дональда Трампа таємно відправила до Ірану 6 тис. терміналів Starlink, аби підтримати протестувальників в умовах цифрової блокади, зазначає The Wall Street Journal із посиланням на американських чиновників.

На тлі масштабних антиурядових мітингів в Ірані місцева влада

допомогти місцевим дисидентам боротися з цифровою блокадою. За даними співрозмовників WSJ, за попередні місяці, зокрема в січні ц. р., коли був пік протестів в Ірані, Державний департамент США придбав 7 тис. таких терміналів. Частина фінансування на закупівлю Starlink перекинули з інших програм зі забезпечення свободи інтернету.

За даними газети, на відміну від попередніх років, коли постачання

вдалася до жорстокого придушення протестів та практично цілком вимкнула інтернет. Щоб допомогти протестувальникам у країні, Білий дім розпочав операцію з передачі супутникових терміналів Starlink американської компанії SpaceX.

Близько 6 тис. терміналів провезли контрабандою до Ірану, щоб

терміналів до Ірану було децентралізованим, ця партія на тлі масштабних протестів стала першою операцією американської влади з надання зв'язку іранському народу. Співрозмовники видання повідомили, що президент Трамп був обізнаний про це постачання, проте невідомо, чи він особисто схвалював цю операцію.

Чому Європа погодилася на місію в Арктиці

■ POLITICO

Північноатлантичний альянс нарощує свою присутність в Арктиці. Цей крок розрахований не стільки на стримування Російської Федерації (РФ), скільки на «стримування» президента США, вказує Politico, посиляючись на дипломатів НАТО, офіційних осіб Альянсу і військових аналітиків.

Значний зсув уваги НАТО до цього регіону викликаний інтенсивним тиском Сполучених Штатів після погроз Дональда Трампа анексувати Гренландію. Однак цей зсув

продиктований насамперед політикою, а не нагальною військовою необхідністю.

НАТО офіційно позиціонує свою нову місію Arctic Sentry як критично важливу. Дипломатичні зусилля демонструють намір союзників утримати Вашингтон на своєму боці на тлі побоювань, що відмова потурати Трампу в питанні Гренландії може обернутися катастрофою.

Експерти стверджують, що будь-які побоювання з приводу безпеки надто перебільшені, оскільки НАТО все ж здатне впоратися з РФ в Арктиці. Після неодноразових погроз застосувати сили для

захоплення Гренландії американський лідер нарешті відмовився від своєї кампанії з придбання данської території. Цьому відступу сприяла обіцянка Марка Рютте, генерального секретаря НАТО, і союзників, що Альянс ставитиметься до безпеки в Арктиці серйозніше.

Але експерти, як і раніше, глибоко скептичні щодо військової необхідності такої витівки. З огляду на здатність США перекинути тисячі військових до Гренландії з Аляски протягом 12—24 годин і досвід, здобутий на навчаннях Ice Exercises, ідеться про комунікаційний розрив.

Вашингтон посилається на різні майбутні загрози для арктичного острова. Але на практиці загроза з часів «холодної війни» не змінилася. «Співпраця Китайської Народної Республіки (КНР) і РФ в Арктиці залишиться значною мірою символічною», — уважає Марк Лантейн, політолог Арктичного університету Норвегії. Росія все ще значно поступається НАТО. З початку повномасштабної війни проти України Москва втратила дві з трьох бригад, дислокованих на Крайній Півночі. На підготовку заміни знадобиться п'ять років або й більше.

Місія «Арктичний вартовий» спершу переведе існуючі навчання (приміром данської Арктичної ендуранси у Гренландії) під егіду Об'єднаного командування НАТО у Вірджинії. Нині на базі Пітуффік на півночі Гренландії перебуває близько 150 американських військовослужбовців. І Данія, і Гренландія наголосили, що відкриті для розширення додаткових сил США в межах існуючих домовленостей. Хоч розміщення більшої кількості військ було б марнотратством, але для деяких союзників втрата грошей і техніки — чесна угода заради запобігання розвалу Альянсу.

■ POLITICO

Жителі західних країн усе більше переконуються, що світ невпинно рухається до глобальної війни. Громадяни США, Великої Британії та держав Європейського Союзу (ЄС) уважають початок третьої світової війни в найближчі п'ять років цілком реальним сценарієм. Однак, попри різке зростання тривоги перед новою ерою конфліктів, люди на Заході не готові йти на фінансові жертви і підвищення податків заради зміцнення власної оборони. Про це пише Politico за результатами власного опитування в цих країнах.

Видання повідомляє, що частка виборців, які прогнозують новий глобальний конфлікт, різко зросла з тих пір, коли незалежна соціо-

Жителі Заходу очікують глобальної війни

логічна служба Public First ставила це питання в березні 2025 року. «Зміна настроїв західної громадськості менш ніж за рік відображає драматичний зсув до небезпечнішого світу, де війна розглядається як імовірна, а альянси — як нестабільні», — зазначив Себ Райд, керівник відділу опитувань Public First.

Опитування газети виявило обмежену готовність західної громадськості йти на жертви заради оплати збільшених військових витрат. Незважаючи на широку підтримку збільшення оборонних бюджетів у Великій Британії, Франції, Німеччині та Канаді, ця підтримка різко падала, коли люди дізнавалися, що це може означати збільшення державного боргу, скорочення інших послуг або підвищення податків.

Отримані дані ґрунтуються на опитуваннях більш ніж 2 тис. виборців у кожній країні. «Стурбованість війною не дає лідерам карт-бланш на великі витрати на оборону. Навпаки, виборці тепер не так охоче йдуть на компроміси, необхідні для поліпшення військової безпеки. Таким чином, європейські лідери опиняються в глухому куті: вони не можуть покладатися

на США, не можуть використовувати це як причину для внутрішніх інвестицій і перебувають під високим тиском необхідності терміново вирішувати цю проблему у світі, де конфлікт здається ближчим, ніж раніше», — зауважив Райд.

Politico вказує, що на тлі відсутності ознак швидкого закінчення чотирирічної повномасштабної війни РФ

проти України, а також воєнних дій Сполучених Штатів в Ірані, Сирії, Венесуелі й Африці за президентства Трампа, багато виборців бачать зростаючий ризик глобального конфлікту.

Ця тенденція особливо яскраво проявляється у Великій Британії, де 43 % кажуть, що нова світова війна ймовірна або дуже ймовірна до 2031 року (зростання з 30 % у березні 2025-го). 46 % американців називають нову світову війну ймовірною або дуже ймовірною до 2031 року (зростання з 38 % 2025-го). Серед п'яти країн лише жителі Німеччини загалом уважають, що третя глобальна війна малоймовірна в найближчі п'ять літ.

Коли мова заходить про участь окремих країн у воєнних діях, респонденти зі США частіше за інших припус-

кають, що їхня власна країна опиниться у стані війни в найближчі п'ять років; за ними йдуть респонденти з Великої Британії та Франції. Це свідчить про те, що ядерні держави НАТО можуть бути більш готовими до конфлікту, ніж інші нації, і що імідж Трампа як «президента миру» не переконує виборців у його країні. Принаймні кожен третій житель Сполучених Штатів, Великої Британії, Франції та Канади не виключає, що ядерну зброю можуть використати у війні в найближчі п'ять років.

Росія розглядається як найбільша загроза миру у Європі, тоді як канадці бачать найбільшу небезпеку в Америці Трампа. У Франції, Німеччині та Великій Британії другою за величиною загрозою розглядають США, яких респонденти згадували набагато частіше, ніж КНР.

У прекрасній Великій бальній залі готелю Loews у центрі Філадельфії (штат Пенсільванія), за декілька кроків від міської ратуші, більш ніж 800 родичів, друзів і захопленої молоді нещодавно приєдналися до дебютанток у їхньому представленні. Бал четвертий рік проводять під гаслом «Благодійний бал у синьо-жовтих кольорах для України». Зібрані кошти його організатори спрямовують на забезпечення українців портативними генераторами в цей час геноцидної війни проти невинних людей.

Бал став відомим як «подія, яку обов'язково варто відвідати», особливо для молоді, яка насолоджується радісною атмосферою товариства, щоб віддати шану своїй українській спадщині й культурі. Ентузіазм був неймовірним і піднесеним, цьому сприяла музика улюбленого гурту «Грім». Учасники отримали програмку з інформацією про кожну дебютантку, яку художньо прикрасила Ліда Копач. Презентація була поставлена хореографами Анею Богачевською-Лонкевич і Галею Вірстюк. Уміло провадили вечором конференсьє Александра Чума-Малмз та Іван Волянський із Нью-Йорка.

Приємною несподіванкою стала присутність на балу 102-літ-

Дебютантки

71-й Бал дебютанток Товариства українських інженерів

Організаційний комітет

нього Володимира Козицького з м. Йонкерса (штат Нью-Йорк). Коли він запросив до танцю свою правнучку, дебютантку Елу Правак із

м. Баффало (штат Нью-Йорк), усі гості привітали його гучним «Многая літа!». Глядачів також зачарували прекрасний спів і гра на бандурі

Володимир Козицький із правнучкою Елою Правак

19-річного Арсена Крока. Цей виступ відбувся в приглушеному світлі зали та при символічних «свічках» зі світла телефонів, щоб ушанувати

біль і страждання наших співвітчизників в Україні через вимушені вимкнення електрики й опалення. Також надзвичайно зворушливим

було виконання пісні «Києве мій», коли всі присутні підхопили приспів. Усе це дуже відповідало благодійному аспекту балу.

А вже через два дні після проведення цієї вчорішньої зі Львова на передову почалися відправлення потужних акумуляторних генераторів виробництва українсько-американської фірми New Use Energy. Живлення від трьох із цих пристроїв уже допомагає в обороні неба Харківщини та Київщини від ворожих дронів, а четвертий сприяє медикам на фронті на Донбасі. До речі, його фінансування було доповнене натхненною пожертвою самих дівчат-дебютанток. З особливим ентузіазмом вони додатково зібрали 1,3 тис. USD саме на генератор для молодих дівчат-медиків.

Товариство інженерів закликає всіх небайдужих долучитися до ентузіазму цих 16 молодих членкинь нашої громади, таким чином допомагаючи рятувати життя на фронті та наближати Перемогу. Ваші пожертви можуть бути підтвержені податковою квитанцією, якщо вони надходять через Українсько-американську асоціацію ветеранів (відділ 42) або через Злучений український американський допоміжний комітет.

Андрій Чорнодольський

■ Софія Калина

На благодійному гала-вечорі у Вашингтоні (округ Колумбія) з нагоди десятиріччя діяльності організації US Ukrainian Activists (USUA) за участю українських ветеранів, послів, представників дипломатичного корпусу та лідерів громади зібрали більш ніж 22 тис. USD на підтримку України.

Благодійники зібрали кошти на підтримку України

Захід відбувся у залі La Maison Francaise при Посольстві Франції у США. За підсумками благодійного вечора вдалося зібрати 22 043 USD, із яких 10 тис. USD спрямовують на підтримку українського батальйону парамедиків «Госпітальєри», які щодня рятують життя на передовій, ризикуючи власними. Решту коштів нададуть на інші важливі програми допомоги Україні.

Лоран Білі, посол Франції у США, наголосив у своєму зверненні на силу культури й солідарності. «Тут, у Вашингтоні, цього вечора ми раді зробити свій внесок у те, щоби більше людей познайомилося з українською культурою — особливо з її музикою. Дякую, що приєдналися до нас сьогодні. Дякую, що стоїте з Україною», — зазначив він.

Денис Сенік, заступник посла України, виступаючи від імені Ольги Стефаніної, привітав команду USUA та її керівника Надію Шапоринську з десятиріччям діяльності організації. «Ми зібралися не лише заради музики, а й заради чогось глибшого: заради стійкості, пам'яті, гідності. У ці дні російські ракети навмисно атакують енергетичну інфраструктуру України,

намагаючись занурити українські міста в темряву та крижаний холод, але вони не заморозять наші душі, не заморозять нашу ідентичність, не заморозять нашу культуру. Коли українські музиканти виступають, коли звучать твори українських композиторів, коли аудиторія стоїть у солідарності — це є проголошенням того, що Україна стоїть», — підкреслив дипломат.

Окремою подією вечора став виступ піаніста Павла Гінтова.

В USUA нагадали, що продовжують реалізацію дев'яти програм допомоги Україні, серед яких підтримка «Госпітальєрів», допомога ветеранам, підтримка лікарень, захисників України та її дітей, програми психосоціальної реабілітації, інша гуманітарна допомога, збереження культурної спадщини України й адвокаційна діяльність у США.

Розподіл допомоги Україні

2022—2025 (за групами країн)

■ ПЕТРО ЙОСИП

Швидкі зміни на полі бою в Україні спонукали західних виробників зброї переглянути підхід до розробки та модернізації своїх бойових систем. Представники таких компаній нині зосереджені на створенні зброї, яку можна модернізувати, не переробляючи все загалом.

➤ Відмова від монолітних конструкцій

Виробники зброї все частіше створюють модульні системи. Завдяки цьому їхні частини можна легко замінити в міру появи нових вимог. Зокрема, Патрик Шепард, директор із продажу естонської компанії Milrem Robotics, що виробляє автономні безпілотні наземні транспортні засоби, розповів, що ці зміни є ключем до збереження лідерства. Він зазначив, що модульні конструкції значно перевершують монолітні в плані простоти модернізації.

Також компанії стали частіше створювати системи, у яких пріоритет віддають програмному забезпеченню (ПЗ). Це ще краще сприяє їхню модернізацію. За словами Шепарда, ПЗ нині відіграє центральну роль в адаптації систем управління, чи контроль, чи управління місіями. «Оновлення ПЗ можна розробляти, тестувати й розгортати набагато швидше, що дозволяє інтегрувати уроки, отримані з польових випробувань, у коротші терміни», — пояснює він.

Експерт заявив, що його компанія, як і раніше, шукає баланс при розробці систем. І зауважив, що системи повинні залишатися надійними, тому не всі оновлення можна поспішно впроваджувати в експлуатацію.

Своєю чергою українські військові наголошують, що на війні технології можуть застарівати за лічені місяці й навіть тижні: електронна війна, нові заходи протидії безпілотним літальним апаратам (БПЛА) і нові тактики роблять марними системи, які колись були ефективними.

Крім того, Business Insider указав, що деякі виробники зброї часто

Зброя XXI ст.

Вона суттєво відрізняється від усіх своїх попередників

контактують з українськими військовими, щоб з'ясувати, що необхідно доопрацювати в їхніх системах. Так можуть оперативно вносити зміни.

Гедімінас Гуоба, генеральний директор литовської компанії з виробництва дронів Granta Autonomy, розповів журналістам, що саме його компанія була однією з перших, хто відправив таку продукцію до України. Він підкреслив, що необхідно створювати не лише ефективні системи, а й такі, що можуть легко оновлюватися для майбутніх операцій. Посадовець уважає, що створення дронів, які не можна поліпшити, не має сенсу. Він додав, що БПЛА Granta Autonomy за останні два роки практично не змінилися, але ПЗ в них змінюється щомісяця.

➤ Експорт та імпорт

Тим часом газета Kyiv Post написала, що військова промисловість Словаччини процвітає, в основному, завдяки

попиту на передовій в Україні. У виданні нагадали, що Роберт Фіцо, прем'єр-міністр Словаччини, обіцяв перед вступом на посаду, що його уряд «жодної кулі» не відвантажить Києву.

Та поки словацький уряд відмовляється передавати озброєння Україні, приватні виробники отримують прибуток, продаючи його Києву. 2024 року експорт озброєнь Словаччини зріс до 1,15 млрд EUR, що становить приблизно 1% від економічного виробництва країни. Це приблизно вдвічі більше, ніж було зафіксовано 2023-го.

Водночас Велика Британія оголосила про запуск проекту Nightfall — нової тактичної балістичної ракети, що має посилити здатність України завдавати далекобійних ударів по військових об'єктах Російської Федерації (РФ). У межах програми Лондон проводить конкурс на швидку розробку наземної ракети з дальністю дії понад 500 км, здатної діяти в умовах інтенсивної радіоелект-

ронної боротьби (РЕБ) і високої загрози на полі бою.

Тож дальність ураження Nightfall — понад 500 км; бойова частина — 200 кг звичайної фугасної вибухівки; висока точність і стійкість до РЕБ; можливість запуску серіями з різних платформ із подальшим швидким відходом з позицій; орієнтовна вартість — до 800 тис. GBP за ракету; темпи виробництва — до десяти на місяць. У британському оборонному відомстві відзначили, що Nightfall має стати економічно ефективним інструментом далекобійних ударів із мінімальними обмеженнями експортного контролю.

Джон Гілі, міністр оборони Сполученого Королівства, відмітив, що нові російські атаки на цивільну інфраструктуру в Україні лише підтверджують необхідність Кремля розмовляти про мир: «Путін продовжує вести незаконну війну, завдаючи ударів по цивільних у морозні дні. Ми цього не потерпимо».

Д О С Л О В А

Національний банк України ввів в обіг нову пам'ятну монету, присвячену українським оборонним технологіям та їхнім розробникам — «Українська бавовна. Ракета-дрон «Паліяниця». Це перша вітчизняна далекобійна система озброєння з турбореактивним двигуном, що призначена для високоточних ударів Збройних сил України по стратегічних об'єктах у глибокому запіллі ворога. Вона здатна вражати

цілі на відстані до 650 км, ефективно долаючи системи ППО завдяки низькій висоті лету (від 15 до 500 м) і швидкості до 900 км/год. «Паліяниця» — це не лише зразок сучасної військової техніки, що демонструє здатність України знаходити інноваційні рішення, швидко масштабувати їх і застосовувати там, де це має найбільший стратегічний ефект, а й символ національної оборонної потужності, української винахідли-

вості та незламності, що гартується в боротьбі за свободу», — наголосив регулятор. Монета має номінал 5 грн. На її аверсі бачимо стилізовану силуєту ракети-дрона «Паліяниця», що вражає ворожого змін. На реверсі зображена атака української далекобійної ракети-дрона на об'єкт паливно-енергетичного комплексу країни-агресора. Угорі — напис «ПАЛІЯНИЦЯ». Тираж монети складе до 75 тис. у сувенірному пакуванні.

і надамо Україні передову зброю для захисту».

А Люк Поллард, міністр із питань боєготовності й оборонної промисловості, додав, що безпека Європи безпосередньо залежить від сили України. «Нові британські ракети великої дальності дозволять Україні залишатися в строю і дадуть Путіну ще один привід для неспокою», — переконаний він.

Відтак із промисловими групами планують укласти три контракти по 9 млн GBP кожен; перші три ракети мають бути виготовлені протягом 12 місяців для випробувань; підписання контрактів очікують у березні ц. р. У Лондоні зазначили, що хоча Nightfall створюють із прицілом на підтримку України, проект також стане основою для майбутніх британських систем далекобійного ураження.

В Іспанії ж погодили укладення контракту на виробництво та постачання Україні тактичного радара дальньої дії Lanza LTR-25 спільно з логістичною підтримкою. Це рішення іспанського уряду спрямоване на посилення протиповітряної оборони (ППО) України та діятиме до кінця 2026-го. Орієнтовна вартість угоди становить 37 млн EUR.

LTR-25 — сучасний 3D-радар дальньої дії, розроблений іспанською компанією Indra. Він містить систему автоматичного розпізнавання «свій—чужий» і вторинний оглядовий радар (IFF/SSR), здатний забезпечувати ідентифікацію цілі шляхом запиту й автоматичної обробки відповідей транспондерів. LTR-25 можуть транспортувати різними способами (автомобільним, повітряним, залізничним або морським транспортом). Усе обладнання, пов'язане з LTR-25, повністю інтегроване, завдяки чому зберігаються всі оперативні та транспортні можливості системи. Радари Lanza працюють на п'ятиох континентах і закуплені багатьма країнами НАТО, зокрема, Великою Британією та Італією.

➤ Made in Ukraine

А в Україні зараз розробляють власний аналог китайських дронів

Mavic. Про це повідомив Михайло Федоров, міністр оборони України. Він підкреслив, що Україна активно працює над зменшенням залежності від китайських дронів. І вже незабаром відбудеться тестування такого БПЛА. «Камера така ж, але дистанція польоту дальша», — розповів урядовець.

За його інформацією, наступним кроком стане запуск проекту Mission control, який дозволить відстежувати типи дронів, які використовують на фронті, а також їхній маршрут лету, місце запуску й ефективність виконання бойових завдань. Міністр акцентував, що це дозволить закрити повний цикл роботи з БПЛА — від закупівлі та постачання аж до бойового застосування. Робота над Mission control тривала майже два роки, а після запуску системи наступним етапом стане її масштабування на артерію.

Тим часом Пентагон запланував до 2027 року створити запас зі сотень тисяч ударних БПЛА й запросив узяти участь у їхньому виробництві 25 компаній. Серед них опинилися й дві українські — General Cherry Corp та Ukrainian Defence Drones Tech Corp. Meta Drone Dominance Program — швидке розгортання недорогих односторонніх ударних дронів у масштабах усієї країни в межах зміцнення американського арсеналу свободи.

Перший етап реалізації програми розпочався 18 лютого ц. р. у Форт-Беннінгу на території двох штатів — Джорджії та Алабами, де військові проводять випробування і оцінюватимуть системи постачальників. Він завершиться на початку березня, коли будуть розміщені замовлення на постачання прототипів на суму близько 150 млн USD. Самі ж постачання розпочнуться незабаром після цього й триватимуть упродовж наступних п'яти місяців. Загалом програма передбачає чотири етапи. Дональд Трамп іще восени 2025-го говорив про можливість співпраці з Україною у сфері виробництва БПЛА. За його словами, за останні кілька років використання дронів на полі бою вийшло на перший план, а Україна виробляє дуже добрі дрони.

■ ПЕТРО ЙОСИП

Верховна Рада України (ВРУ) нещодавно зазнала чергової втрати. Орест Саламаха, народний депутат із фракції партії президента Зеленського «Слуга народу» (СН), загинув у дорожньо-транспортній пригоді під Львовом. Експерти полічили, що це вже дванадцятий депутат із IX скликання ВРУ, який загинув або помер до завершення каденції цього парламенту. Андрія Парубія, колишнього спікера ВРУ, застрелили кілер. Ілю Киву, депутата від «Опозиційного блоку — За життя» (ОПЗЖ) зрадника Медведчука, який утік до Російської Федерації (РФ), теж застрелили. Й Олексія Ковальова, депутата від СН, не оминула куля на окупованій росіянами території.

Реакція в соціальних мережах на смерть Саламахи була дуже цікавою. Звісно, були ті, хто співчував родині депутата. Але цей відсоток виявився відверто невеликим. А більшість відреагувала на смерть «слуги народу» різко негативно. Технічний бік питання також додає аргументів тим, хто зловтішався або просто обурювався інцидентом — мовляв, депутат жирує, ганяє на квадроциклі, а цей транспортний засіб ой як став би в пригоді хлопцям на фронті.

➤ Мрія виявилася наївною

Проте перейдімо від конкретики до узагальнення. Тобто до ставлення суспільства до народних депутатів чи навіть влади загалом. Українці традиційно не поспішають асоціювати себе з політиками, яких самі ж обрали. Саламаха, між іншим, не з неба впав на дорогу в Сокольниках — його обрали до ВРУ за мажоритарним виборчим округом № 121 на Львівщині.

Та є ще інший, доволі серйозний нюанс — фракційна приналежність. Депутатів від СН обирали не тому, що вони були чимось знаменитими чи видатними. Ні, це був такий крок суспільства, яке підтримало ідею (чи піддалося на маніпуляцію) «нових облич». Ця ідея для пересічних україн-

Місце загибелі Ореста Саламахи

Кому служать «слуги народу»?

Український народ не любить депутатів, яких сам же обрав

ців полягала в бажанні, прагненні побачити чистішу, чеснішу й більш орієнтовану на людей владу. Від цих новачків у політиці суспільство чекало нової якості або принаймні банальної високої моральності (простіше кажучи, «щоб не крали, а зробили наше життя кращим»). Це була мрія, наївна, але чиста.

Що ж відбулося в підсумку? Люди, які чекали «якісну нову Раду», побачили старі недобрі вчинки у виконанні тих, хто прийшов під красивими ідеалістичними гаслами. Скандалів і різноманітних мутних історій, пов'язаних із СН, вистачало. Саме тому, імовірно, реакція на смерть Саламахи була такою різко негативною і навіть агресивною.

І, не дай Боже, дійде до того, що коментарі, приправлені злими емоціями й відвертим відчаєм, раніше чи пізніше переростуть із фантазії про можливість «повстання» в жорстоку реальність. А українці можуть виявитися значно жорсткішими, ніж традиційно вважалося.

Тож не варто дражнити суспільство, яке видало такий величезний кредит довіри політикам. Не тому, що інакше в наступну ВРУ їм не потрапити, бо більшість теперішніх «слуг» туди вже все одно не потрапить. Просто не варто долучати до ззовні навіязаної війни ще й внутрішній громадянський конфлікт. Щоб не довелося почути ревієм уже не за конкретним депутатом, а за цілою країною.

➤ Під слідством — 41 депутат

Тим часом Олександр Клименко, керівник Спеціальної антикорупційної прокуратури (САП) України, повідомив, що підозри отримав 41 народний депутат чинного скликання ВРУ. «А за десять років від початку роботи антикорупційних органів підозри отримали 79 колишніх і чинних народних депутатів», — поінформував він.

Правник також розповів, що роботу САП часто ускладнюють процесуальні обмеження та необхідність погодження слідчих дій з Офісом генерального прокурора України (ОГПУ). Не всі керівники ОГПУ оперативно надають дозволи на проведення необхідних заходів, а також не завжди є можливість здійснювати їх через відсутність доступу до оперативної інформації.

Посадовець зазначив, що не має повноважень самостійно розпочинати кримінальні провадження щодо народних депутатів або погоджувати негласні слідчі дії. Його роль обмежується повідомленням про підозру, тоді як внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань і старт розслідування належить винятково до повноважень генерального прокурора.

➤ Конкретні результати

Але напрацювання є. Так, Ужгородський міськрайонний суд узяв під варту Павла Маєрчика, колишнього де-

путата від партії ОПЗЖ, якого підозрюють у неправдивих даних, указаних у декларації про прибутки, та легалізації майна, одержаного злочинним шляхом. Суд обрав підозрюваному альтернативний запобіжний захід у вигляді більше як 11,5 млн грн застави. До внесення грошей його утримуватимуть під вартою.

Апеляційна палата Вищого антикорупційного суду (ВАКС) України визнала Анатолія Гунька, народного депутата від партії СН, винним у вимаганні й одержанні хабаря 85 тис. USD від представника аграрної компанії в обмін на сприяння в отриманні дозволу на обробку державних земель. Йому призначили покарання у вигляді чотирьох років позбавлення волі. Про це сповістила громадська організація (ГО) Transparency International Ukraine. Після рішення апеляційної інстанції вирок набрав законної сили, що означає втрату депутатського мандата. Гунька взяла під варту безпосередньо в залі суду.

Раніше суд першої інстанції ВАКС визнав цього народного депутата винним і призначив йому сім років ув'язнення. Але апеляційний суд частково змінив вирок, перекваліфікувавши дії засудженого та пом'якшивши покарання. «Суд апеляційної інстанції оцінив дії Гунька за ч. 2 ст. 369-2 (зловживання впливом) Кримінального кодексу України (ККУ) та відтак змінив покарання — чотири роки позбавлення

волі із заборобою займати владні посади на три роки», — розказали в ГО.

Як раніше повідомляло Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), 2023-го Гунько діяв у змові разом зі своїм знайомим Володимиром Івасиком та Ігорем Калініченком, адвокатом і помічником депутата на громадських засадах. Вони вимагали хабар від представника аграрної компанії в обмін на сприяння в отриманні дозволу на обробку державних земель. Загальна сума неправомірної вигоди становила 221 тис. USD.

Отриманий хабар нібито мав бути розподілений між Гуньком, президентом Національної академії аграрних наук України, службовцями Національної поліції та начальником Рівненської обласної військової адміністрації (ОВА). Гунько запевняв, що керівником державного підприємства призначать підконтрольну йому людину, яка укладе угоди на обробку землі з агрофірмою. Особливо переконував, що начальник Рівненської ОВА не чинитиме перешкод у разі отримання відповідних земельних ділянок.

За висновками слідства, народний депутат насправді не мав наміру впливати на жодних посадовців і фактично планував заволодіти грошима підприємця шляхом обману. Сам Гунько факту домовленостей не заперечував, однак наполягав, що став жертвою провокації.

➤ Не лише депутати

Та під слідство потрапили не лише народні депутати, але й представники уряду, контрольного Володимиром Зеленським, а також працівники його офісу. Приміром, під час спроби виїзду з України минулого тижня затримали Германа Галуценка, колишнього міністра енергетики. Його зняли з потяга й оголосили підозру. За версією слідства, кошти, отримані в енергетичному секторі, виводили через офшорний фонд і підконтрольні компанії. Правоохоронці встановили: активі оформлювали на родичів; використовували фінансові інструменти, зокрема криптовалюти; на рахунки, пов'язані з родиною, надійшли мільйони до-

ларів та євро; частину грошей витратили на освіту та заощадження у Швейцарії.

А от Ростислава Шурму, колишнього заступника керівника Офісу президента України (ОПУ), оголосили в розшук. У розшуку за запитом НАБУ вже давно перебуває його брат Олег Шурма. Нагадаємо, що в січні ц. р. правоохоронці викрили схему заволодіння коштами, призначеними для виплат за «зеленим» тарифом в енергетиці. Імені фігурантів тоді не назвали, але журналісти вважали, що цю справу порушили, зокрема, за матеріалами журналістського розслідування Bihus.Info. Там іще 2023 року відзначали, що співвласником сонячних станцій під російською окупацією, які фігурують у справі, є близьке оточення тоді ще заступника Ростислава Шурми, а загальна сума збитків становила 141,3 млн грн.

Водночас ВРУ викликала на своє засідання Наталію Калмикову, міністра у справах ветеранів України, через бронювання від фронту політтехнологів, наближених до Андрія Єрмака, колишнього глави ОПУ. Депутати мають запитання щодо використання державної установи «Національне військове меморіальне кладовище» (НВМК) для надання невиправданого бронювання.

Раніше народний депутат Ярослав Железняк оприлюднив інформацію, що Володимир Петров і Сергій Іванов, ведучі ютуб-каналу «Ісландія», мають бронювання від мобілізації в наближених до влади структурах. Петров є працівником НВМК. Іванов також має відтермінування від мобілізації, яку отримав у компанії «Стартек індастріс», що, за даними депутата Железняка, «не чужа державі». Після цього Володимира Петрова звільнили з посади. «Директор НВМК має відповісти за фейкове бронювання та розтрату державних грошей», — наполягав народний обранець.

А Служба безпеки України (СБУ) перевірить діяльність Петрова на предмет державної зради. ОГПУ вже зареєстрував кримінальне провадження за ч. 1 ст. 111 (державна зрада) ККУ. Проведення досудового розслідування доручили слідчим СБУ.

У той час, коли світ ушанував сумну четверту річницю повномасштабного вторгнення Російської Федерації (РФ) до України, неприбуткова організація Hope For Ukraine (HFU), що базується в Розленді (штат Нью-Джерсі), оголосила про важливу віху у своїй гуманітарній діяльності: відправлення 100-го контейнера гуманітарної допомоги з Нью-Джерсі до України.

Із 24 лютого 2022 року HFU перебуває на передовій гуманітарного реагування, перевозячи життєво необхідні вантажі людям, які найдуже постраждали від війни. Цей 100-й контейнер — це тисячі тонн одягу, продуктів харчування та товарів першої необхідності, а також новий етап стратегії, спрямованої на довготривале виживання і енергетичну незалежність.

Оскільки енергетична інфраструктура України зазнає постійних загроз, а в багатьох регіонах вимикання електроенергії тривають до 20 годин на добу, HFU зосереджується на Програмі енергетичної стійкості на основі сонячної енергії. До складу 100-го контейнера входять критично важливі сонячні комплекти, покликані допомогти цивільним — особливо людям похилого віку, вимушено переміщеним родинам і медикам на передовій — пережити тривалу відсутність електроенергії.

«Енергія в Україні — це вже не розкіш, а необхідність для виживання, — зазначив Юрій Боєчко, генеральний директор HFU. — Наші сонячні комплекти дають більше, ніж просто

100-й гуманітарний вантаж із Нью-Джерсі

світло. Вони дозволяють готувати їжу, залишатися на зв'язку з рідними та забезпечувати роботу життєво важливих медичних приладів. Досягаючи позначки у 100 контейнерів, ми зосереджені на тому, щоб жоден українець не залишився в темряві».

Програма енергетичної стійкості передбачає надання компактних сонячних панелей, які можна встановлювати на балконах, і портативних електростанцій. Ці рішення допомагають родинам пережити період очікування відновлення інфраструктури, що в умовах війни може тривати роками.

Можливість HFU підтримувати стабіль-

ний гуманітарний міст до України протягом останніх чотирьох років значною мірою забезпечена стратегічною співпрацею із компанією Meest — надійним логістичним партнером організації.

Робота в умовах війни потребує експертизи та спільної місії. Meest відіграє ключову роль у тому, щоб усі 100 контейнерів HFU були доставлені безпечно й ефективно. Від міжнародної логістики до внутрішньої дистрибуції в Україні — глобальна мережа Meest зробила ці поставки можливими.

Як перша логістична компанія українського походження у Сполучених Штатах, Meest є

важливим мостом між США й Україною. Від початку повномасштабного вторгнення компанія відправила більш ніж 2,8 млн фунтів гуманітарної допомоги до України, підтримуючи українців у найскладніший час. «Ми б не змогли досягти цієї віхи без Meest, — додав Юрій Боєчко. — Їхня відданість українському народові відповідає нашій, а логістична підтримка стала основою нашої діяльності протягом останніх чотирьох років».

Попри те, що 100-й контейнер є свідченням щедрості громади Нью-Джерсі та донорів по всій країні, потреба залишається надзвичайно гострою. HFU

продовжує закликати до підтримки Програми енергетичної стійкості, щоб допомогти більшій кількості родин у прифронтових і тимчасово окупованих регіонах.

Детальніше про Програму енергетичної стійкості й способи підтримки місії Hope For Ukraine шукайте на сайті: hfu.org.

➤ Про Hope For Ukraine

Hope For Ukraine була заснована 2016 року з місією допомагати вразливим громадам в Україні. Повномасштабне вторгнення РФ 2022-го стало поштовхом до масштабування діяльності організації.

У відповідь на війну організація зосередилася на забезпеченні людей продуктами, одягом, житлом і медичною допомогою. Більше про програми та вплив — на сайті: <https://hfu.org/what-we-do/>.

➤ Про Meest

Meest — провідний постачальник міжнародних логістичних і поштових послуг, що спеціалізується на вантажах зі США до України та Європи. Понад 36 років компанія слугує надійним мостом між США й Україною, забезпечуючи стабільні та ефективні логістичні рішення.

Пресслужба компанії Meest

■ Олег Садовий

В американській столиці представники української громади, дипломати та місцеві активісти зібралися 21 лютого біля Меморіалу Лінкольна, щоб відзначити четверті роковини повномасштабного вторгнення РФ і підтвердити непохитну відданість боротьбі за свободу. Про це повідомило Посольство України у США.

Марш, організований українськими організаціями за підтримки

дипломатичного представництва у Сполучених Штатах, об'єднав сотні людей, які приїшли висловити свою підтримку українському народові. «Разом з українською громадою та прихильниками (України) з усіх Сполучених Штатів і всього світу ми відзначили чотири роки з моменту початку повномасштабної війни Росії проти України, об'єднавшись у нашій відданості свободі та справедливому миру», — ідеться в повідомленні.

На демонстрації, зокрема, виступили Йо-

Марш на підтримку України

віта Нелюпшене, посол Європейського Союзу в США, пастор Марк Бернс, український ветеран Андрій Смоленський і Марк Левін, CEO Національної коаліції на підтримку євразійського єврейства.

Денис Сенік, заступник глави Посольства України, виступив із промовою від імені місії, підкресливши, що підтримка України є найкращою інвестицією в безпеку Євроатлантичного регіону й усього світу.

У другій половині дня суботи за місцевим часом сотні людей зібралися на Національній алеї у Вашингтоні (округ Колумбія), щоби пройти маршем до резиденції російського посла у США. Під час мітингу та подальшого маршу учасники скандували гасло «Більше санкцій проти Росії» і засуджували РФ як «терористичну державу».

Надія Шапоринська, одна з організаторок маршу та засновниця організації US Ukrainian Activists, наголосила, що сподівається, що тристоронні перемови-

ни між США, Україною та Росією будуть «плідними». «Україна хоче справедливого миру. Справедливого тривалого миру, й Україна робить усе можливе, щоб мир настав якомога швидше», — зазначила вона.

Кілька плакатів на мітингу та марші також засуджували нещодавню дискваліфікацію українського скелетоніста Владислава Гераскевича на зимових Олімпійських іграх 2026 року за шолом зі світлинами українських спортсменів, які загинули під час війни.

■ ПЕТРО ЙОСИП

У Варшаві, Гданську, Любліні та Кракові відбулася низка заходів до четвертих рокових повномасштабного вторгнення РФ в Україну. У польській столиці 20 лютого, провели вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні, яке організувало Посольство України в Республіці Польща (РП).

22 лютого в межах XVII фестивалю «Концерти з нагоди дня народження Шопена» в польській столиці організували майстер-класи зі взаємної підтримки, благодійний ярмарок, аукціон та український концерт. А 24 лютого провели мітинг «Переможемо об'єднані».

У Гданську заходи до річниці війни в Україні відбувалися під назвою «Солідарні з Україною». Це і спільне плетіння маскувальних сіток «Вузли Перемоги», і музично-літературна зустріч «Слава Україні. Краківський поетичний салон у Гданську». Крім того, здійснили показ фільму «Ти — космос» режисера Павла Острикова. 23 лютого організували перформативне читання книги «Арабески» Сергія Жадана.

24 лютого відбулася акція запалення свічок пам'яті. А в греко-католицькому соборі Святого Варфоломія та Покрови Пресвятої Богородиці відслужили Архиєрейську літургію за перемогу та справедливий мир в Україні. Після цього укра-

Заходи до четвертої річниці війни в Україні

їнська громада та місцеві активісти провели марш солідарності з Україною.

У Любліні заходи до річниці війни в Україні під назвою «Солідарність без кордонів» відбувалися 22—24 лютого. У програмі були: Божественна літургія за жертвами війни в Україні, подячна літургія за воїнів світла, літературна зустріч «Свідчення слів», а також показ фільму «Буча» режисера Станіслава Тіунова.

24 лютого була проведена акція «Світло, яке не гасне» в пам'ять про українських дітей, які загинули внаслідок російської агресії. Під час заходу показали процес виготовлення окупних свічок.

А ще були урочистості біля Генерального консульства України в Любліні — розгортання 20-метрового українсько-польського прапора, офіційне підняття прапорів і виконання гімнів України та Польщі, хвилина мовчання та акція «Запали свічку за Героїв».

У Кракові провели спеціальні покази українських документальних фільмів. Генеральне консульство України запросило українську громаду, польських друзів і всіх, хто прагне глибше зрозуміти сучасну Україну, долучитися до кінопоказів, що «розкривають силу мистецтва, пам'яті та людської стійкості в умовах російсько-української війни». У програму увійшли стрічки «Паляниця», «Порцелянова війна» і «Фрагменти льоду».

22 лютого в ново-зеландському місті Окленд представники української громади та місцеві активісти також організували мітинг до четвертої річниці повномасштабного вторгнення Російської Федерації до України. «У межах нашого щорічного мітингу ми знову зібралися разом на знак солідарності з Україною в рамках глобальної ініціативи Світового конгресу українців Stand with Ukraine: Protect Future Generations. Нова Зеландія продовжує стояти

з Україною. Цей мітинг — не лише про мир. Він про справедливий мир, відповідальність і захист майбутніх поколінь від агресії та світу, де сила визначає право», — зазначили активісти.

На заході виступили лідери громади, представники уряду й організації Нової Зеландії, а також європейського та міжнародного дипломатичного корпусів. Подія передбачала культурну програму та фотовиставку. Мітинг підготували для мирного висловлення підтримки Україні з єдиним чітким меседжем: «Нова Зеландія стоїть з Україною проти російської агресії».

24 лютого українські та німецькі активісти зібралися на площі Ренеберг у центрі Франкфурта, щоб виразити солідарність з Україною і вшанувати пам'ять загиблих у війні. «Це чіткий сигнал, що і війна, й убивства повинні припинитися, а Україна як вільна та демократична держава й надалі залишається самостійним членом європейської

спільноти народів», — наголосили організатори мітингу. Під час заходу із промовами виступили: Роман Позек, міністр внутрішніх справ землі Гессен; Наргесс Ескандарі-Грюнберг, перший заступник мера Франкфурта; Уве Беккер, уповноважений уряду Гессену з питань боротьби з антисемітизмом; Тарас Жолубак, консул України; Вікторія фон Розен, керівниця Українського координаційного центру у Франкфурті. Після цього відбулася спільна молитва за Україну, флешмоб, виступи танцювальних і вокальних колективів. До мітингу долучилися представники різних партій і громадських організацій. Захід провів Український координаційний центр Франкфурта у партнерстві з низкою німецько-українських волонтерських ініціатив.

Того ж дня по всій Латвії прокотилася серія акцій солідарності з Україною до четвертої річниці повномасштабного вторгнення РФ. У Ризі учасники заходу «Разом до перемоги!» розмісилися у спеціально відмежованій зоні біля монумента Свободи. Якщо дивитися згори, вони утворили контур держави України та разом із хорами й музикантами виконали гімн і пісні на підтримку України. Захід провела Гуна Зариня, акторка Нового Ризького театру. А організували його Латвійський громадянський альянс та Європейський рух у Латвії за підтримки Ризької думи, Держав-

ної канцелярії, Латвійської платформи розвитку співпраці, фонду відкритого суспільства DOTS і Земессардзе.

Пам'ятні заходи до четвертих роковин повномасштабного російського вторгнення в Україну підготували в різних містах Фінляндії. У Гельсінкі українським дітям, незаконно вивезеним РФ з окупованих територій України, присвятили виставки ікон, написаних українськими митцями на ящиках з-під боеприпасів зі зони бойових дій.

В Успенському кафедральному соборі фінської столиці 24 лютого провели молебень за мир українською та фінською мовами. Богослужіння очолив архієпископ Гельсінський і всієї Фінляндії Елія разом з архимандритом Лаврентієм. А 27 лютого фінські й українські музиканти об'єднуються у благодійному концерті на підтримку України в церкві Темпеліауккіо. У програмі прозвучать твори всесвітньо відомих композиторів.

Українська греко-католицька церква у Фінляндії повідомила про візит до країни Богдана Дзюраха, екзарха для українців греко-католиків у Німеччині та Скандинавії. 27 лютого владики відвідає місто Лахті й проведе там молебень за справедливий мир в Україні. А 28 лютого в місті Порі відбудеться мирна акція на підтримку України. Організатори закликали учасників брати зі собою українські стяги, свічки та плакати з гаслами.

Тимчасовий захист для українців

■ ЮСТИНА ЗАРВАНИЦЯ

Братислава автоматично продовжила термін дії тимчасового захисту для людей, які виїхали з України через розв'язану РФ повномасштабну війну, до 4 березня 2027 року. У Міністерстві внутрішніх справ Словаччини зазначили, що рішення ухвалили відповідно до виконавчого рішення Ради Європейського Союзу. На національному рівні його закріпила постанова уряду від 21 лютого 2025-го. У відомстві вказали, що після реєстрації статусу люди отримують

паперове підтвердження формату А4. Воно виконує роль тимчасового документа про перебування і діє максимум 90 днів, поки виготовляють картку на проживання.

Своєю чергою Кароль Навроцький (на фото), президент РП, підписав зміни в закон

щодо допомоги українським біженцям, який діяв із 2022 року, створивши окрему правову систему, що спрощувала правила перебування, працевлаштування, отримання пільг та освіти для втікачів з України. Новації мають на меті скасувати цю систему. Натомість створять єдину програму тимчасового захисту для всіх іноземців. Зокрема, змінять правила щодо PESEL UKR, електронної картки DHA, медичної допомоги, соціальних виплат і житла. Закон подовжує легальне перебування українців у Польщі також до 4 березня 2027 року.

У Римі стартував курс розписування писанок

■ ІРИНА КОЛЯДА

В італійській столиці розпочався безплатний курс розписування писанок, що є однією з найдавніших народ-

них традицій української культури. Проект реалізує українська асоціація Ucraina CreAttiva APS спільно зі Спеціальним управлінням археології, образотворчого мистецтва та ландшафту в межах ініціативи Школи

писанкарства в Римі. Навчання безплатне, відкрите для всіх — як для дорослих, так і для дітей. «Писанка — це мистецтво декорування яєць на Великдень візерунками, що символізують удачу та процвітання. Писанка була визнана ЮНЕСКО нематеріальною культурною спадщиною людства у 2024 році», — йдеться в повідомленні управління.

Перше заняття курсу стартувало 15 лютого. Українські й італійські учасники мали змогу не лише послухати про історію та символіку писанкарства, а й власноруч створити свою писанку за подільськими мотивами. Наступні заняття відбудуться 1, 15 і 29 березня.

■ Алла Топчій

Так Леоніда Тендюка можна назвати не лише за його романтичні твори, а й за вдачу. Мало хто з письменників може похвалитись таким наповненим подіями життям. Хлопець із дитинства мари́в морем і морськими пригодами, хоч і народився у степовому краї, на Кіровоградщині. Либонь, це непереборний потяг до безмежних просторів, які відкриваються однаково і в степу, і в морі. Сам Леонід Михайлович казав, що моряки народжуються у степах.

Були в Україні раніше й дослідники, і письменники-мариністи. Один із них — Микола Миклухо-Маклай — теж українець, який подався в небезпечну морську подорож до Нової Гвінеї вивчати і вдосконалювати непізнаний край. А знаменитий письменник-мариніст Джозеф Конрад! Його колеги — від Джека Лондона до Грема Гріма — уважали того своїм учителем. Колись до Києва приїхав Грем Грім і відвідав Спілку письменників. Тоді Леонід Михайлович запропонував йому поїхати в Бердичів, місто, де народився Джозеф Конрад.

Аколи у Києві був Ірвін Стоун, Леонід Тендюк разом із поетом Петром Засенком відвідали його в готелі. Стоун дізнався, що Тендюк працював стерновим матросом на «Витязі» і пройшов немало морських шляхів, тому на подарованому примірнику книги «Моряк у сідлі» написав: «Моєму українському товаришу, матросу з «Витязя» Леоніду Тендюку».

Саме життя, подорожі морями-океанами дають теми для творчості. Більше як 30 книг написав Тендюк на документальній основі. Казав,

що не треба фантазувати, бо бачене ним перевершує всяку фантастику. Він жадібно вивчав нашу планету, плаваючи морями-океанами. Був романтиком і закликав у свій світ усіх тих, «хто носить у грудях зоряні світи». Тендюк унікальний і особливий. Його талант оцінили українські класики Володимир Сосюра та Павло Тичина. Був закорінений у драматичну долю свого народу й оцінений читачем, особливо підлітківим, вихованим на його творах. Книги Леоніда Тендюка перевидавалися великими накладками і зачитувались до дірок.

Він став найкращим українським письменником-мариністом і його ім'я може стояти поряд із такими опісівачами моря, як Джек Лондон, Джозеф Конрад, Жюль Верн і Роберт Стівенсон. Олесь Гончар писав про Тендюка так: «Саме життя спонукає розширювати жанрово-поетичні обрії літератури. З цього погляду варто відзначити твори Леоніда Тендюка, наймолодшого з наших мореплавців і найяскравішого мариніста».

Леонід народився 3 березня 1931 року в загубленому в степах Кіровоградщини с. Володимирівці в родині хліборобів Марії Лук'янівни Остащенко та Михайла Антоновича Тендюка. З батьківської оселі, маленького джерельця натхнення, почалися життєві витоки знаного поета, письменника-мариніста, романтика, мореплавця.

Дитинство та юність Тендюка були обпалені війною та післявоєнними негараздами. Війна скінчилася, та родина Тендюків разом із радістю Перемоги, отримала звістку про смерть батька. Той загинув 9 травня 1945 року.

Людина думає рідною мовою. Леонід думав поезією. Його зачаро-

Справжній співець неспокою

До 95-річчя з дня народження видатного українського поета та письменника-мариніста

увало все: сонце, поля, колоски, квіти, дзюрчання струмків, спів птахів. Тоді Леонід почав друкуватися в республіканській газеті «Колгоспне село» (тепер — «Сільські вісті»). Перші вірші були опубліковані 1947 року, коли Леоніду виповнилося 16. Він знав, яким шляхом ітиме і якою людиною пройде цей шлях.

Закінчивши десятирічку у Великописківській середній школі, Леонід Тендюк іде спершу до Харкова, а потім переводиться на навчання у столицю. І не розлучається зі своїми заповітними мріями.

Закінчивши факультет журналістики Київського університету ім. Т. Шевченка, 1956 року став працювати в республіканській газеті «Молодь України». Молоді поети і журналісти мали за честь спілкуватися з Тичиною. Павло Григорович допомагав і підтримував їх, особливо виділяв Тендюка. Цінував як прекрасного поета, наставляв на життєві дорозі.

Неочікувано для самого Леоніда Тендюка розпочинається його одісея на паралелях і меридіанах життя. Він потрапляє в групу журналістів, які вирушили

першим рейсом щойно відкритого авіамаршруту Одеса—Владивосток. Повернувшись до Києва, звітєє серією нарисів, а потім знову прямує туди, де сонце сходить.

Леонід простим матросом вирушає в китобійному кораблі в Берінгове море полювати моржів і тюленів. Потім на гідрографічному кораблі — до маяків Чукотки, Камчатки та Курильських островів. А згодом потрапляє аж на Командорські острови, де починав свій життєвий шлях простим матросом юний Джек Лондон.

Поплававши у північних широтах, вирушає в акваторію Тихого та Індійського океанів. Улаштується матросом на експедиційний корабель «Юрій Шокальський», що тримав курс до Японії і Полінезійських островів (Західний Іран, порт Сорот, Нова Гвінея, Фіджі, Самоа). Ті місця вивчав наш легендарний земляк Миклухо-Маклай.

На маршруті «Юрія Шокальського» лежали Маршалові острови, зокрема, атоли Бікіні й Квайджеленд, а ще Фанін і острів Різдва. Вони стали атомними

полігонами, на яких американці випробували ядерну зброю. «Шокальський» дорого заплатив за цей маршрут, ставши вимушеним свідком океанських ядерних випробовувань. Повернувшись із рейсу, він пристав до пірсу в Дальзаводі. Наступного дня там сталася пожежа. Згоріли корабель і всі наукові та ненаукові спостереження. Команду розформували, а Леонід Тендюк як журналіст витримав численні допити КДБ, які його морально й фізично виснажили. Надломлений, повернувся до Києва на реабілітацію, де поету всіляко допомагав його приятель Борис Олійник.

Це життєве випробування не відбило в Леоніда Тендюка бажання мандрувати світами, і за клопотанням відомого полярного дослідника Івана Папаніна, товариша Павла Тичини, улаштувався стерновим матросом на науководослідницький корабель «Витязь», із яким відвідав п'ятдесят атолів і коралових островів Індійського і Тихого океанів.

Подорожі світами додали до творчого доробку Леоніда Тендюка чимало романтично-пригодницьких сторінок. Потяг до моря для Тендюка став внутрішньою необхідністю з тієї миті, коли школярем уперше побачив на обкладинці підручника з географії екзотичний малюнок джунглів Нової Гвінеї. Відтоді море стало метою життя, і він досяг її. Ходив у рейси до островів Фіджі, Японії, Нової Гвінеї, тричі відвідував Полінезію, бував у В'єтнамі, США, Канаді, Індії, Пакистані, Австралії. Це були не просто мандри, а серйозна, цілеспрямована робота літератора. Із подорожей письменник привіз цікаві твори: збірки нарисів «Одісея

східних морів» (1964), «Шукачі тайфунів» (1965), «Люди з планети «Океан» (1968), повісті «Земля, де починаються дороги» (1972), «Альбатрос — блукач морів» (1972), книги оповідань для дітей «Вогник в океані» (1974), «Дивовижна риба Мурена» (1977), «На коралових атолах» (1979). Читаєш їх і бачиш мальовничі краєвиди екзотичних островів, зустрічаєшся з мешканцями морських глибин і чарівними рослинами тропіків. Усе це служить збагаченню знань читачів про навколишній світ, сприяє вихованню в них любови до природи.

Однак проза, хоч вона й домінує в доробку Леоніда Михайловича, не заступила в його серці поезії. Одна за одною виходять збірки «Струмки народжуються в горах» (1964), «Берег моєї землі» (1974), «Тиша стривожена штормом» (1975), «Голос моря і степу» (1981). Поетичним рядкам Леоніда Тендюка притаманний м'який ліризм і вишуканість форми. Ось чому в поета так багато читачів, які виділяють його голос із хору інших майстрів слова.

Значний успіх випав на долю прозових книг «Під крилами альбатроса» (1981), «Експедиція «Гондвана» (1989) та «Смерть в океані» (1990). За вибрані твори у двох томах і збірку «Смерть в океані» Леонід Тендюк 1992 року був удостоєний літературної премії ім. Лесі Українки.

Після закінчення своєї одісеї по морях-океанах Леонід Михайлович повертається до Києва. У цьому місті він і помер 12 липня 2012-го. Похований у селі Володимирівці в рідному степовому Кіровоградському краї. Вірші Леоніда Михайловича написані давно, але актуальні й нині — про любов до рідної мови та землі.

В Україні планують заборонити російськомовну літературу

■ Микита Шендеровський

Державний комітет України з питань телебачення і радіомовлення готує проект постанови, що створить механізм вилучення з обігу видавничої продукції з Росії, а також продукції, виготовлен-

ної російською мовою. Про це повідомила Тетяна Бережна (на фото), віцепрем'єр-міністр із питань гуманітарної політики, міністр культури України. «Є закон про видавничу справу, що забороняє розповсюдження продукції чотирьох видів: яка пропагує війну, насильство і тоталітарні режими,

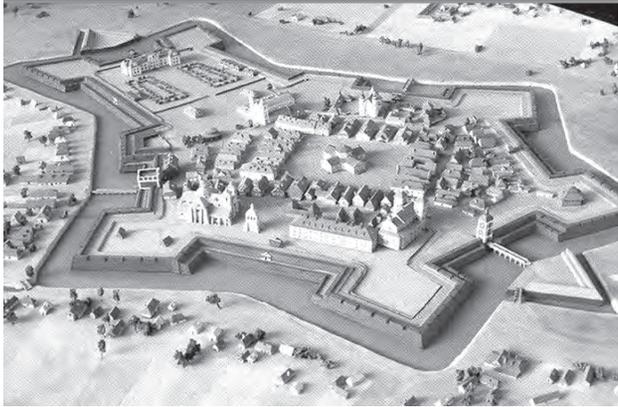
виправдовує окупацію українських територій, створює позитивний образ держави-агресора або її інституцій і містить антиукраїнські змісти. Тобто на рівні закону це рамково закладено», — зауважила вона.

І зазначила, що наразі експерти працюють над постановою, що має створити відповід-

ний механізм в Україні: «Ми координуємося з Держкомтелерадіо, враховуючи те, що це стосується видавничої справи, і будемо підтримувати цю постанову, щоби прийняти на уряді якомога швидше».

На запитання журналістів, чи є необхідність і можливість повної заборони в Україні дру-

ку та розповсюдження друкованої продукції російською мовою, віцепрем'єр вказала, що згаданий раніше проект постанови, який готує Держкомтелерадіо, міститиме й російську, і російськомовну книгу. За її словами, робота над цим механізмом активізувалася після того, як відповідна петиція набрала необхідну кількість голосів респондентів.

Макет Станиславова, палац — у верхньому лівому кутку

Оздоба палацу, знайдені археологами

Архівне фото шпиталю Сергія Петрицького

■ Оріся Шیان

Найбільшим сюрпризом для туристів в Івано-Франківську є палац засновника міста графа Потоцького, про який мало хто знає. Франківська резиденція представника одного з найвпливовіших і найбагатших родів Речі Посполитої не зафіксована на давніх ілюстраціях і гравюрах. Не знайшли дослідники в архівах і його планів чи креслень. Такий собі палац Шредінгера. За свою історію від XVII ст. він був шляхетською резиденцією, військовим шпиталем, приватною нерухомістю, а від 2017 року перебуває у комунальній власності міста.

Ревіталізацією історичного комплексу в Івано-Франківську займається комунальне підприємство «Простір інноваційних креацій «Палац». Його архітектор Анна Сербін поділилась досвідом, як цю занедбану історичну архітектуру повертають до життя, але вже з новими функціями.

➤ Резиденцію забрали за борги

Палац збудував для себе засновник Івано-Франківська (тоді Станиславова), майбутній польний гетьман коронний Анджей Потоцький. Маєток був вписаний в оборонну систему міста-фортеці, яке будували за принципом «ідеальних». Перша резиденція Потоцьких була дерев'яною, 1682-го її замінили мурованою. Місто й палац розділяли мур і рів.

Очевидно, що палац у Станиславові, як і більшість шляхетських резиденцій того часу, мав розкішне внутрішнє оздоблення, приймав високих гостей у презентаційній лицарській залі. Серед них згадують короля Яна III Собеського, володаря Трансильванії Ференца II Ракоці, дружину й доньок гетьмана Пилипа Орлика та австрійського цісаря Йосифа II.

У Франківську відновлюють резиденцію засновника міста

Збережені корпуси геть не схожі на розкішні резиденції вельмож

Однак, як не дивно, не збереглося жодного історичного зображення чи креслення цього палацу. Лише опис XVIII ст. згадує шість склепінчастих кімнат, кручені сходи, простору залу з паркетом і двома великими заскленими дверима з виходом на вал, оббиті тканиною стіни, білі подвійні двері зі золоченим листям, коминок. Поруч були спальні й гардероби, кав'ярня та покій із дубовим паркетом і дерев'яними панелями.

Резиденцією палац пробув недовго: уже 1801 року останній власник із Потоцьких збанкрутував і все місто стало державною власністю, на той час уже Австро-Угорщини. Рациональні австрійці розібрали фортифікаційні укріплення, а палац переобладнали на військовий шпиталь. Із цією функцією будівля пропрацювала аж до 2004-го, хоч влада й військо мінялися кілька разів. Природно, що всі оздоба, ознаки розкоші були знівельовані.

Тому в наш час головна триповерхова споруда колишнього маєтку виглядає більш ніж звичайно. Анна Сербін розповіла, що коли люди приходять подивитися на палац, то не розуміють, що вже стоять біля нього. Простір інноваційних креацій «Палац» навіть випустив футболки з найпоширенішим запитанням туристів: «А де палац?».

Історія нагадує ситуацію з Високим Замком у Львові, тільки навпаки. Про замок знають усі й шукають, хоча його давно нема. А у Франківську палац є, тільки не надто відомий серед гостей міста.

➤ Що збереглося

Первісно палац Потоцьких мав бути схожим на львівський: поділений на ліве, праве і центральне крило. Але щось завадило втілити цей задум, тому збудували лише ліву частину. А центральне і праве крило палацу були спроектовані лише на рівні фундаментів. На території комплексу є кілька споруд «палацового» періоду, інші — збудовані в «шпитальний». Кожна епоха має свою історичну цінність, тому простір інноваційних креацій «Палац» працює над відновленням, переосмисленням і пристосуванням кожної з дев'яти наявних споруд комплексу.

Нині муніципальне підприємство шукає здебільшого грантового фінансування, за яке можливо вивести історичні будівлі з аварійного стану, а потім реставрувати. Там проводять археологічні дослідження, зондажі стін, на міжнародних конкурсах обговорюють проекти пристосування будівель у наш час.

Сам палац перебуває в аварійному стані, має широкі тріщини. «Перше, його збудували

Відреставрована в'їзна брама

на насипному ґрунті, тому фундаменти нестабільні, — пояснює реставратор. — По-друге, у період, коли палац перебував у приватній власності (2004—2017), він зруйнувався найдуже, бо не опалювався і ніяк не використовувався». Зараз Простір інноваційних креацій «Палац» доопрацьовує проєкт протиаварійних робіт, щоб максимально запобігти можливим руйнуванням будівлі.

Усередині дослідники виявили рештки поліхромії, алебастрову колону від коминка, склепіння на першому поверсі, але більшість залишків розкоші можуть знайти хіба що археологи. 2024-го вони натрапили на первісний замковий мур завтовшки 2 м, який оточував палац, і дерев'яний настил перед ним.

➤ Археологічні знахідки

«Ми тривалий час не знали, чи були якісь розписи в тій будівлі. Через лущення тиньку сам розкрився один фрагмент на стелі кімнати другого поверху. Вочевидь, це була маленька капличка. Там видно чашу на престолі та двох херувимів унизу. Сусідній фрагмент цього розпису вже зруйнований, пошкоджений грибок і вологою. У радянський час там облаштували вбиральню. Навесні ц. р. реставратори намагатимуться це законсервувати й роби-

ти подальші зондажі», — поділилася Анна Сербін.

Шпиталь кардинально не порушив планувальну структуру палацу. Австрійці намагалися пристосувати будівлю, а обіч зводили нові. У парку проклали прогулянкові доріжки.

У той час уже з'явилися поодинокі фотографії, але їх небагато, адже це був військовий об'єкт. Проте є інші артефакти того періоду. Приміром, керамічні завершення коминів із клеймами австрійських фірм, тафлі з написами над дверима корпусів шпиталю. «Є багато збережених графіті, написів тих вояків, які лежали в шпиталі. Ми знайшли на горіщі дуже багато листів, які писали їм дружини. Це листування описувало тогочасне життя», — зазначила експерт.

Під час проведення комунікацій у будівлі поч. XX ст. побачили, що її фундаменти частково укріплені єврейськими надгробками, імовірно, зі зруйнованого кладовища, на місці якого заклали парк.

➤ Нове призначення

Парадна в'їзна брама XIX ст., оздоблена скульптурами лицарів, і кована металева огорожа — це все, що наразі відреставрували в комплексі. Для пошуку концептуальних рішень, як цю територію можна залучити в життя міста, оголосили відкритий

архітектурний конкурс. На нього подали 54 проєкти із 14 країн світу. Одні фахівці пропонували відбудувати фантом незбудованого палацу, інші — більше працювали з територією, щоб створити публічний громадський простір. На цій основі напрацювали концепцію ревіталізації будівель усього комплексу палацу Потоцьких.

Наприклад, західний флігель часів Потоцьких (сер. XVIII ст.) планують пристосувати під Центр міжкультурного діалогу. За Польщі він був одноповерховим, зі склепіннями, вкритий гонтом, там перебувала варта. Австрійці добудували другий поверх і влаштували інфекційний корпус шпиталю. Аналогічний флігель у протилежному кінці подвір'я маєтку (1780-ті рр.) був кухнею, потім — лікувальним корпусом шпиталю. Тепер у ньому планують зробити представницький готель і неформальний комунаційний простір. А палацовий корпус — як архаб з резиденціями митців і виставковими залами. У частині кімнат відтворять бароковий інтер'єр відповідного історичного періоду. «Уся наша спадщина цінна сама собою, вона є місточком до минулого, тим, що нас поєднує з попередніми поколіннями. Історію неможливо просто вчити на папері. Коли живеш усередині неї, ходиш, контактуєш щоденно, то розумієш, як вся та нематеріальна спадщина виражена в матеріальній. І тому надзвичайно важливо її зберігати, досліджувати та популяризувати», — підсумувала жінка.

Для кількох корпусів напрацьовують проєктну документацію. А частину приміщень комплексу вже використовують. Там працюють музей «Місто і зброя» з мультимедійною експозицією, конгрес-гол, студія звукозапису й аналогова фотолабораторія. Тож туристів запрошують ознайомитися з початком нової історії палацу-шпиталю.

■ Орісія Шиян

Як виглядав інтер'єр хат українських гетьманів та іншої козацької старшини? На це запитання частково можуть дати відповідь у Національному заповіднику «Гетьманська столиця» в Батурині, де серед інших артефактів зібрали колекцію кахлів XVII—XVIII ст. Цю гетьманську столицю знищили 1708 року за наказом російського царя. Тож усі теперішні будівлі в Батурині — відбудовані. Однак на знахідки минулої історії натрапляють не лише професійні археологи, але й пересічні жителі містечка. Команда Ukrainian Heritage Monitoring Lab, яка оцифровує музейні колекції з різних регіонів, показала фото кахлів із Батурина.

У гетьманський період він був провідним центром керамічного виробництва та виготовлення орнаментованих кахлів. Тамтешні вироби виконані у своєрідній манері з оригінальними мотивами. Кахлі в різний час випадково знаходили у Батурині й околицях під час звичайних побутових справ, приміром, будівництва чи навіть городніх робіт. «Отак копаєте собі го-

Кажля з херувимом із замиської резиденції Мазепи

XVII—XVIII ст. ЗНАЙДЕНА В БАТУРИНІ НА ТЕРИТОРІЇ ЛИТОВСЬКОГО ЗАМКУ.

КАЖЛЯ-КОРОНКА XVII—XVIII ст. ЗНАЙДЕНА В БАТУРИНІ НА ТЕРИТОРІЇ ФОРТЕЦІ.

ПОДКОВА XVII—XVIII ст. ЗНАЙДЕНА В БАТУРИНІ НА ТЕРИТОРІЇ ЛИТОВСЬКОГО ЗАМКУ.

КАЖЛЯ-ДЕКОРАТИВНА ДЕТАЛЬ XVII—XVIII ст. ЗНАЙДЕНА В БАТУРИНІ НА ТЕРИТОРІЇ ФОРТЕЦІ.

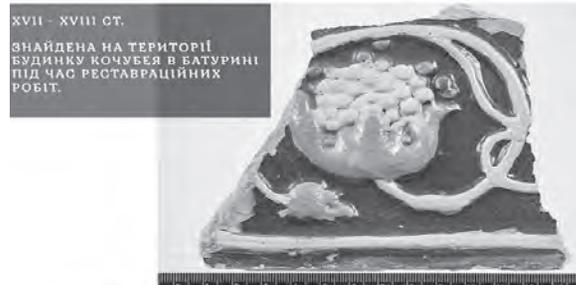
Уламки кахель Батурина

род навесні під бурячки чи картоплю, а знаходите... кахлі XVII ст. Під час оцифрування музейних колекцій наші фахівці дізнались не одну неймовірну історію, і це не лише звичайний життєвий цикл предмета — використання його за призначенням першими власниками, а й процес створення, зміни, переміщення чи по-

шкодження, які стають основою унікальності й цінності експонатів», — розповіли в проекті «НеМо».

Наприклад, на території замиської резиденції Івана Мазепи на Гончарівці в передмісті Батурина знайшли кахлю з херувимом і акантовим листком, поширеним орнаментальним мотивом європейського

Яким був інтер'єр будинків Мазепи та старшини

XVII—XVIII ст. ЗНАЙДЕНА НА ТЕРИТОРІЇ БУДИНКУ КОЧУБЕЯ В БАТУРИНІ ПІД ЧАС РЕСТАВРАЦІЙНИХ РОБІТ.

Кажля з печі Кочубея

бароко XVII—XVIII ст., що символізував життя, відродження, духовну силу, або пальметою (символ життя, перемоги та духовного триумфу. — *Ред.*). Під час реставрації будинку генерального писаря і судді Кочубея виявили кахлю зі зображенням стилізованого граната (символ достатку, родючості, єдності. — *Ред.*).

Коли будували шкільний тир, викопали уламок кахлі XVIII ст. зі зображенням хати. А в Кочубеївському парку знайшли шматок кераміки, схожої на косівську — у зеленому, брунатному й жовтому кольорах. Фахівці зазначають, що доволі рідкісними є зразки з синіми, блакитними, бірюзовими полива-

ми: вони свідчать про складні технологічні прийоми та високий рівень виробництва. «У колекції представлені прості кахлі повсякденного вжитку й високохудожні рельєфні вироби з орнаментальними, геральдичними та бароковими сюжетами. Стилістика більшості кахлів засвідчує творче переосмислення європейських барокових впливів у межах локальної ремісничої традиції. Технологічні характеристики: добір глини, способи формування, характер рельєфу, колористика й типи полив — свідчать про високий рівень професійної майстерності батуринських керамістів», — зазначили фахівці.

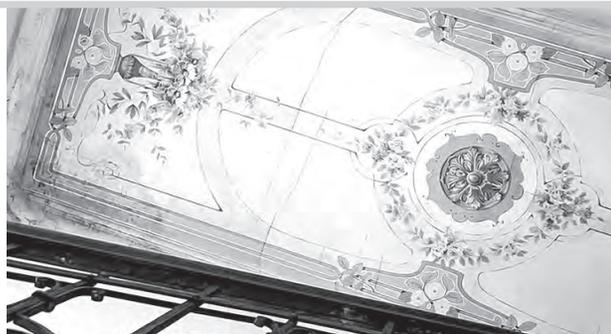
Найпоширеніші сюжети розписів кахлів, знайдених у Батурині: орнаментальні мотиви; рослинні та геометричні композиції; зображення озброєних козаків на конях; птахи, мітичні створіння; іконописні символи, приміром херувими.

Усі ці знахідки зібрали в музейній колекції заповідника. Навіть уламки печей можуть дати уявлення про моду й побут тогочасних мешканців. Колекція кераміки налічує більш ніж 8,5 тис. фрагментів та цілих виробів 353 різновидів кахлів.

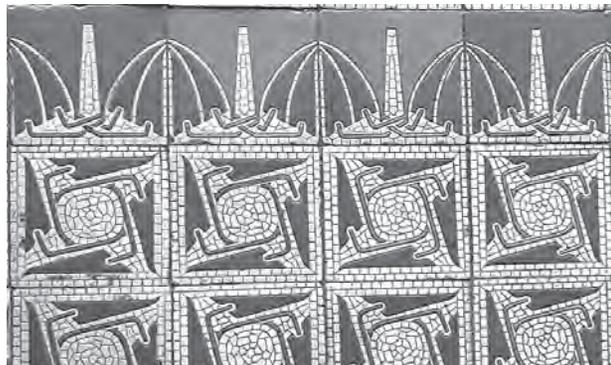
■ Орісія Шиян

Львівські кам'яниці подекуди зберегли оригінальні незнищені розписи не лише квартир, але й загальних просторів. Такою красою можна похвалитися всередині будинку на вул. Кравчука. Там дивом уціліли сецесійні квіткові розписи на сходовій клітці та у вестибулі.

Триповерховий будинок звели в 1906—1907 рр. за проектом архітектора Августа Богхвальського. «Це один з рідкісних збережених прикладів таких розписів у житловій архітектурі Львова. Стеля сходової клітки також розписана в подібній стилістиці, але з більшою композиційною насиченістю: тут додано рослинні та геометричні елементи, що створюють багатший художній декор у стилі ар нуво», — прокоментували фахів-

Розписи прикрашають загальний простір будинку

Плитка на підлозі

Кам'яниця з розкішним квітковим панно на стелі

ці проекту Art Nouveau heritage.

Цей будинок звів інженер Францішек Големба для оренди

квартир. Триповерхова кам'яниця прикрашена сецесійною ліпниною, ковальством та розписами у вестибулі та

Розписи сходової клітки

на сходовій клітці. Це пам'ятка архітектури місцевого значення.

На фасаді є ліпнина з пальмовим листям і

драконами, що повторюються також у кованих сецесійній брамі. На деяких вікнах збереглась автентична столярка з

декорованим акантовим листям.

Живописне панно на стелі містить рослинні мотиви: квіти шипшини, вази з букетами маку й бузку, а в центрі розета обрамлена трояндовим вінком. Розписи вестибуля та сходової клітки у стилі декоративної сецесії гармонійно доповнює плитка на підлозі та бронзові деталі на дверях. «Площини сходових маршів також оздоблені сецесійними розписами, що є єдиним збереженим прикладом такого їхнього розташування у львівській архітектурі. Прямокутне поле обрамлене блідо-зеленими стеблами та листям, що в поєднанні зі стилізованими ніжно-фіолетовими квітами утворює вишуканий сецесійний візерунок на світлому тлі, — наголосила мистецтвознавець Тетяна Казанцева. — Розпис стелі сходової клітки перегукується тематикою та колористикою оздоб з вестибулем».

УПЦ МП провела хресний хід попри заборону

■ Зоряна Яремишин

Близько пів тисячі прихильників Української православної церкви (УПЦ) Московського патріархату (МП) нещодавно провели хресний хід до скиту Ксенії Петербурзької на Буковині. Він розташований у с. Молниці Герцаївської громади та названий на честь святої Російської православної церкви (РЦП). Захід організували напередодні свята Ксенії Петербурзької. Паломники пройшли 15 км і дісталися скиту біля Банченського монастиря.

У поліції повідомили, що вже знайшли організатора акції, на нього склали адміністративний протокол. Правохоронці зазначили, що під час воєнного стану заборонено проводити хресні ходи, згідно з рішенням ради оборони Чернівецької області від 12 серпня 2022 року. «Поліція інформацію про цей хресний хід УПЦ МП зареєструвала в Єдиному обліку заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події. Організатором є місцевий житель. Щодо нього зібрані адміністративні матеріали. Це порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій», — зазначила

Кароліна Маришева, речниця буковинської поліції.

У Чернівецько-Буковинській єпархії Православної церкви України (ПЦУ) розповіли, що в Герцаївській громаді досі є багато прихильників «руського міра», які продовжують ушановувати російських святих. «Жителі цих сіл розуміють, що йде війна. Однак через своїх попів вони вірять, що це все Божа кара, яку наслали на Україну через гріхи українців. Вони не ставлять запитання, чому поклоняються російським святим учас, коли Росія напала на Україну. Там таких ікон, ліків святих багато. Донедавна навіть був храм на честь російського царя Миколи. Ще досі там популярна не лише Ксенія Петербурзька, але й Матрона Московська, якій також моляться. Це все маячки «руського міра», а для батюшок УПЦ МП — лакмусові папірці приналежності до РЦП», — підкреслив Роман Гришук, військовий капелан ПЦУ.

Ксенія Петербурзька, на честь якої названий скит, — жінка дворянського походження, яка жила в Санкт-Петербурзі. Її вважають небесною покровителькою цього міста. Була канонізована до лику російських святих 6 червня 1988-го на Помісному соборі РПЦ.

Святослав зустрівся з папою

■ Олег Дерев'яно

Блаженніший Святослав (Шевчук), глава УГКЦ, зустрівся з Левом XIV. Він розповів понтифіку про ситуацію в Україні. Святійший Отець прийняв гостя в Апостольському палаці Ватикану. На по-

чатку зустрічі Блаженніший подякував папі за солідарність і підтримку України, а також дипломатичні зусилля Святого Престолу на шляху до справедливого й тривалого миру в Україні.

Окрему увагу зосередили на сучасному житті УГКЦ та глобальному вимірі її служіння.

Святослав наголосив, що УГКЦ є помісною, але водночас глобальною Церквою, присутньою на всіх континентах світу. Лев XIV висловив вдячність УГКЦ за її душпастирське служіння в умовах війни та повноцінне функціонування різних церковних структур. «Папа

Д О С Л О В А

Ватикан організував постачання до України 80 електрогенераторів, а також ліків і продуктів харчування. Заклик на підтримку України, озвучений Левом XIV під час загальної аудієнції, утілюється в конкретній благодійній допомозі у відповідь на наслідки бомбардувань, які, як сказав папа, знову почали вражати українську енергетичну інфраструктуру. Виступаючи в залі Павла VI, Святійший Отець також висловив вдячність за численні ініціативи солідарності,

що з'явилися в багатьох єпархіях, особливо у Польщі. Цей заклик тепер утілюється в життя завдяки Дикастерії слу-

жіння милосердя, яка на прохання понтифіка відправила до України три вантажівки з електрогенераторами.

був вражений, що наша Церква опрацювала й активно втілює в життя свій душпастирський план «Зцілення ран війни» і є простором солідарності та єдності, що об'єднує українців в Україні зі світовою українською спільнотою», — прокоментував глава УГКЦ.

Блаженніший обговорив із папою окремі ініціативи УГКЦ щодо взаємодії з громадянським суспільством України та міжнародним співтовариством, а також передав списки полонених, отримані безпосередньо від родин бранців і зниклих безвісти.

Святослав подякував Його Святості за важливу місію в порятунку людських життів, до якої Святій Престол систематично долучається від початку повномасштабної війни в Україні. На завершення аудієнції Блаженніший відновив запрошення понтифіку відвідати Україну та подарував скульптуру італійського скульптора й кардіолога Лучано Капріотті «Голуб миру в час війни».

Мистецький виріб із кераміки зображає ніжного та крихкого голуба, враженого уламком металу від російської ракети, випущеної на Харків. «Ця рана провокує великий біль птахів, але ми бачимо, що він не мертвий, він живий. Це прекрасний символ сучасної зраненої, але живої України», — прокоментував глава УГКЦ.

■ Зоряна Яремишин

У Бережанах Тернопільської області майно комплексу монастиря бернардинів XVIII ст. офіційно передали в користування Українській греко-католицькій церкві (УГКЦ). Храм Пратулинських мучеників і келії монастиря розташовані на території колишньої виправної колонії для неповнолітніх. Раніше вільного доступу до храму не було, а після передачі майна тут проведуть щотижневі служби.

Про передачу комплексу монастиря бернардинів повідомив Тарас Пастух, новий начальник Тернопільської обласної військової адміністрації (ОВА). Він

Бернардинський монастир передали УГКЦ

зазначив, що сакральна споруда повернулася до свого призначення: «Це місце десятиліттями було занедбане, використовувалося не за належністю. Тепер отримало відповідального користувача. Разом із

парафією Пратулинських мучеників м. Бережани Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ дали монастирю шанс на нове життя — як духовному осередку, відкритому для громади та міста».

Будівництво монастиря отців бернардинців розпочалося в 1630-ті рр. з ініціативи Урсули-Зофії Сенявської, невістки Адама Героніма Сенявського, тодішнього власника міста. Споруду поча-

ли будувати під горою Сторожисько майже в центрі Бережан. Роботи завершили 1683-го.

Монастир став занепадати на початку ХХ ст., але все ж діяв до 1939 року. Під час Другої світової війни тут була школа, а відразу після війни — притулок-інтернат для сиріт. З 1950-х рр. до 1983-го в монастирі облаштували спеціальне професійно-технічне училище для важких у вихованні підлітків. З 1983 року у спорудах розташували виховно-трудова колонію для неповнолітніх злочинців, доступ на територію якої був суворо заборонений. Відповідно, у храмі не відправляли служби. Лише у 2000-х рр. у головній церкві почали проводити богослужіння для

вихованців і працівників. 2013-го колонію закрили. Із того часу доступ до монастиря став вільним. Священники УГКЦ взялися проводити там богослужіння для парафіян. Однак до 2026 року майно монастиря належало Бережанській громаді. В'ячеслав Негода, тепер уже колишній начальник Тернопільської ОВА, за зверненням Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ 5 січня ц. р. підписав відповідне розпорядження.

Договір про передачу майна монастиря релігійній громаді Пратулинських мучеників м. Бережани підписали 2 лютого, після чого документи передали під час богослужіння в центральному храмі сакральної споруди.

■ ОРИСЯ ШИЯН

«З апрошую вас усіх на цвинтар!» — жартує Шимон Моджеєвський на відкритті фотовиставки, присвяченої 40-річчю діяльності його громадської організації (ГО) «Товариство Магурич». Вона зареєстрована в Польщі, але добре відома в Україні, адже відновлює надгробки на старих занедбаних кладовищах польсько-українського прикордоння. Багатолітні зусилля «Магурича» можна оцінити десятками мільйонів, але волонтери цієї організації роблять усе безплатно — за підтримки благодійних пожертв, а іноді й грантів. Підсумок багаторічної діяльності налічує понад 100 літніх волонтерських таборів, 1,2 тис. учасників, 157 цвинтарів і 3,2 тис. відреставрованих об'єктів у чотирьох країнах. Із них 2,2 тис. — це надгробки на могилах українців у Польщі.

➤ Ніколи не відступай

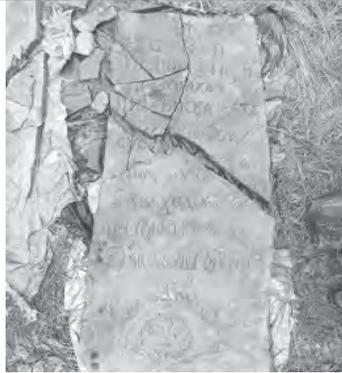
Шимон Моджеєвський — поляк, який живе на Лемківщині, у с. Новиці, у якому народився Богдан-Ігор Антонич. Назва ГО походить від гори Магура, звідки місцеві каменярі брали матеріал для виробництва пам'ятників.

У 17 років Шимон потрапив на український цвинтар у бойківському с. Береги Горішні в Польщі й звернув увагу на старий повалений надгробок. Знаючи зі школи російську, яку вивчали в комуністичній Польщі, прочитав кириличний напис: «Тут спочиває Гриць Бухвак. Прожив 79 літ. Тот камінь я, Гриць Бухвак, зробив своїми руками». Тоді Шимону це здалося чимось надзвичайним: робити собі заживо цвинтарний надгробок. «Але я подумав, що це погано, що ці пам'ятники лежать, і щось із цього треба робити. Тепер вважаю, що продовжив справу Гриця Бухвака. Він — каменяр-самоук, і я теж».

«Магурич» відновив багато занедбаних цвинтарів на територіях, де до 1945 року масово проживали українці. Соломія Риботицька, голова товариства «Над-

Підписаний хрест у Підкамені

Надгробок лемкині Анни Щавінської

Хрест 1668 року з Поділля

«Пам'ять не має національності»

Могила каменяря Гриця Бухвака

сяння», зазначила, що до початку діяльності «Магурича» українські цвинтарі в Польщі були закинуті та зарослі чагарниками: «Цвинтар у Мацьковичах був порослий лісом, а після табору «Магурича» вже було видно надгробки. Тепер територію обгородили і є де помолитися нащадкам виселених українців». «Пам'ять дуже коротка. А цвинтарі для мене — це такий носій пам'яті. Але пам'ять не має національності», — пояснив свою мотивацію в порядкуклавовища Шимон Моджеєвський.

Щороку влітку «Магурич» збирає волонтерський табір, учасники якого відновлюють старі пам'ятники на могилах українських кладовищ у Польщі та польських і мішаних — в Україні. Упорядковують також єврейські мацеви та німецькі надгробки. Наприклад, торік у Помор'янні удалося встановити, що три найдавніші знайдені надгробки належать чеху Францішку Сварбі, українцю Андрію Левицькому та поляку Томашу (1804—1807). «У нас удома ніколи не робили різниці між націями. Немає значення — поляк, українець, єврей чи німець. Аби не москаль. Батько моєї мами народився в Києві, але він поляк. Його вислали на сім років на Сибір, а коли повернувся, то виглядав, як хлопці, що вийшли з Маріуполя», — поділився Шимон.

Тарас Чолій, співзасновник ГО «Незнамому воякови», відзначив, що мертвих не можна ділити за національністю:

Шимона Моджеєвського розчулила відзнака

«Навіть вороги лежать у нашій землі, але ми ставимося до їхніх могил із певною повагою, як цивілізований європейський народ. Ми ж не варвари». Шимон Моджеєвський сказав схожі слова: «На одному цвинтарі ми відновили могили римо-католицького і греко-католицького священників. Уважаю, що вони можуть співіснувати не лише на цвинтарі».

Орест Малиць, директор Львівського музею історії релігії, назвав засновника ГО «Магурич» дуже скромним чоловіком. Шимон Моджеєвський розчулився від почесної відзнаки Львівської обласної ради «30 років незалежності України», яку йому вручив Святослав Шеремета із вдячністю за поєднання двох народів.

До речі, назва фотовиставки — Nuncquam Retorsum («Ніколи не відступай» латиною) — це напис на футболці 93-ї бригади Збройних сил України. Її Шимону подарував український військовий, яким «Магурич» активно допомагає від початку війни. «Перше, що хотів би сказати: «Слава Україні!» і подякувати захисникам», — наголосив гість. Такі ініціативи поляків демонструють справжні щирі стосунки між сусідніми державами, попри складну історію і божевільні заяви сучасних політиків.

«Для мене «Магурич» цінний тим, що не поділяє пам'ять на свою і чужу. Він дбає про локальну пам'ять і регіональну спадщину», — прокоментував Марек

Радзівон, генеральний консул Польщі у Львові.

➤ Найстаріші — із XVII ст.

Шимон Моджеєвський розповів про цікаві пам'ятники, відновлені за всі роки діяльності «Магурича». Деякі з них довелося буквально викопувати із землі. Не все волонтерам удавалося відразу — досвід прийшов за роки праці.

На другий рік таборів вони викопали із землі старий надгробок, розламаний на 250 уламків. «Тоді ми не знали, що з ним робити, і закопали назад. Але через п'ять літ повернулися і відновили. Він не має хреста, не має напису, але цілий», — пригадує Шимон.

Два найстаріші надгробки, які доводилося відновлювати «Магуричу», — українські. Один із них поставили Феронії з Дубравських Орлицької (1644) у Польщі, другий — на Поділлі. У с. Тимкові Хмельницької області на старому кладовищі відкопали вісім так званих козацьких хрестів. Найстаріший із них мав такий напис: «Сей хрест поставив раб Божий Прокоп отцеві своєму Федорові Белашенкові року 1668». Ще 18 «козацьких» хрестів стоять у Підкамені, і лише один із них містить напис — «Яцько 1703 рік».

Найстаріший лемківський надгробок, знайдений волонтерами, — 1805-го на могилі дружини священника біля православної церкви с. Воловця. Він розпався на 62 уламки і мав такий напис: «Тут Анна з роду Парильовських Щавінська померла 1

Філіп Моджеєвський

серпня 1805 року зі сходом сонця, просить про «Отче наш» і «Богородице Діво». 1805».

У Шаргороді на Поділлі «Магурич» працював по тижню на одному з трьох кладовищ — українському, польському та єврейському. Куди їхати і який цвинтар упорядковувати, волонтери вибирають довільно. Куди їх запрошують, інші місця обирають після своїх мандрівок. Ключовий критерій вибору: цвинтар закинутий і ніхто ним не опікується.

Шимон Моджеєвський відмітив, що польські кладовища в Україні в доволі гарному стані збережені. Відновлювати їх допомагають також українські волонтери. Він спростував окремі закиди своїх земляків, що польську пам'ять зумисне нищать в Україні. «Усі ці національні упередження — у голові. Коли доходить до справи, з'ясовується, що можна разом злагоджено працювати», — запевнив волонтер.

Його брат Філіп Моджеєвський, який теж уже давно працює з «Магуричем», підтримує цю думку: «Наші волонтери настільки відкриті, демократичні й мислять гуманістично, що в нас зовсім не виникає політичних дискусій».

Упродовж року Філіп навчає красного письменства і редагує книжки, зокрема, перекладає польською Юрія Андруховича, Тараса Прохаська, Володимира Вакулєнка. Також готує тексти для щорічних календарів «Магурича». А влітку долучається до ініціативи брата Шимона, вони разом їздять

на табори вже близько 30 років.

➤ Підсумки 2025 року

Філіп Моджеєвський розказав про підсумки останнього табору 2025 року. Минулого літа волонтери працювали на цвинтарях с. Помор'яни, де надгробки відновлюють із 2019-го, та вже вп'яте приїхали в с. Заклад біля Миколаєва. До 1939 року там працював благодійний заклад графа Скарбека для сиріт та убогих. Звідси й назва села.

На цвинтарі Закладу здебільшого поховані працівники й утриманці цієї соціальної інституції. Серед них теж є представники різних націй. Тут покояться останки учасників польського січневого та варшавського повстань, українець Іван зі Стільська, який працював у закладі для сиріт та убогих. А ще там є руїни могили капелана, греко-католицького священника Емільяна Поця з Підляшшя, який у сиротинці викладав руську мову та релігію, і його дружини Вікторії.

Більшість пам'ятників утратила інскрипційні таблиці, тому часом складно з'ясувати, кому вони належать. «Спершу там стояв один надгробок, тепер їх уже кількадесят», — поділився Філіп і показав фото, як волонтери використовують давні інженерні рішення: ставлять триногу, щоб підняти важкі кам'яні брили пам'ятників за допомогою римського блока.

Шимон підкреслив, що спадщина українських каменярів маловивчена. Багато пам'ятників на українських кладовищах Надсяння виготовили майстри зі с. Старе Брусно. Його вже немає на мапі Польщі. Але тамтешня каменярська школа була дуже знаною. Найвідоміший скульптор із Брусна — Григорій Кузневич. Виселений 1945-го останній майстер Старого Брусна Антін Любицький помер у Львові, а похований у Зіболюках.

Інша відома каменярська школа працювала в Демні біля того ж Закладу Стрийського району. Імовірно, саме ці майстри ставили більшість пам'ятників в околицях. Пам'ять про них, як і про тих, кому робили надгробки, живе доти, доки стоять ці кам'яні витвори мистецтва.

■ ПЕТРО ЙОСИП

Із 6 по 22 лютого ц. р. в Мілані та Кортіні (Італія) відбулися XXV зимові Олімпійські ігри. Перше місце на них здобула Норвегія: 40 медалей (18 золотих, 11 срібних і 11 бронзових). Друге місце — за США: 32 медалі (11 золотих, 12 срібних і дев'ять бронзових). Канада посіла 11-те місце: 20 медалей (п'ять золотих, шість срібних і дев'ять бронзових). Загалом розіграли 245 комплектів медалей. Цікаво, що переможцям вручали найдорожчі в історії Ігор нагороди. Через зростання спотової ціни на золото та срібло медаль найвищого ґатунку на Олімпійських іграх 2026-го коштувала вдвічі більше, ніж відповідна нагорода на літній Олімпіаді в Парижі (Франція) два роки тому. Собівартість золоті медалі оцінили в 2,3 тис. USD, а срібної — 1,4 тис. USD. Водночас бронзові медалі виготовляють із міді, вони мають загальну вагу 420 г, а теперішня їхня вартість — усього 5,6 USD.

Україна продемонструвала один із найгірших результатів за всю історію участі в Олімпіадах, залишившись без медалей і навіть без жодного місця в чільних п'ятірках. Попередні рази без медалей закінчили змагання 2002-го та 2010 року, але тоді Україна хоча б мала п'ять місця, а цього разу — щонайбільше шоста позиція: у командному фристайлі та в естафеті зі санного спорту. Нагадаємо, що на двох попередніх зимових Олімпіадах збірна України виграла по одній медаль — фристайліст Олександр Абраменко здобув золото у Пхенчхані-2018 і срібло в Пекіні-2022.

Росіяни ж виступали під «нейтральним прапором», здобувши всього одну срібну медаль. Вочевидь, тому Москва як помсту здійснила кібератаки на об'єкти цих Олімпійських ігор. Також під атаку потрапили італійські посольства. За словами Антоніо Таяні, міністра закордонних справ Італії, усі атаки були оперативні та не спричинили суттєвих збоїв у роботі дипломатичних представництв чи об'єктів Олімпіади. Відповідаль-

Владислав Гераскевич

Ще одна Олімпіада закінчилася

Українці медалей не здобули, проте на змаганнях відзначилися

ність за кібератаку взяла на себе гакерська група Noname057, яку пов'язують із Кремлем.

Крім того, біля міста Болоньї зафіксували серію диверсій на залізничній інфраструктурі, що спричинило значні збої в русі потягів протягом ж дня зимових Олімпійських ігор. За даними Міністерства транспорту Італії, це було навмисне пошкодження об'єктів залізниці. Поліція підтвердила три окремі інциденти в різних локаціях, унаслідок яких затримки потягів сягали до 2,5 години.

Попри не надто вдалі виступи українців, вони таки гучно лунали на заходах. Почалося все зі скандалу.

Табличку збірної України на церемонії

П Р Я М А М О В А

Андрій Котенський, керівник інформаційної агенції «Львівський портал»:

— На тлі мирних переговорів РФ укотре продемонструвала, що має в носі заклик до олімпійського перемир'я. Російські ракети вбивали українських спортсменів під час Олімпіади в Пекіні-2022 та Парижі-2024. Відкриття зимових Ігор у Мілані та Кортіні д'Ампеццо 2026-го теж супроводжувалося вбивствами мирного населення та

відкриття зимових Олімпійських ігор у Мілані несла... росіянка Анастасія Кучерова. Організатори заповнили, що розподіл країн між волонтерами був випадковий, але коли хореограф запитав претендентку про вподобання, та обрала Україну. У Міністерстві закордонних справ заявили: «Той факт, що Міжнародний олімпійський комітет (МОК) обрав росіянку для того, щоб нести табличку з назвою України, — огидний». «Це виходить за межі будь-якої людської моралі та будь-яких принципів. Чесно кажучи, мені складно це навіть описати словами», — наголосив Георгій Тихий, речник відомства.

Ба більше, МОК виставив на продаж в офі-

ційній онлайн-крамниці футболки зі зображенням Олімпійських ігор 1936 року, які відбулися в нацистській Німеччині, а також російських Олімпійських ігор, які провели 2014-го в Сочі, безпосередньо перед початком окупації Російською Федерацією (РФ) українського Криму. Нагадаємо також, що масована збройна агресія РФ проти України розпочалася одразу ж після закінчення зимової Олімпіади в Китаї 2022 року, який нині сприяє Москві у веденні безжальної війни.

Та на цьому цукрування українців не закінчилися. Владислав Гераскевич, 27-річний скелетоніст, виступив на кваліфікації в шоломі зі світлинами спортсменів, яких убили росіяни.

рашисти активно повертають своїх представників до участі в міжнародних змаганнях, повторюючи цинічну тезу, що «спорт поза політикою». Це особливо цинічно, коли на Олімпійському стадіоні створюють голуба миру під сяйво тисяч софитів, а в той час російські солдати випускають по Україні чергову тисячу снарядів. І навіть зараз, коли пишу ці рядки, у моему місті лунають сирени, що сповіщають про загрозу з неба від російських ракет.

Тут же йому заборонили одягати цей шолом на офіційні змагання. Таке рішення Тошіо Цирюнага, представник МОК, відповідальний за комунікацію між спортсменами, національними комітетами та МОК, пояснив «політичною складовою», що нібито недоречно під час спортивних змагань. Цікаво, що італійський сноубордист виступав із російським прапором на шоломі, що прямо заборонено в правилах МОК, але на це не було жодної реакції.

На ситуацію відреагував президент України. «Ця правда не може бути незручною, недоречною чи називатися «політичною акцією на спортивних змаганнях». Це нагадування всьому світу про те, що таке сучасна Росія», — заявив він. Своєю чергою Верховна Рада України направила звернення до МОК на підтримку скелетоніста Владислава Гераскевича. Зокрема, парламент вимагав дозволити всім спортсменам використовувати символіку вшанування жертв російської агресії та заборонити участь у змаганнях російським і білоруським спортсменам.

З огляду на реакцію Марк Адамс, пресаташе МОК, сказав, що Гераскевичу дозволяють одягати чорну пов'язку, проте шолом нібито суперечить правилам, установленим організацією на час Олімпіади-2026. На що відгукнувся Домінік Гашек, переможець зимової Олімпіади 1998-го в Нагано (Японія). Він підкреслив, що Гераскевич не порушив жодних правил проведення Олімпіади, а лише хотів ушанувати пам'ять українців, які стали жертвами російської армії. А також наголосив, що поряд із цим у МОК допустили 14 атлетів з РФ до Олімпіади в Мілані, що є рекламою війни.

Проте українець не послухався і наперекір рішення МОК вийшов виступати в «шоломі пам'яті». «Цей шолом заслуговує бути тут, на Олімпійських іграх. Світ має бачити наших спортсменів. Я не вважаю, що ми порушуємо якісь правила МОК, і переконаний, що маємо право виступати з цим шоломом», — заявив він.

Тоді МОК дискваліфікував українця. А Спор-

Г О П - Л Я

На зимовій Олімпіаді в Італії стався курйозний випадок. Під час змагань зі спалому на гірськолижний узвіз вискочив пес, який пройшов увесь шлях, ні разу не будучи спійманим. Відео розповсюдили в соціальних мережах. Поки працівники намагалися впіймати собаку, режисер трансляції змінював камери та плани, аби краще показати глядачам кудлатого «спортсмена».

тивний арбітражний суд відхилив позов Владислава проти Міжнародного олімпійського комітету. «Ми заплатили ціну за нашу гідність. Я відстоював інтереси України та пам'ять про спортсменів, — констатував у відповідь Гераскевич. — Досі вважаю, що ми не порушили жодних правил і я мав повне право виступати в цьому шоломі на рівні з іншими спортсменами, які вчиняли подібне в попередні дні на цих Олімпійських іграх».

Андрій Сибіга, міністр закордонних справ України, подякував спортсмену за його позицію та розкритикував рішення МОК: «Шолом пам'яті» не може бути заборонений; немає нічого політичного у відданні пошани українським спортсменам, убитим Росією». А Володимир Зеленський нагородив скелетоніста орденом Свободи. Водночас Рінат Ахметов, президент футбольного клубу «Шахтар», виділив Владиславу 10 млн грн — суму, що дорівнює винагороді за дві олімпійські золоті медалі. Урешті-решт МОК повернув акредитацію Владиславу Гераскевичу на Олімпіаду-2026, та бруд зі себе цим не змив.

Гераскевич був не єдиним, хто підпав під обмеження. Фристайлістці Катерині Коцар заборонили залишити напис Be brave like Ukrainians. А 26-річному шорттрекісту Олегу Гандею заборонили виступати в шоломі з... цитатою української письменниці Ліни Костенко: «Там, де героїзм, немає остаточної поразки». Це також назвали «політичним гаслом». «Це просто мотиваційні слова для мене, для моєї команди та країни. Чому ні? Та не можна, бо це «політично» і це «пропаганда», — обурився він.

Як захиститися від грипу та ГРВІ

Про зміцнення імунітету розповідає лікар Михайло Фультмес

Зима в Нью-Йорку така різна. З одного боку — казка: пухнастий сніг, ковзанки, мерехтливі вогники. А з другого — закриті приміщення, переповнений транспорт і постійні контакти з людьми. Щороку місто переживає сезонний спалах ГРВІ, але наслідки для всіх різні. Як пояснює д-р Михайло Фультмес, справа не лише у вірусах, а й насамперед у стані імунної системи та ресурсі організму.

➤ Імунітет — це система, а не «кнопка»

Імунна система — це складна мережа про-

цесів: гормональний фон, обмін речовин, нервова система та психоемоційний стан. Коли система працює злагоджено, людина може контактувати з вірусами й не занедужати. Коли організм виснажений — перебіг хвороби може бути важким.

П'ять основ здоров'я:

1. Психоемоційний баланс — хронічний стрес пригнічує імунітет.

2. Гормональний фон — щитоподібна залоза, кортизол, мелатонін, вітамін D.

3. Харчування та вода — мінімум ультраперероблених продуктів, достатня кількість чистої води.

4. Рух і свіже повітря — мікроциркуляція залежить від роботи м'язів.

5. Мінімізація токсинів — зменшення впливу хімічних і запальних факторів.

➤ Підтримка щитоподібної залози

Йод (150—250 мкг/день з їжі), **селен** (2—3 бразильські горіхи), **цинк** (яловичина, насіння гарбуза).

Вимірювання ранкової температури тіла допомагає оцінити метаболізм.

Вітамін D. Особливо важливий для жителів північних регіонів. Рекомендовано контролювати рівень і підтри-

DR. FULMES
HEALTH INSTITUTE

мувати його разом із **вітаміном K2.**

Прополіс. Натуральна підтримка імунітету. Можна додавати до меду спиртовий або водний розчин.

Сон. Не менше як шість годин на добу. Сон — це активний процес відновлення імунної системи.

➤ Підхід клініки

Клініка Dr. Fulmes Health Institute пропонує індивідуальні програми підтримки: аналізи крові, внутрішньовенні інфузії (вітамін С, B12, магній, глутатіон, NAD), озонотерапію та інші методи підтримки енергетичного обміну.

➤ Якщо ви вже захворіли

Відпочинок, сон, достатня кількість рідини, легка їжа, бульйони. Вітамін С у підвищених дозах. Не переносити хворобу «на ногах».

Текст має ознайомлювальний характер і не є медичною консультацією.

■ ВІРА ХМЕЛЬНИЦЬКА

Звичайна гаряча ванна може стати повноцінною медичною процедурою, проте оздоровчий ефект відчують не всі. Науковці розглядають занурення у воду як метод пасивної теплової терапії — практику, що століттями існувала в римських термах, японських онсенах і турецьких хамамах.

Суть методу полягає у тривалому перебуванні у воді, прогрітій до 39—40 градусів за Цельсієм. Саме такий температурний режим, згідно з висновками вчених, здатний суттєво знижувати артеріальний тиск. Зазвичай температура води у ванні від

Несподіваний вплив гарячої води на організм

33 до 37 градусів за Цельсієм. Проте важливо бути обережними з вищими температурами (понад 40), оскільки це може призвести до перегріву організму.

Для того, щоби безпечно практикувати занурення в гарячу воду, деякі стратегії передбачають поступовий вихід із ванни, період відновлення сидячи після виходу з ванни перед тим, як підвестися, тримання кінцівок подалі від води та забезпечення достатньої гідратації перед зануренням.

Щоб використовувати цей метод у повсякденному житті, до-

слідники рекомендують використовувати воду з температурою від 39 до 40 градусів за Цельсієм та перебувати в ній близько 30 хвилин. Після цього варто дотримуватися згаданих правил.

Як зазначають учені, прийняття гарячої ванни може миттєво знизити артеріальний тиск завдяки розширенню судин. 15—30 хвилин такої процедури можуть дати вражаючий результат — падіння показників до 60 мм рт. ст. Найстабільніший ефект спостерігається в літніх людей, які вже лікують гіпертонію, тоді як у молоді зміни мінімальні.

Крім серцево-судинних переваг, теплотерапія покращує якість сну, знімає стрес та зміцнює нервову систему. Фахівці зауважують, що для людей із кров'яним тиском від 130/80 мм рт. ст. навіть незначне зниження показників, на десять пунктів, зменшує ризик серцевих патологій на 20 %. Гаряча ванна діє подібно до легких фізичних тренувань: підвищення температури тіла запускає цілу низку корисних фізіологічних реакцій. Науковці називають таку терапію перспективним доповненням до основного лікування, та вони наголошують, що дослідження мають лише спостережний характер і потребують додаткових доказів.

Яку рибу їсти для покращення пам'яті?

■ НАТАЛІЯ МАГДИК

Для людей, старших за 50 років, важливе правильне харчування, щоби підтримувати роботу мозку й пам'яті. Дієтологи радять додавати до раціону рибу певних сортів, зокрема лосось, оскільки він містить білок, омега-3 жирні кислоти та вітамін D — три ключові речовини для підтримки здорового старіння.

Лосось підтримує м'язову масу, серцево-судинну систему та когнітивні функції. Омега-3 кислоти допомагають зберегти структуру мозкових клітин, покращують комунікацію між нейронами та зменшують запалення, що сприяє збереженню пам'яті й уваги. Дослідження демонструють, що регулярне споживання жирної риби знижує ризик когнітивного спаду в літніх людей. Із віком організм утрачає м'язову масу — близько 5—10 % за десятиліття після 50 років. Лосось містить близько 20 г білка на 85 г порції, що допомагає зберегти силу та метаболізм.

Регулярне споживання риби також

підтримує серцево-судинну систему: омега-3 кислоти покращують рівень холестерину та зменшують запальні процеси, а дві порції риби на тиждень асоціюються зі зниженням ризику серцевих захворювань.

Крім того, лосось допомагає регулювати рівень цукру в крові, підтримує енергію та зміцнює імунітет завдяки високому вмісту білка, омега-3 і вітаміну D. Ця речовина важлива для здоров'я кісток і серця, а її дефіцит характерний для близько 20 % людей, старших за 50 років.

Під час купівлі дієтологи радять обирати свіжий, заморожений, консервованій або копчений лосось. Світлий рожевий або оранжевий колір філе свідчить про свіжість продукту. Заморожений і консервованій лосось — також зручні та доступні варіанти.

Способи приготування: запікання, смаження з олією, маринування, додавання в салати, страви з круп або на канапки. Регулярне залучення лосося до раціону після 50 років допомагає підтримувати енергію, здоров'я серця, мозку, м'язів і кісток та уповільнює вікові зміни організму.

Роботи Бенксі продають задля українських медиків

■ ЗОРЯНА ПАВЛЮК

Вабатстві Грімберген (Бельгія) о. Карел, місцевий священник, організував благодійний продаж лімітованої продукції робіт британського вуличного художника Бенксі для збирання коштів на допомогу медичним працівникам з України. Про це повідомило Посольство України в Брюсселі.

З нагоди старту триденної виставки і презентації робіт Бенксі, зокрема його муралів в

Україні, відбулася пресконференція за участю Ярослава Мельника, посла України в Бельгії. «Ініціативу організувала організація Actie Pater Karel із метою збирання коштів на карети швидкої допомоги та

медичне обладнання для України. Усі гроші спрямують на підтримку українських медичних працівників і порятунок життів під час російської воєнної агресії проти України», — поділилися українські дипломати.

На заході були присутні: Барт Лареманс, мер Грімбергена; Люк Якобс, посол Бельгії в Україні; представники духовенства; громадськість і місцеві засоби масової інформації.

Посол України наголосив, що солідарність, підкріплена конкретними діями, має особливе значення для України, а інструментом відчутної підтримки, оскільки такі ініціативи перетворюються на додаткові можливості для захисту життя та здоров'я українців.

■ Андрій Козловський

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації (РФ) до України 2022 року принесло багато істотних змін на поле бою і стало полігоном для випробування нових технологій. Особливо багато уваги приділялося дронам, але не лише вони відіграють нині ключову роль. Штучний інтелект (ШІ) застосовують у багатьох сферах, посилюючи оборонні зусилля України. Марк Міллі, голова Об'єднаного комітету начальників штабів Армії США, назвав використання сучасних технологій в Україні найзначнішою зміною в характері війни в історії.

Александр Карп, керівник технологічної компанії Palantir Technologies, був одним із перших, хто особисто зустрівся із президентом України після повномасштабного вторгнення РФ. Це було не випадково, оскільки Palantir пропонує аналіз великих обсягів даних із використанням ШІ, що можна було б застосувати, аби допомогти Україні захиститися від російського вторгнення. Компанія тісно співпрацює з Міністерством оборони США та розвідувальним співтовариством.

Дрони й аналіз великих масивів даних за допомогою ШІ допомагають й допомагають Україні в обороні. Однак ще до повномасштабної інвазії Україна вжила заходів для ефективного використання технологій. 2020 року було створено Експертний комітет із розвитку ШІ, який через рік опублікував стратегію його впровадження та інтеграції у військово-промисловий комплекс. Уже тоді міжнародні корпорації, як-от Amazon, Google чи Samsung, бачили в Україні одного з лідерів у впровадженні цих рішень. ШІ до 2022 року — це не тільки теорія і стратегічні документи, а й практичне використання організаціями, які борються з російською дезінформацією, для виявлення бот-мереж або боротьби з нарративами, які шкодять репутації України. Були створені такі інструменти, як Kgoruva (допомагає оцінювати ситуацію на театрі бойових дій та формувати обізнаність)

Сучасні безпілотні авіаційні системи та боротьба з ними. Візуалізація створена за допомогою програми ШІ Gemini Generated Image

Штучний інтелект ЗМІНЮЄ ВІЙНУ

або GIS Arta (покращує дії артилерії). Використання рішень на основі ШІ ґрунтувалося на децентралізованій мережі організацій, які в момент повномасштабної агресії пропонували допомогу у впровадженні сучасних технологій.

➤ «Розумні» дрони

Одним зі символів війни в Україні є масове використання дронів, які служать для розвідки, транспортування, а передусім для знищення живої сили і транспортних засобів ворога. У їхній діяльності важливу роль відіграє саме ШІ, що дає змогу розпізнавати й класифікувати танки, шанці, дороги, берегові лінії чи перешкоди в комунікації, що покращує тактичну ситуацію українських військ. Ефективність розвідки є дуже високою — від 80 до 100 %, що дає змогу практично миттєво надсилати достеменну інформацію до командування. Дані, зібрані сотнями безпілотних літальних апаратів (БПЛА), надходять на українську платформу управління полем бою в режимі реального часу DELTA. Упродовж кількох секунд цілі автоматично позначають і ставлять у чергу на перевірку, а їхні координати надходять до артилерії.

Згідно з доповіддю Центру стратегічних і міжнародних досліджень, передача бортовим комп'ютерам завдань, пов'язаних із навігацією та наведенням, може значно поліпшити точність озброєних дронів. У деяких випадках застосовують механізм перехоплення контролю на кінцевій фазі лету, тобто на відстані від 100 до 1000 м, після вибору цілі людиною. Це підвищує ефективність ударів

і одночасно зменшує ризик схибити, що виникає через надмірну втому, слабку підготовку, страх оператора або спроби перешкоджання з боку супротивника.

Крім того, завдяки системам, що використовують ШІ, дешеві дрони, які перевозять вибухові матеріали, можуть відстежувати й досягати цілей у районах, захищених системами радіоелектронної боротьби, що заглушають навідний сигнал. Це призводить до розриву зв'язку з дроном, який обслуговує людина, а відтак і до втрати машини.

Водночас надмірна залежність від автономних рішень несе ризик зниження пильності операторів дронів, які іноді надто довіряють технології. Алгоритми ШІ схильні до помилок сприйняття — їх можуть збити з пантелику дерева і навіть калюжі — тому необхідна допомога людини.

Українці використовують доступне програмне забезпечення open source і навчають ШІ на даних із фронту, доступних у реальному часі, а потім оснащують ним БПЛА. Такий підхід може збільшити ефективність влучань навіть у три-чотири рази. Своєю чергою автономна навігація підвищує імовірність виявлення та нейтралізації цілі з 10—20 % до навіть 80 %, що приводить до менших витрат дронів. Хоча зараз БПЛА, які використовують ШІ, відносно небагато (на початку 2025-го їхня кількість становила близько 0,5 % українського безпілотного арсеналу), та на 2026 рік є мета збільшити цей показник до 50 %.

Найвідомішим випадком використання

ШІ для підтримки атак дронів була операція «Павутина», проведена 1 червня 2025-го. У межах цієї сміливої атакувальної операції було знищено й пошкоджено багато російських літаків. ШІ було навчено пильно ідентифікувати цілі та влучати в їхні найуразливіші місця.

➤ Автономна зброя

Ярослав Ажнюк із компанії The Fourth Law пояснює, що кінцевою метою є повна автономність дронів. Солдат повинен натиснути кнопку на смартфоні, а дрон, підтриманий ШІ, зробить усе інше: знайде ціль, скине вибуховий заряд, оцінить руйнації і повернеться на базу. Це не вимагатиме від солдатів навичок пілотування. Такі системи можуть виявитися ключовими в боротьбі з російськими дронами, які атакують українські міста. На думку експерта, автономні машини зможуть виявити ворога швидше, ніж це зробить людина. Наразі таких рішень іще не існує, але не можна відкидати, що вони з'являться на полі бою наприкінці 2026 року. Однак українці обережно ставляться до розробки таких оборонних систем, побоюючись, що ШІ може не відрізнити російського солдата від українського, оскільки обидва можуть бути одягнені в таку ж уніформу. Тож у таких системах, як дистанційно керовані кулемети, де ШІ відповідає за виявлення та відстеження людей, рішення про відкриття вогню залишається за людиною. Автоматична стрільба наразі не дозволена, хоча в майбутньому такий сценарій не можна відкидати.

Інформація має ключове значення на сучасному полі бою, і сторона, здатна швидше обробляти й аналізувати дані, отримує перевагу, тому, коли генеральний директор Palantira запропонував продукти своєї компанії українському уряду, той не вагався. Програмне забезпечення на основі ШІ використовують для аналізу супутникових знімків, даних із відкритих джерел, зображень із БПЛА та звітів від солдатів. Воно також корисне для збирання інформації про скоєні воєнні злочини або навіть про розташування міських полів. Крім того, продукти Palantira дають змогу збирати інформацію про осіб, які втекли з територій, окупованих РФ, і навіть боротися з корупцією.

Збройні сили України щомісяця отримують понад 50 тис. різноманітних відео, і без допомоги ШІ аналізувати їх було б дуже складно, якщо не неможливо. ШІ допомагає швидко наносити позиції супротивника на мапи й ідентифікувати цілі, що сприяє ефективнішому стратегічному плануванню та кращому використанню обмежених ресурсів української армії, а в кінцевому підсумку — порятунку життів солдатів.

Україна також звернулася до технології розпізнавання обличчя американської компанії Clearview, використовуючи її для ідентифікації російських солдатів. Цей інструмент виявився надзвичайно ефективним, оскільки допомагає отримати інформацію про імена, прізвища, місця проживання та профілі в соціальних мережах ворожих солдатів. Важливо, що навіть завдання нечіткого або підгорілого фото давало бажаний результат. Ще одним його застосуванням є ідентифікація українських дітей, яких викрали росіяни.

➤ Загрози

Проте не лише Україна, а й Росія застосовує ШІ на полі бою. Дрони, які використовують російські війська, застосовують цю технологію для наведення на ціль у разі перешкод у зв'язку, а також обмінюються даними між собою без участі оператора. ШІ допомагає російським дронам

Д О С Л О В А

Нещодавно в Іспанії відбувся саміт щодо використання ШІ у військових цілях. Однак декларацію щодо принципів застосування підписали лише 35 із 85 країн, які взяли участь у саміті. До числа основних підписантів приєдналися Канада, Німеччина, Франція, Велика Британія, Нідерланди, Південна Корея та Україна. США і Китай підписати декларацію відмовилися.

відстежувати місцевість і розпізнавати цілі. Його також використовують для підтримки інформаційних операцій та аналізу даних. Досвід використання ШІ російською стороною, без сумніву, є викликом для західних країн, які мусять адаптуватися до цих змін. З огляду на тісну співпрацю РФ із Китаєм, Іраном та Північною Кореєю, можна припустити, що Москва бере участь в обміні технологіями й ділиться досвідом, набутим в Україні.

Не можна також забувати про роль приватних компаній, які зі самого початку розкладають Україну як полігон для випробування технологій, що ґрунтуються на ШІ. Комерційний характер цих суб'єктів викликає питання про те, кому в майбутньому вони запропонують технології, розроблені на основі досвіду війни в Україні, та як їх використовуватимуть.

На форумі Організації Об'єднаних Націй про війну, що підживлюється перегонами навколо ШІ і дронів технологій, Володимир Зеленський попередив, що війна в Україні є полігоном для випробування багатьох сучасних технологій. З огляду на те, що світ стає дедалі небезпечнішим, а кількість гарячих точок зростає, природним наслідком буде використання досвіду України в інших збройних конфліктах. Захід повинен підготуватися до такого сценарію, тісно співпрацюючи з українською стороною та набуваючи знань і досвіду в застосуванні ШІ, що дасть змогу адаптувати власні збройні сили. Додатковою загрозою для міжнародної безпеки є можливість використання повністю автономних бойових систем, які ухвалюватимуть рішення про відкриття вогню без участі людини.

Гороскоп

➤ Овен (21.03—20.04)

Треба звернути увагу на імпульсивні рішення. Ситуація може підштовхнути вас діяти швидко, не залишаючи часу на роздуми. Парам корисно обговорити плани й очікування на майбутнє, інакше не уникнути незабаром сварок і серйозних скандалів на порожньому місці. Неодруженим краще звернути увагу у своєму оточенні на того, із ким не потрібно вдавати когось іншого.

➤ Телець (21.04—21.05)

Навіть за наявності вагомого приводу для радості не варто зловживати алкогольними напоями — настрій вони, певна річ, піднімуть лише на якийсь час, після чого виникне ризик упасти в ще сильнішу зневіру. Найкращим способом для лікування душевних ран, які нагадують про себе, стане спілкування з природою — навіть дві-три години, проведені на свіжому повітрі, дадуть змогу знову знайти душевну рівновагу.

➤ Близнюки (22.05—21.06)

Дбайливо ставитися до фінансів і майна важливо завжди, але тепер — особливо, бо є великий ризик витратити значну суму грошей або втратити цінну (як у матеріальному, так і моральному плані) річ. Не варто відповідати агресією на агресію, навіть якщо комусь і вдасться зачепити вас за живе — конфлікт, що виникне в результаті, не виправить, а ще дужче ускладнить ситуацію, що склалася.

➤ Рак (22.06—23.07)

Уникнути нервового зриву допоможе фізичне навантаження — можна затіяти генеральне прибирання і навести в оселі улюблених вами ідеальну чистоту й лад. Краще не збирати образ, яких, на жаль, може виявитися більш ніж достатньо. Набагато краще позбутися негативних емоцій, висловивши кривдникам те, що ви про них думаєте, і забути про інцидент.

➤ Лев (24.07—23.08)

Головне під час сварки близьких людей — не ставати на жоден бік, бо це загрожуватиме ще глибшим посиленням конфлікту. Краще поставитися до ситуації об'єктивно і знайти спосіб помирити родичів, які ворогують між собою. Уникнути загострення можливих хронічних захворювань можна буде, згадавши про рекомендації лікаря, якими ви зазвичай нехтуєте, і почавши їх накінець виконувати.

➤ Діва (24.08—23.09)

Маєте виявляти максимальну обережність: не з'являтися в безлюдних місцях у темний час доби, не носити зі собою великих сум готівкою, і — що особливо важливо — не спілкуватися з незнайомцями. Грайливий настрій і легкий егоїзм у звичній атмосфері подарують масу позитивних емоцій із підвищенням самооцінки. Те, що накопичувалося тривалий час, захоче вирватися назовні.

➤ Терези (24.09—23.10)

У коханні вам дуже хочеться гармонії та поваги, а отримаєте непорозуміння, якщо нічого не змінювати. У парі корисно менше терпіти й більше

Із 26 лютого до 4 березня

розмовляти без накопичення претензій, а якщо вони все ж зібралися в чималій кількості, висловіть їх зараз же. Час сприяє згладжуванню кутів у взаєминах. У самотніх є високий шанс на хороше знайомство у вкрай неочевидній ситуації. Тому не варто відмовлятися від несподіваних пропозицій розв'язитися з друзями.

➤ Скорпіон (24.10—22.11)

Вам доведеться мати справу з питанням контролю. Ситуація може вийти за межі звичного сценарію, змушуючи вас діяти інтуїтивно. У парі час перевірок стосунків на міцність закінчився і не потрібно шукати чергової причини, оскільки порив пристрасти швидко перетвориться на порив для скандалу. Самотнім буде складно намагатися нав'язати ідею зрілих стосунків, а самі вони прагнуть драми заради порції емоцій.

➤ Стрілець (23.11—21.12)

Вас очікує дуже дивний коктейль емоцій — свобода, прихильність, щирість, маленькі таємниці, що не найкращим чином вплине на стосунки. Але це швидкоплинне явище, тому особливо переймається не варто. Одинакам час облишити почуватися незатишно через бажання познайомитися заради кількох побачень для задоволення фізіологічної потреби.

➤ Козеріг (22.12—20.01)

Надмірне зосередження на ідеалі могло позбавити вас радості процесу. Тому слід узяти павзу й оцінити, чи відповідають зусилля вашим внутрішнім бажанням. Варто максимально обмежити спілкування з людьми, які вас оточують, навіть якщо вони — ваші родичі або близькі друзі: рівень агресивності може надовго зіпсувати стосунки з ними. Частіше вирушайте на відпочинок, інакше коефіцієнт вашої корисної дії наблизитиметься до нуля, а це небажано.

➤ Водолій (21.01—19.02)

Вам краще категорично відмовитися від будь-яких фінансових операцій: одна неправильна цифра, помилково зазначена у квитанції, — і гроші підуть на чужий рахунок, повернути з якого їх, найімовірніше, не вдасться. Також бажано переглянути власні переконання. Ситуація може підтвердити, що деякі принципи застаріли. Замість захисної реакції корисно дозволити собі сумнів. Доведеться навчитися відпускати зайве. Проект чи стосунки, що тримали в напрузі, поступово втрачать актуальність.

➤ Риби (20.02—20.03)

Перед вами відкривається можливість для інтелектуального оновлення. Розмова або новий досвід допоможуть розширити своє бачення світу. Ви відчуєте натхнення, якщо дозволите собі піти у щось невідоме. Але пам'ятайте, що ви самі можете керувати власними кроками. Легка байдужість у парі дасть можливість поглянути на стосунки геть під іншим кутом. Може, час закінчувати? Або докласти більше зусиль? Одинаки ж навпаки — серйозно замисляться про шлюб, тільки ось шукати партнера не буде жодного бажання.

Світлана Таланова

Г	О	М	І	Н	С	А	Л	А	Г
Р	Д	О	М	І	Н	А	Н	Т	Г
И	С	Р	І	Т	С	О	Р	П	Е
Д	В	П	В	У	С	А	Т	Т	Л
Н	А	І	А	Р	А	К	Л	І	І
А	Р	Н	С	О	В	А	І	Л	О
М	К	С	Й	А	Р	К	Н	П	С
О	А	Р	Е	Д	И	М	Р	А	Г
К	Р	О	М	А	Н	Т	И	К	А
Т	А	В	Р	О	Т	Л	А	В	Г

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: вуса, галас, гармидер, геліос, гомін, гвалт, доміант, кара, командир, край, пліт, простір, сварка, романтика, сніп, сова, тавро. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 8: гаплік.

Як доставляли камені до Стоунгенджу?

■ Олег Садовий

Нове дослідження підтверджує, що мегаліти Стоунгенджу були перевезені на теперішнє місце на півдні Англії не льодовиками, а людьми. Учені десятиліттями вважали, що культові камені цього 5000-річного монумента прибули з того, що нині є Вельсом, і навіть зі Шотландії, але досі відбуваються суперечки про те, як камені потрапили на Солсберійську рівнину на півдні Англії.

Тепер аналіз мікроскопічних мінеральних зерен із річок навколо Стоунгенджу показав, що льодовики не досягли цього регіону під час останнього льодовикового періоду (від 2,6 млн до 11,7 тис. років тому), спростовуючи ідею, відому як «теорія льодовикового перенесення». Вона передбачає, що блакитні

камені Стоунгенджу й 6,6-тонний Вівтарний камінь були доставлені льодовиковими щитами на Солсберійську рівнину. «Хоча попередні дослідження ставили під сумнів теорію льодовикового перенесення, наше дослідження йде далі й застосовує передові методи мінеральної ідентифікації для визначення справжнього походження каменів», — заявили автори дослідження Ентоні Кларк, геолог-дослідник з Університету Кертіна в Австралії, і Крістофер Кіркланд, професор геології з Університету Кертіна.

Цікаво, що блакитні камені Стоунгенджу, так названі тому, що вони набувають блакитного відтінку у вологому стані або після розколу, походять із пагорбів Преселі в західному Вельсі. Це означає, що люди, імовірно, перетягли їх на відстань 225 км до місця розташування доісто-

ричної пам'ятки. «Ще цікавіше те, що дослідники вважають, що вівтарний камінь усередині середнього кола Стоунгенджу був привезений з північної Англії або Шотландії, що набагато далі — щонайменше за 500 км — від Солсберійської рівнини, і для його перевезення, можливо, були потрібні човни.

«Теорія льодовикового перенесення» є контрпропозицією до ідеї про те, що люди переміщали камені з інших місць Великої Британії для будівництва монумента на Солсберійській рівнині, використовуючи замість цього камені, які вже були доставлені туди природним шляхом. Однак, оскільки камені Стоунгенджу не демонструють ознак льодовикового перенесення, а південна межа колишніх льодовикових щитів Великої Британії залишається неясною, археологи заперечують цю ідею.